

TALOTEKNIikka-ALAN

LVI-toimialan työehtosopimus työntekijöille

1.3.2025–29.2.2028

LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Rakennusliitto ry

LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry:n
ja
Rakennusliitto ry:n

TALOTEKNIikka-ALAN
LVI-toimialan
TYÖEHTOSOPIMUS

2025–2028
(1.3.2025–29.2.2028)

**Talotekniikka-alan LVI-toimialan
työehtosopimus 2025–2028**

LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Aleksanterinkatu 19, 00100 Helsinki
Puh. 020 743 5750
www.lvi-tu.fi

Rakennusliitto ry
Siltasaarenkatu 4, 00530 Helsinki
Puh. 020 774 003
www.rakennusliitto.fi

Jakelu ja myynti:
Rakennustieto Oy
www.rakennustietokauppa.fi

ISBN 978-952-267-517-0
ISBN 978-952-267-518-7 (pdf)

Taitto: Paula Heiäng
Painopaikka: Kirjapaino Kari KY, Jyväskylä 2025

SISÄLLYSLUETTELO

TALOTEKNIikka-ALAN LVI-TOIMIALAN TYÖEHTOSOPIMUKSEN ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA

	11
1 VOIMASSAOLO JA MUUTOKSET	11
2 PALKANKOROTUKSET	12
3 TYÖEHTOSOPIMUKSEN TEKSTIMUUTOKSET	18
4 TYÖRYHMÄT	27
5 LIITTOJEN YHTEINEN KANNANOTTO KEVYTYRITTÄJYYDESTÄ	27
6 RAKENNUSTEOLLISUUDEN JA RAKENNUSLIITON VÄLILLE SOVITUT TYÖRYHMÄT	28
7 TUOTTAVAA JA KANNUSTAVAA PALKKAUSTA KOSKEVA PAIKALLINEN SOPIMINEN	28
8 KULUNSEURANTA JA -VALVONTA	28
9 KÄYTÄNNÖSTÄ POIKKEAVAT TYÖAJAT	29
10 TYÖPAIKKAOHJAAJIEN KOULUTUS	29
11 MUITA SOVITTUJA ASIOITA	30
12 PÖYTÄKIRJAN PÄTEVYYS JA ALLEKIRJOITTAMINEN	30

TYÖEHTOSOPIMUS 2025–2028

1 § SOPIMUKSEN SOVELTAMISALA	31
2 § TYÖEHTOSOPIMUKSEN LIITTEIDEN NOUDATTAMINEN	31
3 § TYÖRAUHAVELVOITE	32
4 § PAIKALLINEN SOPIMINEN	32
5 § TYÖSUHDE	33
6 § TYÖAIKAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	36
7 § ERITYISTILANTEISSA MAKSETTAVIA KORVAUKSIA	42
8 § YLITYÖLISÄT	43
9 § TYÖAJAN LYHENNYS (PEKKASPÄIVÄT)	46
10 § TYÖPALKAT	47
10.1 Palkkaustavat	47
10.2 Henkilökohtainen aikapalkka	47
10.3 Henkilökohtainen kokonaisansio	48
10.4 Henkilökohtaisen aikapalkan perusteena olevat perustuntipalkat	48
10.5 Kuukausipalkka	49
10.6 Nuoret työntekijät	49
10.7 Työntekijän työkyvyn vaikutus vähimmäispalkkoihin	50

11 §	TALOTEKNIikka-ALAN AIKAPALKKAUSJÄRJESTELMÄ.....	50
11.1	Työntekijän palkkaryhmän määräytyminen	50
11.2	Tehtävien vaativuusryhmittelyn ja palkkaryhmittelyn käytännön toteutus.....	51
11.3	Tehtävien vaativuusryhmittelyn määritelmät.....	52
11.4	Henkilökohtaisen palkanosan määrittäminen	54
11.5	Arviointimatriisin soveltaminen	55
11.6	Eryityisiä määräyksiä	56
11.7	Huoltoasentajien palkkiopalkkaus	56
11.8	Ulkomaalaisen LVI-asentajan palkkaryhmittely	57
12 §	KESKITUNTIANSIO	57
13 §	ODOTUSAIKA JA SEN KORVAUS	58
14 §	LISÄT JA NIIDEN MAKSUPERUSTEET	58
14.1	Näyttötutkintolisät.....	58
14.2	Eryityyölisä.....	59
14.3	Etumieslisä aikapalkkauksella tehtävissä töissä.....	59
15 §	MATKAKUSTANNUKSET.....	60
15.1	Päivittäiset matkakustannukset.....	60
15.2	Matkatyöt ja päivärahat	61
16 §	TYÖ ULKOMAILLA	63
17 §	TUNTIKORTIT	65
18 §	PALKANMAKSUPÄIVÄ.....	66
19 §	VUOSILOMA	67
19.1	Vuosiloman alkaminen ja päättyminen	67
19.2	Vuosilomapalkka	67
19.3	Eryityisiä säännöksiä työssäolon veroiseksi luettavasta ajasta.....	67
19.4	Vuosiloma ja keskeneräinen työkomennus.....	68
19.5	Vuosilomalain mukaiset lisävapapäivät.....	68
19.6	Lomaraha.....	68
LOMAPALKKASOPIMUS, Liite 1		70
20 §	SAIRAUSAJAN PALKKAA KOSKEVIA MÄÄRÄYKSIÄ.....	72
20.1	Sairausajalta maksettava palkka	72
20.2	Sairausajalta maksettavan palkan edellytykset.....	72
20.3	Sairausajan palkanmaksun karenssi	72
20.4	Sairaudesta ilmoittaminen.....	72
20.5	Todistus sairaudesta.....	73
20.6	Sairauspoissaolo työntekijän ilmoituksella	73
20.7	Sairauden uusiutuminen	74
20.8	Raskaus- ja vanhempainvapaan palkanmaksu sekä adoptio.....	74

20.9	Väärinkäytösten ehkäisy	74
20.10	Sairauspoissaolojen seuranta	74
20.11	Lääkärintarkastukset	75
20.12	Kvartsipölylle altistuneiden työntekijöiden terveystarkastukset.....	76
20.13	Lapsen sairaus	76
21 §	ERINÄISIÄ KORVAUKSIA	77
21.1	Kunnallisista tehtävistä aiheutuneen ansion menetyksen korvaaminen.....	77
21.2	Henkilökohtaisten merkkipäivien viettäminen palkallisina vapaapäivinä	77
21.3	Kutsunnasta aiheutuneen ansion menetyksen korvaaminen	77
21.4	Reserviharjoitusajan palkka.....	77
21.5	Omaisten kuolemantapaukset	78
21.6	Korvausten määrä ja korvausten saajat	78
21.7	Harjannostajaistilaisuudet	78
22 §	TYÖTURVALLISUUSMÄÄRÄYKSET.....	78
23 §	SUOJAAVATETUS JA TYÖVÄLINEET	79
24 §	SOSIAALITILAT	80
25 §	RYHMÄHENKIVAKUUTUS.....	80
26 §	AMMATTIYHDISTYSJÄSENMAKSUJEN PERIMINEN	81
27 §	TYÖEHTOSOPIMUKSEN KEHITTÄMINEN SOPIMUSKAUDEN AIKANA	81
28 §	MENETTELYTAPAMÄÄRÄYKSIÄ.....	81
29 §	SOPIMUKSEN VOIMASSAOLOAIKA	81
YLEISSOPIMUS, Liite 2		82
YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ		82
	Lähtökohtia	82
	Perusoikeudet	82
	Työnjohto-oikeus	82
	Ennakoilmoitus työtaisteluista	82
	Organisaatio- yms. muutokset.....	83
	Lakiviittaukset.....	83
SOPIMUS TYÖNTEKIJÖIDEN EDUSTAJISTA SEKÄ TYÖNTEKIJÖIDEN JA TYÖNANTAJAN VÄLISESTÄ YHTEISTOIMINNASTA TALOTEKNIikka-ALAN YIRTYKSISSÄ.....		83
Yleisiä määräyksiä		83
1 §	Työnantajan edustajat	83
2 §	Työntekijöiden edustajat.....	84
3 §	Työntekijöiden edustajien kelpoisuusvaatimukset	84
4 §	Työntekijöiden edustajien alueellinen toimivalta ja toimikauden kesto.....	85
5 §	Työntekijöiden edustajan valinta.....	85

6 §	Työntekijöiden edustajan tehtävät	86
7 §	Työntekijöiden edustajien vapautus ja ansionmenetyksen korvaus	86
8 §	Toimitilat ja tarvikkeet	88
9 §	Työmaakäynnit.....	88
10 §	Oikeus osallistua koulutukseen	88
11 §	Ammattitaidon kehittäminen	89
12 §	Palkka ja siirtosuoja	89
13 §	Luottamusmiehen töihin sijoittaminen	89
14 §	Työsuhdeturva.....	90
15 §	Työnantajan tiedottamisvelvoitteet.....	91
16 §	Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun vastuu.....	94
17 §	Oikeudet ja velvollisuudet.....	94
18 §	Neuvottelujärjestys	94
19 §	Sopijapuolten vastuu	94
20 §	Ammatillinen koulutus.....	94
21 §	Yhteinen koulutus	95
22 §	Ay-koulutus	95
23 §	Korvaukset	96
24 §	Sosiaaliset edut	96
25 §	Ulkopuolisen työvoiman käyttö	97
26 §	Voimassaolo	98
SUORITUSPALKKAUSTYÖMÄÄRÄYKSET, Liite 3		99
PUTKIALA		99
1 §	SUORITUSPALKAT.....	99
1.	Suora urakka.....	99
2.	Suora palkkio	99
3.	Muut palkkiot.....	99
4.	Ulosmaksu- ja takuupalkat.....	100
2 §	SUORITUSPALKKAUSTYÖMÄÄRÄYKSET	101
	Putkiala	101
	A. Suorituspalkkaustyötä koskevat yleiset määräykset	101
	B. Normiajoitettuja urakatöitä koskevat lisämääräykset	103
3 §	ETUMIESLISÄ	105
	Etumiehen tehtävät työmaalla	105
	Erikoisetumies	106
PUTKIASENNUSALAN URAKKAHINNOITTELU 2025–2028		108
PUTKIALAN NORMIAJAT RAKENNUSTYÖMAIDEN PUTKITÖILLE.....		108
1 §	YHTEISET MÄÄRÄYKSET.....	108
	Mom. 1. URAKKASUMMA SUORASSA URAKKAPALKKKAUKSESSA	108

Mom. 2.	YLEISET NORMIAIKARAJAT.....	108
	Kohta 1 Normiaikoihin sisältyvät työt	108
	Kohta 2 Normiaikoihin eivät sisälly seuraavat työt.....	109
Mom. 3.	YLEISET MÄÄRÄYKSET	110
	Kohta 1 Uudet ja vanhat rakennukset.....	110
	Kohta 2 Vaativuus- ja olosuhteelliset	110
	Kohta 3 Kytkennot	111
	Kohta 4 *Purkutyöt.....	112
	Kohta 5 Sarjatyöt	112
	Kohta 6 Esivalmistelut	113
	Kohta 7 Muut työt ja haittatekijät	113
	Kohta 8 Normiaikalisin valinta.....	114
Mom. 4.	MITTAUS	115
	Kohta 1 Putkien mittaus.....	115
	Kohta 2 Kojien mittaus	115
2 §	PUTKIASENNUS	115
Mom. 1.	METALLIPUTKET JA HITSATTAVAT TERÄSPUTKET	116
Mom. 2.	KUPARIPUTKET JA KOMPOSIITTIPUTKET	116
Mom. 3.	TAIPUISAT PUTKET (KIEPPEINÄ TOIMITETUT)	117
Mom. 4.	VALURAUTAISET VIEMÄRIPUTKET JA PAINEMUHVIPUTKET	117
Mom. 5.	ERISTYSELEMENTIT JA SISÄPUTKET	118
	Eristyskaivot	118
	*Avattavien elementtien asennus (AS-elementit tai vast.).....	119
Mom. 6.	HST- JA RST-VIEMÄRIT MUHVILIITOKSIN SEKÄ MUOVISET VIEMÄRILIITOSTAVASTA RIIPPUMATTA, PAINEMUHVIPUTKET JA *PÖLYNIMURIPUTKISTOT.....	120
Mom. 7.	*MUOVIPUTKET EI VIEMÄRIKÄYTTÖÖN EIKÄ PÖLYNIMURI- KÄYTTÖÖN	121
Mom. 8.	RAUTARAKENNETYÖT.....	121
	Kiinto- ja ohjauspisteet	122
3 §	KOJEIDEN ASENNUS	122
Mom. 1.	*LÄMMINVESI- JA HÖYRYKATTILAT, LÄMMINILMAKEHITTIMET SEKÄ LAUHDUTTIMET	122
Mom. 2.	LÄMMÖNSIIRTIMET JA VALMIIT LÄMMÖNJAKOKESKUKSET ...	123
Mom. 3.	PAISUNTA-ASTIAT	124
Mom. 4.	LÄMMITYSPATTERIT, KIERTOILMAKOJEET JA LATTIALÄMMITYS.....	124
	*Normiajat lattialämmityspotkistoille	124
Mom. 5.	PANEELIT (SÄTEILIJÄT) JA PALKIT.....	125
Mom. 6.	PUMPUT, *KOMPRESSORIT JA *KESKUSPÖLYNIMURI- LAITTEET	126

Mom. 7.	SÄÄTÖJÄRJESTELMÄT (SEKOITUSRYHMÄT)	126
Mom. 8.	*LAUHDEVESISÄILIÖT, LÄMMINVESISÄILIÖT, LÄMMINVESI- VARAAJAT, LÄMMINVESIKOJEET, SUURTEHOVARAAJAT, KYLMAVESISÄILIÖT, VEDEN SUODATTIMET, PAINESÄILIÖT	127
Mom. 9.	KAATOALTAAT	128
Mom. 10.	ASTIANPESUPÖYDÄT	128
Mom. 11.	PESUALTAAT	128
Mom. 12.	WC-LAITTEET JA KAATOKULHOT	128
Mom. 13.	KYLPYAMMEET JA SUIHKUALTAAT	128
Mom. 14.	PESUISTUIMET	128
Mom. 15.	VIRTSALOT	129
Mom. 16.	JUOMA-ALTAAT	129
Mom. 17.	PESUKONEHANAT	129
Mom. 18.	SEKOITTAJAT	129
Mom. 19.	VESIMITTARIT, ENERGIAMITTARIT, VUODON ILMAISIMET, VESI JA PALOPOSTIT SEKÄ VARUSTEET	129
Mom. 20.	"ALCUTERM" TAI VASTAAVA	129
Mom. 21.	SAIRAALAKAASURASIOIDEN ULOSOTTOPISTEET JA PIKASULKULAATIKKO	130
Mom. 22.	*EROTUS- JA VENTTIILIKAIVOT, PUMPPAAMOT KAIVOINEEN, SAKOKAIVOT JA LOKASÄILIÖT	130
Mom. 23.	ÖLJYLÄMMITYSLAITTEET	130
	Öljypolttimet	130
	*Öljysäiliöt	131

PUTKIERISTYSALA, Liite 4

1 §	SUORITUSPALKAT	132
	Ulosmaksu ja takuupalkat	132
	Normiajoitetut putkieristysalan urakkatyöt	132
	Muut työt (huolto- ja korjaustyöt, varastotyöt yms.)	133
	Putkieristysalan urakkayksikön rahakerroin	133
PUTKIERISTYSALA		133
	Urakkatyömääräykset	133
PUTKIERISTYSALAN URAKKAHINNOITTELU		134
I	LVI-alan lämpöeristystyöt	134
I Y	Yleiset määräykset	134
	Mineraalivillakouruilla tehdyt eristystyöt	136
I A 1	Valmiiksi päällystettyjen kourujen kiinnitys langalla ja teippaamalla	136
I A 2	Mineraalikourut, päällystettynä ohuella (enintään 0,7 mm) muovivileyllä, julkiset- ja teollisuusrakennukset	137
I B	Mineraalivillamatoilla tehdyt eristystyöt	138
I B Y	Yleiset määräykset	138

I B 2	Mineraalivillaverkkomaton kiinnitys Bb/Bc, kuutiopaino 100 kg/m ³ saakka	138
I B 3	Ilmastointialumiinifoliomaton kiinnitys Ba/Be.....	139
I C a	Eri pintakäsittelystä maksettavat yksiköt	140
I D	Erillishintoja.....	140
I D a	Laippaventtiilin eristys	140
II	Jäähdytuseristystyöt	141
II Y	Yleiset määräykset.....	141
II A 1	Solukumieristys suljetuissa kuiluissa ja konehuoneissa letkusta tai levystä liimattuna	141
II A 1	-taulukon solueristystä koskevat lisähinnoittelut.....	142
II A 2	Solukumieristys suljettujen kuilujen ja konehuoneiden ulkopuolella	142
II B	II A 1- ja II A 2 -taulukoiden solueristystä koskevat lisähinnoittelut	143
	Laippojen ja venttiilien eristys	143
LVI-TOIMIALAN IV-ALA, Liite 5		144
1 §	Suorituspalkat	144
	1. Suora urakka.....	144
	2. Suora palkkio	144
	3. Muut palkkiot.....	144
	4. Ulosmaksu- ja takuupalkka.....	144
2 §	Suorituspalkkaustyömääräykset	146
	IV-ala	146
	A. Suorituspalkkaustyötä koskevat yleiset määräykset.....	146
	B. Normiajoitettuja urakatöitä koskevat lisämääräykset	147
3 §	Etumieslisä	149
	IV-ala	149
	Etumiehen tehtävät työmaalla	150
	Erikoisetumies	150
IV-ALAN NORMIAJAT RAKENNUSTYÖMAIDEN IV-TÖILLE		151
1 §	Yhteiset määräykset	151
	Mom. 1. URAKKASUMMA SUORASSA URAKKAPALKKAUKSESSA	151
	Mom. 2. YLEISET NORMIAIKARAJAT.....	151
	Kohta 1 Normiaikoihin sisältyvät työt	151
	Kohta 2 Normiaikoihin eivät sisälly seuraavat työt.....	152
	Mom. 3. YLEISET MÄÄRÄYKSET	153
	Kohta 1 Uudet ja vanhat rakennukset.....	153
	Kohta 2 Vaativuus- ja olosuhteelliset	153
IV-URAKAN NORMITUNTITÄULUKKO		154
	Mom. 1. PYÖREÄT KANAVAT JA OSAT	154
	Mom. 2. SUORAKAIDEKANAVAT	156

Mom. 3.	VENTTIILIT	158
Mom. 4.	ILMANVAIHTOKONEET	159
	Koneosien normituntitaulukko	159
Mom. 5.	PIENKOJEET	160
	*Kiertoilmakojet, jäähdytyspalkit, talotekniikkapalkit ja passiivipaneelit	161
Mom. 6.	AKSIAALIPUHALTIMET	162
Mom. 7.	OSIEN TEKÖ	164
IV-LYHENTEET		165
LVI-TOIMIALAN SPRINKLERASENNUSALA, Liite 6		166
1 §	Suorituspalkat	166
1.	Suora urakka	166
2.	Suora palkkio	166
3.	Muut palkkiot	166
4.	Ulosmaksu- ja takuupalkat	167
2 §	Suorituspalkkausmääräykset, sprinklerala	168
A.	Suorituspalkkaustyötä koskevat yleiset määräykset	168
B.	Normiajoitettuja urakkatöitä koskevat lisämääräykset	170
3 §	Etumieslisä	171
	Etumiehen tehtävät työmaalla	172
	Erikoisetumies	173
SPRINKLERASENNUSALAN URAKKAHINNOITTELU		174
SPRINKLERALAN NORMIAJAT RAKENNUSTYÖMAIDEN SPRINKLERTÖILLE		174
1 §	Yhteiset määräykset	174
Mom. 1.	URAKKASUMMA SUORASSA URAKKAPALKKKAUKSESSA	174
Mom. 2.	YLEISET NORMIAIKARAJAT	174
	Kohta 1 Normiaikoihin sisältyvät työt	174
	Kohta 2 Normiaikoihin eivät sisälly seuraavat työt	174
Mom. 3.	YLEISET MÄÄRÄYKSET	175
	Kohta 1 Uudet ja vanhat rakennukset	175
	Kohta 2 Vaativuus- ja olosuhdelisät	175
	Kohta 3 Esivalmistelut	176
SPRINKLERURAKAN NORMIAJAT		176
Mom. 1.	SUUTTIMET	176
Mom. 2.	SYÖTTÖRUNKOPUTKET	177
Mom. 3.	KOJEET JA VARUSTEET	177
PAIKKAKUNTAKOHTAISET NOLLAPISTEET, Liite 7		179
LVI-ALAN AAKKOSELLINEN ASIAHAKEMISTO		180

TALOTEKNIikka-ALAN LVI-TOIMIALAN TYÖEHTOSOPIMUKSEN ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA

Aika	16.5.2025
Paikka	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry:n toimisto, Helsinki
Läsnä	
Mika Nikula	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Mika Hokkanen	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Pauliina Loisa	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Kimmo Nurmela	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Juha-Ville Mäkinen	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Kimmo Palonen	Rakennusliitto ry
Jyrki Ojanen	Rakennusliitto ry
Niko Räsänen	Rakennusliitto ry
Mia Sinda	Rakennusliitto ry

1 VOIMASSAOLO JA MUUTOKSET

Työehtosopimusneuvottelujen lähtökohtana on ollut 15.3.2023 allekirjoitettu Talotekniikka – alan LVI – toimialan työehtosopimus, siinä liitteenä olevat putkialan suorituspalkkausmääräykset, iv – alan suorituspalkkausmääräykset, putkieristysalan suorituspalkkausmääräykset ja sprinkleralan suorituspalkkausmääräykset.

Työehtosopimus tulee voimaan 1.3.2025 ja on voimassa 29.2.2028 asti. Työehtosopimukset voidaan irtisanoa päättymään 28.2.2027 kahden kuukauden ilmoitusaikaa noudattaen. Irtisanomista koskeva ilmoitus on toimitettava kirjallisesti viimeistään 31.12.2026 toiselle sopijaosapuolelle sekä tiedoksi valtakunnansovittelijalle.

Muutokset on sisällytetty Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimukseen ja sen liitteenä oleviin putkialan suorituspalkkaustyöt määräyksiin, iv-alan suorituspalkkaustyöt määräyksiin, sprinklerasennusalan suorituspalkkaustyöt ja putkieristysalan suorituspalkkaustyöt määräyksiin.

2 PALKANKOROTUKSET

2.1 Ensimmäinen korotusvaihe 2025

Aikapalkat

Henkilökohtaisia aikapalkkoja (PTP + HPO) korotetaan 1.9.2025 tai lähinnä jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,5 %:lla.

Perustuntipalkat

Perustuntipalkat 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta.

Pr	€/h
S	12,63
1	15,22
2	18,00
3	18,93
4	19,97

Henkilökohtainen palkanosa muodostuu siten, että työntekijän korotetusta aikapalkasta (PTP + HPO) vähennetään uusi perustuntipalkka. Jäljelle jäänyt erotus on työntekijän uusi henkilökohtainen palkanosa.

Kuukausipalkat

Kuukausipalkat

Sovittuja kuukausipalkkoja korotetaan 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,5 %:lla.

Kuukausipalkat tarkistetaan korotusten jälkeen niin, että täyttävät työehtosopimuksen 10.5 kohdan määräykset.

Keskituntiansio

Keskituntiansiona käytetään edellisen lomamääräytymisvuoden ajalta lomapalkkasopimuksen mukaan laskettua vuosilomakeskituntiansiota, jota korotetaan ajalla 1.6.2025–31.3.2026 1,75 %:lla.

Työehtosopimuksen suoritusidonnaiset palkat

Palkankorotus toteutetaan 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta.

Urakka- ja palkkiopalkkaustyöt

Putki-, ilmastointi- ja sprinklerasennusalojen normituntikerroin 19,10 €/NH.

Putkieristysalan urakkahinnoittelun rahakerroin 4,23 €/yks.

Putki-, ilmastointi- ja sprinklerasennusalojen normituntikerroin ja putkieristysalan rahakertoimet otetaan käyttöön siten, että korotuksen vaikutus otetaan huomioon tehtyjen työtuntien suhteessa.

Palkkiopalkkaustyöt

Työt, joista palkkiopalkkaussopimus on tehty ennen 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alkua, maksetaan tehdyille tunneille erillisenä lisänä 0,47 €/H tilikausittain seuraavan palkankorotusvaiheen alkuun saakka. Tätä erillistä lisää ei vähennetä suorituspalkkaussummasta.

Työt, joista palkkiopalkkaussopimus on tehty ennen 15.5.2024 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alkua, maksetaan tehdyille tunneille erillisenä lisänä 0,84 €/H (0,47 €/H + 0,37 €/H) tilikausittain seuraavan palkankorotusvaiheen alkuun saakka. Tätä erillistä lisää ei vähennetä suorituspalkkaussummasta.

Lisä	€/h
Iltavuorolisä	1,18
Yövuorolisä	2,40
Iltatyölisä	1,18
Yötyölisä	2,40
Työvuoron siirtoilmoituksen myöhästymislisä	2,79
Ammattitutkintolisä	0,58
Erikoisammattitutkintolisä	1,08

Putkieristysalan työkalukorvaus

Työkalukorvaus 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta: 2,06 €/päivä

Etumieslisä putki-, ilmastointi- ja sprinklerialat

Etumieslisän taattu osa on 0,43 €/h

Etumieslisä aikapalkkauksella tehtävissä töissä on 0,66 €/h

Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle maksettava erilliskorvaus

Edustettavien työntekijöiden määrä	Euroa/kahden viikon tilijakso
10–50 työntekijää	38,00
51–100 työntekijää	47,50
yli 100 työntekijää	71,19

2.2 Toinen korotusvaihe 2026

Aikapalkat

Henkilökohtaisia aikapalkkoja (PTP + HPO) korotetaan 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,9 %:lla.

Perustuntipalkat

Perustuntipalkat 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta.

Pr	€/h
S	13,00
1	15,66
2	18,52
3	19,48
4	20,55

Henkilökohtainen palkanosa muodostuu siten, että työntekijän korotetusta aikapalkasta (PTP + HPO) vähennetään uusi perustuntipalkka. Jäljelle jäänyt erotus on työntekijän uusi henkilökohtainen palkanosa.

Kuukausipalkat

Sovittuja kuukausipalkkoja korotetaan 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,9 %:lla.

Kuukausipalkat tarkistetaan korotusten jälkeen niin, että täyttävät työehtosopimuksen 10.5 kohdan määräykset.

Keskituntiansio

Keskituntiansiona käytetään edellisen lomamääräytymisvuoden ajalta lomapalkkasopimuksen mukaan laskettua vuosilomakeskituntiansiota, jota korotetaan ajalla 1.4.2026–31.3.2027 2,42 %:lla.

Työehtosopimuksen suoritusidonnaiset palkat

Palkankorotus toteutetaan 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta.

Urakka ja palkkiopalkkaustyöt

Putki-, ilmastointi- ja sprinklerasennusalojen normituntikerroin 19,65 €/NH.

Putkieristysalan urakkahinnoittelun rahakerroin 4,35 €/yks.

Putki-, ilmastointi- ja sprinklerasennusalojen normituntikerroin ja putkieristysalan rahakertoimet otetaan käyttöön siten, että korotuksen vaikutus otetaan huomioon tehtyjen työtuntien suhteessa.

Palkkiopalkkaustyöt

Työt, joista palkkiopalkkaussopimus on tehty ennen 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alkua, maksetaan tehdyille tunneille erillisenä lisänä 0,55 €/H tilikausittain seuraavan palkankorotusvaiheen alkuun saakka. Tätä erillistä lisää ei vähennetä suorituspalkkaussummasta.

Työt, joista palkkiopalkkaussopimus on tehty ennen 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alkua, maksetaan tehdyille tunneille erillisenä lisänä 1,02 €/H (0,55 €/H + 0,47 €/H) tilikausittain seuraavan palkankorotusvaiheen alkuun saakka. Tätä erillistä lisää ei vähennetä suorituspalkkaussummasta.

Lisä	€/h
Iltavuorolisä	1,21
Yövuorolisä	2,47
Iltatyölisä	1,21
Yötyölisä	2,47
Työvuoron siirtoilmoituksen myöhästymislisä	2,87
Ammattitutkintolisä	0,60
Erikoisammattitutkintolisä	1,11

Putkieristysalan työkalukorvaus

Työkalukorvaus 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta: 2,12 €/päivä.

Etumieslisä putki-, ilmastointi- ja sprinklerialat

Etumieslisän taattu osa on 0,44 €/h

Etumieslisä aikapalkkauksella tehtävissä töissä on 0,68 €/h

Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle maksettava erilliskorvaus

Edustettavien työntekijöiden määrä	Euroa/kahden viikon tilijakso
10–50 työntekijää	39,10
51–100 työntekijää	48,88
yli 100 työntekijää	73,25

2.3 Kolmas korotusvaihe 2027

Aikapalkat

Henkilökohtaisia aikapalkkoja (PTP + HPO) korotetaan 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,4 %:lla.

Perustuntipalkat

Perustuntipalkat 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta.

Pr	€/h
S	13,31
1	16,04
2	18,96
3	19,95
4	21,04

Henkilökohtainen palkanosa muodostuu siten, että työntekijän korotetusta aikapalkasta (PTP + HPO) vähennetään uusi perustuntipalkka. Jäljelle jäänyt erotus on työntekijän uusi henkilökohtainen palkanosa.

Kuukausipalkat

Sovittuja kuukausipalkkoja korotetaan 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,4 %:lla.

Kuukausipalkat tarkistetaan korotusten jälkeen niin, että täyttävät työehtosopimuksen 10.5 kohdan määräykset.

Keskituntiansio

Keskituntiansiona käytetään edellisen lomamääräytymisvuoden ajalta lomapalkkasopimuksen mukaan laskettua vuosilomakeskituntiansiota, jota korotetaan ajalla 1.4.2027–31.3.2028 2,0 %:lla.

Työehtosopimuksen suoritusidonnaiset palkat

Palkankorotus toteutetaan 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta.

Urakka ja palkkiopalkkaustyöt

Putki-, ilmastointi- ja sprinklerasennusalojen normituntikerroin 20,12 €/NH.

Putkieristysalan urakkahinnoittelun rahakerroin 4,45 €/yks.

Putki-, ilmastointi- ja sprinklerasennusalojen normituntikerroin ja putkieristysalan rahakertoimet otetaan käyttöön siten, että korotuksen vaikutus otetaan huomioon tehtyjen työtuntien suhteessa.

Palkkiopalkkaustyöt

Työt, joista palkkiopalkkaussopimus on tehty ennen 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alkua, maksetaan tehdyille tunneille erillisenä lisänä 0,47 €/H tilikausittain seuraavan palkankorotusvaiheen alkuun saakka. Tätä erillistä lisää ei vähennetä suorituspalkkaussummasta.

Työt, joista palkkiopalkkaussopimus on tehty ennen 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alkua, maksetaan tehdyille tunneille erillisenä lisänä 1,02 €/H (0,47 €/H + 0,55 €/H) tilikausittain seuraavan palkankorotusvaiheen alkuun saakka. Tätä erillistä lisää ei vähennetä suorituspalkkaussummasta.

Työt, joista palkkiopalkkaussopimus on tehty ennen 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alkua, maksetaan tehdyille tunneille erillisenä lisänä 1,49 €/H (0,55 €/H + 0,47 €/H + 0,47 €/H) tilikausittain seuraavan palkankorotusvaiheen alkuun saakka. Tätä erillistä lisää ei vähennetä suorituspalkkaussummasta.

Lisä	€/h
Iltavuorolisä	1,24
Yövuorolisä	2,53
Iltatyölisä	1,24
Yötyölisä	2,53
Työvuoron siirtoilmoituksen myöhästymislisä	2,94
Ammattitutkintolisä	0,61
Erikoisammattitutkintolisä	1,14

Putkieristysalan työkalukorvaus

Työkalukorvaus 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta: 2,17 €/päivä.

Etumieslisä putki-, ilmastointi- ja sprinklerialat

Etumieslisän taattu osa on 0,45 €/h

Etumieslisä aikapalkkauksella tehtävissä töissä on 0,70 €/h

Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle maksettava erilliskorvaus

Edustettavien työntekijöiden määrä	Euroa/kahden viikon tilijakso
10–50 työntekijää	40,04
51–100 työntekijää	50,05
yli 100 työntekijää	75,01

3 TYÖEHTOSOPIMUKSEN TEKSTIMUUTOKSET

6 § TYÖAIKAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

6.5 Vapaapäivät

Noudatettaessa 40 tunnin viikoittaista työaikaa työntekijällä tulee olla sunnuntain lisäksi toinen vapaapäivä, joka on lauantai, elleivät erityiset syyt vaadi työn tekemistä lauantaina. Erityisten syiden niin vaatiessa vapaapäivä voi olla myös liikkuva, jolloin sen tulee ilmetä etukäteen laaditusta työvuoroluettelosta. Edellä oleva ei kuitenkaan koske keskeytymätöntä vuorotyötä.

55 vuotta täyttäneillä työntekijöillä on kalenterivuosittain oikeus ylimääräiseen viiden arkipäivän mittaiseen palkattomaan vapaaseen. Vapaan ajankohdasta sovitaan työntekijän ja työnantajan välillä. Työnantaja päättää vapaan ajankohdasta kuultuaan työntekijää. Vapaa on työssäoloajan veroista aikaa.

Lisäksi työnantaja ja työntekijä voivat kalenterivuosittain sopia ylimääräisestä, viiden arkipäivän mittaisesta palkattomasta vapaasta. Vapaan ajankohdan sovitaan työntekijän ja työnantajan välillä. Työnantaja päättää vapaan ajankohdasta kuultuaan työntekijää. Vapaa on työssäoloajan veroista aikaa.

Paikallisesti voidaan 4 §:n mukaisesti sopia muunlaisestakin vapaapäivien sijoittelusta. Arkipyhäviikolla lauantapäivät ovat vapaapäiviä, elleivät erityiset syyt muuta vaadi.

6.11 LVI-huoltoasentajien paikallisesti sovittavat työaikamääräykset

Paikallisen sopimuksen tekeminen

Paikallisen sopimuksen lvi-huoltoasentajan työaikamääräyksistä tekevät yhdessä työnantaja, ja pääluottamusmies ja kaikki ne lvi-huoltoasentajat, jotka haluavat tähän työaikajärjestelyyn ryhtyä.

Työnantaja ja lvi-huoltoasentajat sopivat keskenään tunti- tai kuukausipalkan korottamisesta yhteisesti sovittavalla palkitsemismallilla. Lvi-huoltoasentajan palkan korotus on edellytyksenä tähän ryhtymiselle.

Korotettua tuntipalkkaa maksetaan jokaiselle työtunnille.

Tähän paikalliseen sopimukseen noudatetaan työehtosopimuksen paikallista sopimista koskevia määräyksiä. Pääluottamusmies voi kuitenkin irtisanoa sopimuksen koko yrityksen osalta ja yksittäinen lvi-huoltoasentaja omalta osaltaan kuukauden irtisanomisajalla. Työnantaja voi myös

kuukauden irtisanomisajalla irtisanoa sopimuksen kaikkia työntekijöitä tai yksittäistä lvi-huoltoasentajaa koskien. Paikallisen sopimuksen päättymisen jälkeen lvi-huoltoasentajat ryhtyvät noudattamaan normaaleja työehtosopimuksen mukaisia työaikoja.

7§ ERITYISTILANTEISSA MAKSETTAVIA KORVAUKSIA

7.1 Arkipyhäkorvaus

Tuntipalkkaiselle työntekijälle maksetaan arkipyhäkorvauksena keskituntiansion mukainen palkka seuraavilta arkipyhiltä: uudenvuodenpäivä, loppiainen, pitkäperjantai, toinen pääsiäispäivä, vapunpäivä, helatorstai, juhannusaatto, jouluaatto, ensimmäinen ja toinen joulupäivä.

Kuukausipalkkalaisen työntekijän ansiota ei vähennetä arkipyhien johdosta.

Mikäli työntekijä on mainittuna arkipyhänä työssä, maksetaan hänelle palkka samojen perusteiden mukaan kuin sunnuntaityöltä eikä arkipyhäkorvausta suoriteta.

7.2 Arkipyhäpäivä on palkaton seuraavissa tilanteissa:

- Työsuhde on kestänyt alle 6 viikkoa ennen arkipyhää.
- Työntekijä on luvatta poissa arkipyhää edeltävänä tai lähinnä seuraavana työpäivänä.
- Arkipyhä sijoittuu lauantaille tai sunnuntaille.
- Arkipyhä sijoittuu vanhempain-, perhe- tai kuntoutusvapaan sisään.
- Arkipyhä sijoittuu lomautusta seuranneen kahden ensimmäisen viikon ulkopuolelle.
- Arkipyhä jää sellaisen sairausjakson sisään, jolta työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvoitetta.

7.3 Itsenäisyyspäivän palkka

Työpäiväksi sattuvalla itsenäisyyspäivältä maksetaan lain mukaisin perustein määräytyvä palkka, jolloin palkanmääräytymisperusteena sovelletaan työehtosopimuksen keskituntiansiota.

Kun itsenäisyyspäivä sattuu työntekijän sairasloman sisään sille ajalle, jolta työnantajalla on palkanmaksuvelvollisuus, maksetaan työntekijälle työpäiväksi sattuvalla itsenäisyyspäivältä palkka.

10.2 Henkilökohtainen aikapalkka

Jokaiselle työsuhteeseen tulevalle työntekijälle on määriteltävä henkilökohtainen aikapalkka.

Työntekijän henkilökohtainen aikapalkka muodostuu palkkaryhmän mukaisesta perustuntipalkasta ja henkilökohtaisesta palkanosasta. Työntekijän palkkaryhmään perustuva perustuntipalkka määräytyy vertaamalla työntekijän osaamista töiden vaatimusryhmittelyteksteihin. Palkkaryhmiä koskevat ryhmittelymääritelmät sekä henkilökohtaisen palkanosan yrityskohtaiseen muodostamiseen sovellettavat määräykset on esitetty tämän työehtosopimuksen kohdissa 11.3 ja 11.4.

Työntekijälle, jonka palkkauksessa sovelletaan kohdan 10.5 mukaista kuukausipalkkaa ja nuorelle työntekijälle, joita koskeva vähimmäispalkka määräytyy kohdan 10.6 mukaan, ei kuitenkaan määritellä henkilökohdaista aikapalkkaa.

10.5 Kuukausipalkka

Jatkuvaa aikatyötä tekevän työntekijän palkka voidaan sopia maksettavaksi sovittuna kuukausipalkkana tai muunnettuna kuukausipalkkana.

Sovitun kuukausipalkan tulee vastata määrältään vähintään sen talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmän mukaisen palkkaryhmän, jota työntekijään sovellettaisiin, jos hän tekisi työtä kysymyksessä olevan palkkausjärjestelmän mukaisella palkalla, perustuntipalkan ja luvun 175 tuloa.

Muunnettu kuukausipalkka muodostetaan siten, että työntekijälle kohdan 10.2 määräysten mukaan määriteltä henkilökohtainen aikapalkka kerrotaan luvulla 173.

Jos työntekijän säännöllinen viikoittainen työaika on lyhempi kuin 40 tuntia, käytetään kertoimena.

- sovitussa kuukausipalkassa lukua, joka saadaan, kun luku 175 kerrotaan viikoittaisen säännöllisen työajan mukaisen työtuntimäärän ja luvun 40 osamäärällä.
- muunnetussa kuukausipalkassa lukua, joka saadaan, kun luku 173 kerrotaan viikoittaisen säännöllisen työajan mukaisen työtuntimäärän ja luvun 40 osamäärällä.

Työajan lyhennysvapaat pidetään kertymän mukaisesti työnantajan määrääminä työpäivinä kuukausipalkkaa vähentämättä.

Päiväkohtaisen ja ylityöstä maksettavan tuntipalkan määrittäminen kuukausipalkalle

Laskettaessa päiväkohtaista palkkaa saadaan tunnilta tai päivältä maksettava palkka jakamalla kuukausipalkka asianomaisen kuukauden säännöllisten työtuntien tai työpäivien lukumäärällä.

Ylityöstä maksettava tuntipalkka saadaan jakamalla kuukausipalkka 160:lla, kun säännöllinen viikkotyöaika on 40 tuntia, ja 158:lla, kun säännöllinen viikkotyöaika on 37,5 tuntia.

11.4 Kehityskeskustelu ja henkilökohtaisen palkan määrittäminen

Työsuhteen kestäessä esimiehen ja työntekijän tulee vuosittain käydä kehityskeskustelu. Vuoropuhelun on oltava avointa ja siinä on läpikäytävä työntekijän nykytilanne ammattitaidon, koulutuksen ja työyhteisöön sopeutumisen kannalta. Kehityskeskusteluista voidaan sopia paikallisesti TES:n 4 §:n mukaisesti.

Kehityskeskustelun perusteella työntekijän on voitava kehittää itseänsä asetettujen tavoitteiden mukaan ja näin parantaa henkilökohtaista palkkaustaan.

Kuukausipalkkaisten palkkaryhmämäärittely tarkistetaan kehityskeskustelussa.

Tuntipalkkalaisen kehityskeskustelussa määritetään työntekijän henkilökohtainen palkanosa. Henkilökohtaisen palkanosan määrittelyssä tulee huomioida yrityksen kilpailukyvyn parantaminen ja työntekijöitä motivoivan palkkausjärjestelmän yrityskohtainen luominen. Henkilökohtaisen palkanosan suuruus ratkaistaan yrityksessä oheisen matriisin ja käytyjen kehityskeskustelujen perusteella. Jokaiselle tuntipalkkaiselle työntekijälle on kuitenkin maksettava henkilökohtaista palkanosaa.

Kehityskeskustelu voi johtaa vain henkilökohtaisen palkanosan paraneamiseen tai pysymiseen ennallaan. Poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa työnantajalla olisi oikeus päättää työntekijän työsuhde tämän käyttäytymisen perusteella, voidaan kehityskeskustelun jälkeen matriisin yksittäiseen kohtaan tai yksittäisiin kohtiin perustuvaa arviointia alentaa. Työntekijän henkilökohtainen palkanosa alenee tällöin samassa suhteessa.

Tilanteissa, joissa työntekijän todistettavasti tehdystä pyynnöstä huolimatta työnantaja on laiminlyönyt työehtosopimuksen 11.4. kohdan henkilökohtaisen aikapalkan määrittämisestä noudattamatta ja määrittämättä henkilökohtaisen palkanosa tai käymättä kehityskeskustelut, on työnantaja velvollinen maksamaan takautuvasti määritetty henkilökohtainen palkanosa, työsuhteen alussa tai vuosittain käytävien kehityskeskustelujen vuoden ylittävältä osin. Mikäli henkilökohtaisen palkanosan määrittämisessä syntyy erimielisyyttä työntekijä voi kutsua mukaan päälähtömiehen.

18§ PALKANMAKSUPÄIVÄ

18.1 Palkanmaksukausi

Palkanmaksukausi on kaksi (2) viikkoa, paikallisesti voidaan sopia, että varsinainen palkanmaksu tapahtuu kerran kuukaudessa. Tällöin työntekijällä on oikeus pyynnöstä saada palkkapäivien puolivälissä ennakko-palkka säännöllistä työaikaa vastaavilta työtunneilta.

Yrityksessä voidaan lisäksi sopia, että jatkuvaa aikatyötä tekevän työntekijän palkka maksetaan sovittuna kuukausipalkkana tai muunnettuna kuukausipalkkana siten, kuin työehtosopimuksen kohdassa 10§ Työpal-kat kohta 10.5 Kuukausipalkka määrätään.

Kuukausipalkkaisen työntekijän palkanmaksukauden pituus on yksi kuukausi.

18.2 Palkanmaksupäivä

1. Palkanmaksupäivä on perjantai, ellei yrityksessä ole muusta sovittu. Jos perjantai on juhlapäivä, maksetaan palkka edellisenä päivänä.

2. Kuukausipalkan maksupäivä sovitaan yrityksessä. Jos sovittu palkanmaksupäivä on juhlapäivä, maksetaan palkka edellisenä arkipäivänä.

3. Palkan tulee olla nostettavissa palkanmaksupäivänä. Palkka maksetaan työntekijän osoittamalle pankkitilille Suomessa toimivan rahalaitoksen välityksellä.

19 § VUOSILOMA

Tämän työehtosopimuksen ohella noudatetaan vuosilomalain määräyksiä.

19.1 Vuosiloman alkaminen ja päättyminen

Vuosiloma alkaa ja päättyy työntekijän työhönottopaikalla.

19.2 Vuosilomapalkka

Tuntipalkalla olevalle työntekijälle maksetaan vuosilomapalkka ja korvaus tämän työehtosopimuksen liitteenä olevan allekirjoittajaosapuolien välisen lomapalkkasopimuksen mukaan (liite 1 tämän pykälän lopussa). Tulos- ja tuotantopalkkiot otetaan vuosilomalain 11 §:n laskusäännön mukaisesti huomioon vuosilomapalkkaa laskettaessa.

Kuukausipalkalla olevalle työntekijälle maksetaan vuosilomapalkka ja korvaus vuosilomalain säännösten mukaisesti. Tulos- ja tuotantopalkkiot otetaan vuosilomalain 10§:n laskusäännön mukaisesti huomioon vuosilomapalkkaa laskettaessa.

11.7 Huoltoasentajien palkkiopalkkaus

Palkkiopalkkauslisä aikapalkka työstä voidaan yrityksissä sopia paikallisesti. Aikapalkalla työskennellessä maksetaan työehtosopimuksen mukaista henkilökohtaista aikapalkkaa, jonka lisäksi on sovittavissa palkkiopalkkaus lisä. Palkkiopalkkaus järjestelmässä voidaan sopia yksittäisiä asioita tai yhdessä useista asioita esim. Tuottavuus, lisämyyntiin ja laatuun liittyvä kannustin.

Palkkaustapojen valinta sekä perusteet perustuvat, työehtosopimuksen paikallisen sopimuksen mukaisesti sovitun mallin mukaisesta sopimuksesta.

20 § SAIRAUSAJANPALKKAA KOSKEVIA MÄÄRÄYKSIÄ

20.8 Raskaus- ja vanhempainvapaan palkanmaksu ja adoptio

Raskaus- ja vanhempainvapaa

Työntekijälle, jonka työsuhte on jatkunut vähintään 6 kuukautta ennen laskettua synnytysaikaa, maksetaan, synnyttävälle vanhemmalle maksetaan raskaus- ja vanhempainvapaan ajalta 56 ja ei-synnyttävälle vanhemmalle vanhempainvapaan ajalta 16 sairausvakuutuslain mukaisen arkipäivän pituisen kalenteriajanjakson työtuntijärjestelmän mukaisilta työpäiviltä laskettava työntekijän palkan ja raskaus- ja vanhempainpäivärahan erotus. Raskaus- ja vanhempainpäivärahalla tarkoitetaan sairausvakuutuslain mukaista raskaus- ja vanhempainpäivärahaa tai siihen verrattavaa muun lain tai sopimuksen perusteella tulevaa korvausta. Mikäli työntekijä pitää vanhempainvapaata jaksoissa, tulee jokaista kuutta vanhempainvapaapäivää kohden sisältyä yksi arkilauantai.

Milloin työntekijä on adoptoinut alle 7-vuotiaan lapsen, annetaan hänelle samoin edellytyksin adoptioon välittömästi liittyvänä vastaavan pituinen palkallinen vanhempainvapaaseen rinnastettava vapaa. Tämä ei koske perheen sisäistä adoptiota.

20.11 Lääkärintarkastukset

Muut lääkärintarkastukset

Palkkaa ei vähennetä myöskään, jos kysymys on:

– Eturauhassyöpäseulonta

21 § ERINÄISIÄ KORVAUKSIA

21.4 Reserviharjoitusajan palkka

Työnantaja maksaa työsuhteessa olevalle työntekijälle reservinharjoitusajalta palkkaa siten, että työntekijä saa valtion maksaman reserviläispalkan kanssa täydet palkkaedut.

Määräystä sovelletaan myös niihin, jotka reserviläisinä on kutsuttu väestönsuojelukoulutukseen. Työnantajalla ei ole oikeutta vähentää reservinharjoitusajalta maksettavaa palkkaa lauantaina ja sunnuntaina maksettavan valtion reserviläispalkan osalta. Työnantajalla ei ole myöskään oikeutta vähentää reservinharjoitusajalta maksettavaa lapsikorotusosaa.

15 § Työnantajan tiedottamisvelvoitteet

Palkkatilasto- ja henkilöstötiedot

Ellei alakohtaisesti tai paikallisesti toisin sovita, on pääluottamusmiehellä oikeus tehtäviensä hoitoa varten saada EK:n neljännesvuositilastoa vastaavat tiedot toimialueensa työntekijöiden ansiotasosta ja rakenteesta välittömästi EK:n palkkatilaston valmistuttua edellyttäen, että yrityksestä kerättävistä palkkatiedoista on alan tilaston ryhmittelyt tehtävissä. Ansiotietoja, jotka koskevat kuutta henkilöä pienempiä työntekijäryhmiä ei anneta.

Jos alalla tai työpaikalla ei ole edellä edellytetyn sisältöistä palkkatilastoa, on pääluottamusmiehelle annettavista palkkatiedoista sovittava erikseen.

Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle on annettava kirjallisesti tieto toimialueensa työntekijöiden nimistä, palkkaryhmistä tai vastaavista sekä työsuhteen alkamisajankohdista, ellei paikallisesti toisin sovita. Tiedot annetaan heille aina pyydettyäessä. Uusista työntekijöistä edellä mainitut tiedot ja työmaaosoite annetaan viikon kuluessa työsuhteen alkamisesta.

Uusien työntekijöiden perehdytyksen yhteydessä työntekijöille on annettava henkilöstön edustajien yhteystiedot (puhelinnumero, sähköposti). Mikäli työntekijä on työsopimuksen tekemisen yhteydessä tai muutoin antanut työnantajalle kirjallisesti nimenomaisen suostumuksensa yhteystietojensa luovuttamiseen henkilöstön edustajalle tai edustajille, tulee työnantajan antaa ko. tiedot asianomaiselle henkilöstön edustajalle tai edustajille. YT-lain mukaisessa vuoropuhelussa tulee lisäksi käsitellä se, miten henkilöstön edustajien ja heidän edustamiensa työntekijöiden välinen yhteydenpito käytännössä varmistetaan.

Pääluottamusmiehelle annetaan palkkausjärjestelmästä tiedot yritys- tai toimipaikkakohtaisesti työntekijöiden palkkaryhmiin jakautumisesta, perustuntipalkan ja henkilökohtaisen palkanosan (PTP + HPO) suuruuden palkkaryhmäkohtaisesta jakautumisesta keskimäärin ja mahdollisen pistepohjaisen järjestelmän muodostumisesta.

Pääluottamusmiehellä on oikeus perehtyä toimialueellaan yrityksessä kulloinkin voimassa oleviin työhinnointelujärjestelmiin ja eri palkkausmuodoissa käytettävien olosuhdelisien määräytymis- ja laskentasääntöihin.

Tiedot työkanasta ja ulkopuolisesta työvoimasta

Pääluottamusmiehelle, luottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle tulee antaa tiedot toimialueellaan käytetystä työvoimasta aliurakoinnin ja vuokratyövoiman osalta kirjallisesti. Tietojen tulee olla käytettävissä töiden alkaessa.

Työaikakirjanpito

Pääluottamusmiehellä on oikeus perehtyä hätä- ja ylityöstä työaikalain (605/96) mukaisesti laadittuun luetteloon siten kuin siihen työsuojeluvaltuutetulla on lain mukaan oikeus.

Tietojen luottamuksellisuus

Pääluottamusmies saa edellä mainitut tiedot luottamuksellisina tehtäviensä hoitamista varten.

Säädökset

Työnantaja hankkii työsuojeluvaltuutetun ja muiden työsuojelutoimintaelinten käyttöön näille kuuluvien tehtävien hoitamista varten tarpeelliset lait, asetukset ja muut työsuojelumääräykset.

Yritystä koskevat tiedot

Työnantajan tulee esittää henkilöstölle tai sen edustajille:

Yrityksen tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen siihen perustuva selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta.

Vähintään kaksi kertaa tilivuoden aikana sellainen yhtenäinen selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta, josta käyvät ilmi yrityksen tuotannon, työllisyyden, kannattavuuden ja kustannusrakenteen kehitysnäkymät.

Vuosittain henkilöstösuunnitelma, joka sisältää arviot henkilöstön määrässä, laadussa ja asemassa odotettavissa olevista muutoksista.

Viipymättä olennaiset muutokset edellä mainituissa tiedoissa.

Niissä yrityksissä, joissa henkilöstömäärä on säännöllisesti vähintään 20, annetaan yhteistoimintalain § 1 mom. 3 kohdan tarkoittamat yrityksen tilinpäätöstiedot henkilöstön edustajille pyydettyä kirjallisena.

Tilinpäätöstietojen, yrityksen taloudellista tilaa koskevien selvitysten ja henkilöstösuunnitelmien esittämisen yhteydessä on tarkoituksenmukaista tiedottaa myös eri toimintayksikköjen toiminnallisesta tuloksesta, tuotannosta ja kehitysnäkymistä henkilöstölle tai sen edustajalle käyttäen apuna sitä selvittäviä tunnuslukuja.

Yrityksessä henkilöstöasioiden hoidossa noudatettavat yleiset periaatteet tai ohjeet sekä yrityksen toiminta- ja henkilöstöorganisaatio on saatettava työpaikalla henkilöstön tietoon.

Osapuolet suosittelevat, että edellä tarkoitettujen yrityksen taloutta koskevien tietojen yhteydessä selostetaan mahdollisuuksien mukaan myös toimialan yleisiä suhdanne- ja taloudellisia näkymiä.

Salassapitovelvollisuus

Milloin yrityksen työntekijät tai henkilöstön edustajat ovat tämän sopimuksen mukaisesti saaneet työnantajan liike- tai ammatissalaisuuksia koskevia tietoja, saadaan näitä tietoja käsitellä vain niiden työntekijöiden ja henkilöstön edustajien kesken, joita asia koskee, ellei työnantajan ja tiedonsaantiin oikeutettujen kesken muuta sovita. Ilmoittaessaan salassapitovelvollisuudesta työnantajan tulee yksilöidä, mitkä tiedot salassapitovelvollisuus käsittää ja mikä on tietojen salassapitoaika. Ennen kuin työnantaja ilmoittaa kysymyksessä olevan liike- tai ammatissalaisuuden, salassapidon perusteet selvitetään asianomaiselle työntekijälle tai henkilöstön edustajalle.

Putkiasennusalan urakkahinnoittelu

Sopijaosapuolet toteavat, että 2 § Putkiasennus, Mom. 6 viemäritaulukon normiajat ovat voimassa vain, kun asennus tehdään valmistajan antamien ohjeiden ja takuuehtojen mukaisesti. Esimerkiksi muovisten, sadevesiviemäri käyttöön asennettavien ns. HT muhviiliitosputkien osalta tilaajan mahdollisesti vaatima painekoe ei kuulu normiaikaan.

4 TYÖRYHMÄT

15 § Matkakustannukset kohdan mukaiset määräykset.

Työryhmän tavoitteena on tehdä esitys matkakustannuksia koskevaksi uudeksi työehtosopimusmääräykseksi.

PUTKIALAN SUORITUSPALKKAUSTYÖ MÄÄRÄYKSET

Mom. 3. YLEISET MÄÄRÄYKSET

Kohta 8 Normiaikalisän valinta

Työryhmän tehtävänä on tehdä nykyisten viranomaismääritysten mukainen päivitetty esitys rakennustyypiluokituksesta.

IV-ALAN SUORITUSPALKKAUSTYÖMÄÄRÄYKSET

Työryhmän tehtävänä on tehdä ehdotuksia ilmastointialan normiaikojen muutoksista. Tämän sopimuskauden aikana työryhmä pyrkii laatimaan esitykset seuraavista TES kohdista: TOP koneiden lisääminen 4 Mom. ilmanvaihtokoneet taulukkoon, huuvien asennuksen normihinnoittelu ja kantikkaan ulkosäleikkö taulukon päivittäminen.

5 LIITTOJEN YHTEINEN KANNANOTTO KEVYTYRITTÄJYYDESTÄ

UTS-sopimuksen mukaan ulkopuolisen työvoiman käyttöä tapahtuu kahdessa muodossa: alihankintatyönä ja työvoiman vuokrauksena. Työmarkkinoille on leviämässä kevytyrittäjyyden konsepti. Kyse on työsuhteessa tehtävän työn ja aidon yrittäjätoiminnan väliin luodusta järjestelystä, jossa mm. tapaturma-, työttömyys- ja eläkevakuutusmaksut siirtyvät kevytyrittäjän itsensä hoidettavaksi. Kevytyrittäjyydestä aiheutuu lisäksi kustannuksia laskutus- ja maksupalveluista ja yrittäjävoiton mahdollisuus on usein epärealistinen.

Tilaajayrityksen kannalta kevytyrittäjyyteen liittyy ongelmia mm. sosiaalivakuutusmaksujen suorittamisen, tapaturmavakuuttamisen sekä työehtojen toteutumisen näkökulmasta.

LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-Tu ry ja Rakennusliitto ry katsovat, että toimittaessa yhteisellä työmaalla vastuusuhteiden selkeys on ensiarvoisen tärkeää. Kevytyrittäjyys on ristiriidassa alan yritysten yhteiskunnallisen vastuun ja sosiaalisesti kestävän työelämän tavoitteiden kanssa. Tilaajien asemassa toimivien yritysten on syytä varmistua siitä, että ulkopuolisen työvoiman käyttö tapahtuu työehtosopimuksen ja tämän suosituksen mukaisesti. Se tarkoittaa, että alihankkijan ja vuokratyövoimayrityksen henkilöstön asema on järjestetty työsuhteiseksi.

6 RAKENNUSTEOLLISUUDEN JA RAKENNUSLIITON VÄLILLE SOVITUT TYÖRYHMÄT

Tuottavuuskokeilujen jatkaminen

Osapuolet sopivat tuottavuuskokeilujen jatkamisesta myöhemmin sovitavalla tavalla. Osapuolet sitoutuvat osallistumaan yhteiseen projektiin, jonka tavoitteena on selvittää keinoja alan tuottavuuden parantamiseksi.

7 TUOTTAVAA JA KANNUSTAVAA PALKKAUSTA KOSKEVA PAIKALLINEN SOPIMINEN

LVI-toimialalla voidaan työntekijän tai työntekijäryhmän kanssa sopia tuottavasta ja kannustavasta palkkauksesta. Sopimuksessa voidaan sopia mm. seuraavista asioista:

- Sopimuksen kohteena olevan työn tavoiteaikataulu
- Työtä koskevista työaikajärjestelyistä;
 - Työn sujuvuuden ja tuottavuuden parantamiseksi voidaan keskelle viikkoa osuvana arkipyhänä tehdä töitä. Pitämätön arkipyhä korvataan vapaa-aikana tai rahana työaikalain mukaisesti eikä erillistä arkipyhäkorvausta makseta.
 - Tuottavaa ja kannustavaa palkkausta koskevassa sopimuksessa voidaan sopia työehtosopimuksen ja työaikalain mahdollistamista työajan joustoista kuten liukuvasta työajasta ja keskimääräisestä työajasta.
- Työn lopputulokselta edellytettävä laatu
- Työssä käytettävän materiaalin määrästä ja laadusta
- Palkkion suuruus ja em. tekijöiden vaikutus palkkion suuruuteen
- Palkkion maksamisen ajankohta
- Takuupalkasta, joka maksetaan siinäkin tapauksessa, että sovitut tavoitteet tai työ ei valmistunut työntekijästä tai työntekijöistä riippumattomista syistä johtuen.

Työehtosopimusosapuolet ovat valmiita parantamaan alan tuottavuutta yhteisin toimenpitein, esimerkiksi yhteisin koulutustilaisuuksin, joissa opastetaan tuottavien ja kannustavien palkkausjärjestelmien sekä joustavien työaikojen käyttöön.

8 KULUNSEURANTA JA -VALVONTA

Sähköinen kulunvalvonta ja palkanmaksu urakointialoilla

Päätoteuttaja on velvollinen pitämään yhteisellä rakennustyömaalla (työmaa) työskentelevistä henkilöistä kirjallista luetteloa ja ilmoittamaan

kuukausittain työntekijöiden tiedot verohallinnolle. Kulunvalvonta- ja seurantatietojen käytöstä työntekijöiden palkanmaksuun ovat Rakennusteollisuus ja Rakennusliitto sopineet seuraavaa:

Järjestelmän käyttöönoton ja sen mahdollistamien työaikajousten käyttöönoton kannalta osapuolet suosittelevat, että päätoteuttajat luovuttaisivat hallinnassaan olevat aliurakoitsijoiden ja sivu-urakoitsijoiden työntekijöiden kulunvalvontatiedot / työajan seurantatiedot aliurakoitsijoille ja sivu-urakoitsijoille näiden työntekijöitä koskien.

- a) Työnantaja voi yhteistoimintalakia noudattaen järjestää työajan seurannan käyttämällä kulunvalvontaan tai kulunseurantaan soveltuvia laitteita/tekniisiä ratkaisuja. Mikäli yrityksen ei kokonsa puolesta tarvitse noudattaa YT-lakia, on käyttöönotosta keskusteltava luottamusmiehen tai tämän puuttuessa kaikkien työntekijöiden kanssa. Työntekijän omaa puhelinta ei ole mahdollista käyttää ilman työntekijän suostumusta. Käytöstä aiheutuvista kuluista vastaa työnantaja.
- b) Rakennusteollisuus RT:n jäsenyhdistyksiin järjestäytyneissä yrityksissä voidaan kulunvalvonnasta ja kulunseurannasta saatavia tulo- ja lähtöaikoja käyttää palkanmaksun perusteena. Järjestelmää käyttöönotettaessa on keskusteltava luottamusmiehen tai tämän puuttuessa kaikkien työntekijöiden kanssa ja yksilöitävä menettelytavat vikatilanteessa, käytännöt työajan ylitysten ja alitusten osalta sekä menettelyistä suorituspalkkauksessa. Kaikille kulunvalvonnan ja kulunseurannan piirissä oleville työntekijöille on järjestettävä tietojensa tarkistamiseen yksinkertainen ja viivytyksetön keino.
- c) Kulunseurantatietoja ei saa käyttää epäasiallisiin tarkoituksiin, eikä seuranta saa käyttää työntekijän työsuorituksen eikä henkilön jatkuvaan seurantaan. Laitteisiin ja koneisiin yhdistetty jatkuva kulunseuranta on kuitenkin mahdollista.
- d) Järjestelmän käyttöönotossa ja käytössä noudatetaan EU:n tietosuoja-asetusta sekä tietosuojavaltuutetun ohjeita koskien yksityisyyden suojaa työelämässä.

9 KÄYTÄNNÖSTÄ POIKKEAVAT TYÖAJAT

Alalla toimivien yritysten palveluksessa olevien työntekijöiden työ sopimuksissa työpäivät ja työtunnit määritellään siten, että työntekijä tietää etukäteen kuluvan ja seuraavan tilikauden työpäivät ja työtunnit.

10 TYÖPAIKKAOHJAAJIEN KOULUTUS

Aikaisempi suositus koulutukseen osallistumisesta pidetään voimassa.

11 MUITA SOVITTUJA ASIOITA

Harjoittelijat ja opiskelijat

Hyväksytään ohjeistukseksi RT:n ja RL:n välillä 26.3.2009 allekirjoitettu koulutus- ja harjoittelupaikkoja koskeva ohje.

Tutustu työelämään ja tienaa -suositukset

Hyväksytään noudatettavaksi viimeistä keskusjärjestöjen allekirjoittamaa Tutustu työelämään ja tienaa -suositusta.

12 PÖYTÄKIRJAN PÄTEVYYS JA ALLEKIRJOITTAMINEN

Todettiin, että tällä pöytäkirjalla on sama voima kuin varsinaisella työehtosopimuksella.

Helsingissä 16. toukokuuta 2025

LVI-TEKNISET URAKOITSIJAT LVI-TU ry

Mika Nikula

Mika Hokkanen

RAKENNUSLIITTO ry

Kimmo Palonen

Niko Räsänen

1 § SOPIMUKSEN SOVELTAMISALA

Tämän työehtosopimuksen määräyksiä sovelletaan LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry:n talotekniikka- tai rakennusosalalla toimiviin jäsenyrityksiin ja niiden työntekijöihin, jotka suorittavat lämpö-, vesi-, ilmastointi- ja sprinklerasennustöitä sekä teknisiä eristystöitä edellä mainituissa töissä asennettujen laitteiden ja tarvikkeiden huoltoa ja kunnossapitoa sekä kunnostusta eri teknisin menetelmin.

LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry:llä on työehtosopimuslain 8 §:n mukainen valvontavelvollisuus edellä tarkoitettujen, tämän työehtosopimuksen työehtosopimuslain mukaisessa sidottuusspiirissä olevien jäsenyritystensä osalta.

Tähän työehtosopimukseen lain mukaan sidotut ovat velvolliset tarkoin noudattamaan kaikkia tämän työehtosopimuksen määräyksiä sellaisinaan.

2 § TYÖEHTOSOPIMUKSEN LIITTEIDEN NOUDATTAMINEN

Liitteenä olevat sopimukset ja sitovat asiakirjat ovat tämän työehtosopimuksen osia.

Liite 1	Lomapalkkasopimus
Liite 2	Yleissopimus
Liite 3	Putkialan urakkahinnoittelu ja urakkatyömääräykset
Liite 4	Putkieristysalan urakkahinnoittelu ja urakkamääräykset
Liite 5	IV-alan urakkahinnoittelu ja urakkatyömääräykset
Liite 6	Sprinklerialan urakkahinnoittelu ja urakkatyömääräykset
Liite 7	Matka-aika- ja matkalippukorvausten paikkakuntakohtaiset nollapistet

3 § TYÖRAUHAVELVOITE

3.1 Sitovuus

Tämä työehtosopimus sitoo LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry:tä ja niitä sen jäsenyrityksiä, jotka ovat tai sopimuksen voimassaoloaikana ovat olleet liiton jäseniä.

Tämä työehtosopimus sitoo Rakennusliitto ry:tä ja sen alayhdistyksiä sekä työntekijöitä, jotka ovat tai sopimuksen voimassaoloaikana ovat olleet liiton jäseniä.

Tämän sopimuksen voimassa ollessa ei saa toimeenpanna työehtosopimuksen määräyksiin kohdistuvia työehtosopimuslain tarkoittamia työtaistelutoimenpiteitä.

3.2 Työrauhavelvoite

Liitot ja niiden alayhdistykset ovat velvolliset huolehtimaan siitä, etteivät niiden jäseninä olevat yhdistykset, työnantajat tai työntekijät, joita sopimus koskee, ryhdy työtaistelutoimenpiteisiin, eivätkä muutoinkaan riko työehtosopimuksen määräyksiä.

Liitot ja niiden alayhdistykset ovat velvollisia välittömästi ryhtymään kaikkiin käytettävissä olevin keinoin toimenpiteisiin uhkaavan työtaistelun estämiseksi tai rikkoutuneen työrauhan palauttamiseksi.

Liitot ovat velvollisia ryhtymään heti työehtosopimusrikkomuksesta tai alkavasta rikkomisesta tiedon saatuaan kaikkiin käytettävissä olevin keinoin toimenpiteisiin rikkomisen estämiseksi tai lopettamiseksi.

Rakennusliitto ry:n mahdollisesti hyväksymä lakko jollakin toisella sen toiminta-alalla ei koske allekirjoittaneiden työnantajajärjestöjen jäsenyritysten tämän työehtosopimuksen soveltamispiirissä olevia työntekijöitä.

4 § PAIKALLINEN SOPIMINEN

4.1 Sovittavat asiat

Tähän työehtosopimukseen sidotuissa järjestäytyneissä yrityksissä on mahdollista sopia paikallisesti asioista, joista työehtosopimukseen on otettu erillinen maininta ja viitattu tähän paikallisen sopimisen pykälään (4 §).

4.2 Sopimusosapuolet

Työntekijöitä yleisesti koskevista asioista sovitaan työehtosopimuksen neuvottelujärjestelmän mukaisesti työnantajan ja pääluottamusmiehen kesken. Yksittäistä työntekijää tai työryhmää koskevista asioista sovitaan työnantajan ja asianomaisen työntekijän tai työryhmän kesken.

Pääluottamusmiehen tekemä sopimus sitoo kaikkia niitä työntekijöitä, joita pääluottamusmiehen on katsottava edustavan. Yksittäisen työntekijän tai työryhmän tekemä sopimus ei voi olla ristiriidassa pääluottamusmiehen tekemän samaa asiaa koskevan sopimuksen kanssa

4.3 Sopimuksen muoto

Paikallinen sopimus on tehtävä kirjallisesti.

4.4 Voimassaolo

Sopimus voidaan solmia määräajaksi tai olemaan voimassa toistaiseksi. Toistaiseksi voimassa oleva paikallinen sopimus voidaan irtisanoa kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen, ellei irtisanomisajasta ole muuta sovittu. Määräajaksi solmittu paikallinen sopimus voidaan työehtosopimuksen lakattua irtisanoa kuukauden kuluessa uuden työehtosopimuksen voimaantulon jälkeen kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen.

Paikallinen sopimus on työehtosopimuksen osa ja sitä sovelletaan senkin jälkeen, kun työehtosopimuksen voimassaolo on muutoin lakannut.

5 § TYÖSUHDE

Työnantajalla on oikeus ottaa ja erottaa työntekijä sekä määrätä työn johtamisesta.

5.1 Työsopimus

Työhönoton yhteydessä on osapuolten laadittava kahtena kappaleena kirjallinen työsopimus, josta selviävät työsopimuslaissa tarkoitetut työsuhteen ehdot, kuten:

- työntekijän henkilötiedot ja työnantajan tiedot
- työsuhteen alkamisajankohta
- työsuhteen luonne:
 - toistaiseksi voimassa oleva
 - määräaikainen (sopimuksessa mainittava määräaikaisen sopimuksen kesto ja sen peruste)
- koeaika
- työhönottopaikka
- tehtävä
- noudatettava työehtosopimus
- palkan määräytymisen peruste ja palkanmaksukausi
- säännöllinen työaika
- vuosiloman määräytyminen
- irtisanomisaika tai sen määräytymisen peruste

5.2 Koeaika

Koeajan pituus on toistaiseksi voimassaolevissa tai vähintään kuusi kuukautta kestävässä määräaikaissa työsuhteissa enintään kolme kuukautta ellei työnantaja järjestä työntekijälle työsopimuslain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua koulutusta. Kuusi kuukautta lyhyemmissä määräaikaissa työsuhteissa koeaika saa olla enintään puolet työsopimuksen kestoajasta.

Jos työntekijä on koeaikana ollut työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi poissa työstä, työnantajalla on oikeus pidentää koeaikaa kuukaudella kutakin työkyvyttömyys- tai perhevapaajaksoihin sisältyvää 30 kalenteripäivää kohden. Työnantaja on ilmoitettava koeajan pidentämisestä ennen koeajan päättymistä.

5.3 Annettavat tiedot

Työhön otettaessa työnantaja ilmoittaa työntekijälle pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun nimet sekä tarvittavat yhteystiedot.

5.4 Työsuhdeturva

Allekirjoittaneet liitot ovat sopineet, että talotekniikka-alalla työskentelevien työntekijöiden työsuhdeturva ja siihen liittyvät menettelytavat määräytyvät tämän sopimuksen osana noudatettavan työsopimuslain mukaan jäljempänä olevin poikkeuksin.

Työnantaja voi ottaa oppisopimusoppilaita työsuhteeseen omiin työntekijöihin kohdistuvan työn tarjoamisvelvollisuuden tai takaisinottovelvollisuuden sitä estämättä, mikäli yrityksessä on näin YT-menettelyssä sovittu.

5.5 Lomauttaminen

Työnantaja voi lomauttaa työntekijän määräajaksi lomautusilmoitusaikaa noudattamalla samoilla perusteilla, joilla työsopimus voitaisiin irtisanoa tai purkaa työntekijästä johtuvasta syystä.

5.6 Lomautuksen peruuttaminen tai siirto

Työnantaja voi peruuttaa lomautusilmoituksen tai siirtää kerran lomautuksen toimeenpanoa tarvitsematta noudattaa uutta lomautusilmoitusaikaa. Ilmoitus peruutuksesta tai siirrosta on tehtävä viimeistään työn päättymispäivää edeltävänä työpäivänä ensisijaisesti kirjallisesti tai milloin se ei kohtuudella ole mahdollista, muuten todistettavasti.

5.7 Lomautuksen keskeyttäminen

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia tilapäisestä työstä lomautuksen kestäessä, jolloin lomautus voi jatkua välittömästi työn tekemisen jälkeen ja ilman eri lomautusilmoitusaikaa.

Mikäli lomautettuna oleva työntekijä kutsutaan ammatilliseen jatko- ja täydennyskoulutukseen ja hän suostuu siihen tulemaan, lomautuksen jatkuessa koulutuksen jälkeen ei lomautuspäiviä lasketa uudelleen vuosilomalain 7 §:n 2 momentin 7-kohdan mukaisiksi (30 lomautuspäivää) työssäolopäivien veroisiksi päiviksi.

5.8 Irtisanominen

Ellei muuta ole sovittu, noudatetaan seuraavia irtisanomisaikoja:

Työnantajan irtisanoessa

Työsuhde jatkunut keskeytyksettä Irtisanomisaika alle

1 vuosi – 14 vuorokautta

1 vuosi, mutta alle 3 vuotta 1 kk

3 vuotta, mutta alle 5 vuotta 2 kk

5 vuotta, mutta alle 10 vuotta 3 kk

10 vuotta tai enemmän 4 kk

Työntekijän irtisanoessa 14 vuorokautta

5.9 Irtisanomisajan palkka

Irtisanomisajanpalkkaa vahingonkorvausluonteisesti maksettaessa ja vahingonkorvausten määrän laskemisessa perusteena käytetään työehtosopimuksen keskituntiansiota.

5.10 Vähentämisjärjestys

Muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä tapahtuneen irtisanomisen ja lomauttamisen yhteydessä on mahdollisuuksien mukaan noudatettava sääntöä, jonka mukaan viimeksi irtisanotaan tai lomautetaan yrityksen toiminnalle tärkeitä ammattityöntekijöitä ja saman työnantajan työssä osan työkyvystään menettäneitä. Tämän säännön lisäksi kiinnitetään huomiota myös työsuhteen kesto aikaan ja työntekijän huoltovelvollisuuden määrään.

5.11 Työhönottopaikat

Työhönottopaikalla tarkoitetaan sellaista yrityksen toimintaorganisaatioon liittyvää pysyvää luonteista toimipaikkaa (pää- tai haaratoimistoa), jossa työntekijä on työhön otettu.

6 § TYÖAIKAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

Työsuhteissa noudatetaan työaikalain määräysten ohella tässä sovittuja työaikaa koskevia ehtoja.

6.1 Työviikko ja työvuorokausi

Työviikko alkaa maanantaina. Työvuorokausi alkaa päivätyössä kello 00.00, ellei yrityksessä toisin sovita.

6.2 Säännöllinen työaika

Säännöllinen työaika voidaan järjestää seuraavasti:

- Säännöllinen työaika on enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa.
- Viikoittainen säännöllinen työaika voidaan järjestää myös siten, että se keskimäärin on 40 tuntia viikossa enintään 2 viikon pituisena ajanjaksona edellyttäen, että siitä on ilmoitettu vähintään 2 viikkoa ennen em. ajanjakson alkua.
- Paikallisesti voidaan 4 §:n mukaisesti sopia keskimääräisestä työajasta jäljempänä tässä pykälässä mainitulla tavalla.

Työajan enimmäismäärän tarkastelujakso on 12 kuukautta.

6.3 Vuoro-, ilt- ja yötyö

Vuorotyö on työtä, joka on laissa tarkoitettulla tavalla järjestetty kahteen tai useampaan työvuoroon. Vuorotyöjärjestelmää tulee käyttää vain pakottavissa tapauksissa.

Iltatyötä on työ, jota tehdään yrityksessä käytössä olevasta työajasta poikkeavana työaikana.

Yötyötä on työ, joka tehdään klo 23.00–06.00 välisenä aikana. Yötyön teettäminen muissa kuin työaikalain 26 §:n tarkoittamissa tilanteissa edellyttää lisäksi työsuojeluviranomaisen lupaa.

6.4 Työajan säännönmukainen sijoitus

Työ alkaa päivätyössä yleensä aikaisintaan klo 07.00 ja päättyy viimeistään klo 17.00. Työajan sijoitus voidaan sopia muiden työmaalla työskentelevien ammattiryhmien työajan mukaiseksi.

Mikäli työntekijän ei ole ennen työn aloittamista välttämätöntä käydä työhönnottopaikassa, alkaa ja loppuu vuorokautinen työaika työmaalla. Materiaalien ja työkalujen haku sekä palautus samoin kuin työstä mahdollisesti johtuvat selvittelyt suoritetaan työaikana.

6.5 Vapaapäivät

Noudatettaessa 40 tunnin viikoittaista työaikaa työntekijällä tulee olla sunnuntain lisäksi toinen vapaapäivä, joka on lauantai, elleivät erityiset syyt vaadi työn tekemistä lauantaina. Erityisten syiden niin vaatiessa vapaapäivä voi olla myös liikkuva, jolloin sen tulee ilmetä etukäteen laaditusta työvuoroluettelosta. Edellä oleva ei kuitenkaan koske keskeytymättömtä vuorotyötä.

55 vuotta täyttäneillä työntekijöillä on kalenterivuosittain oikeus ylimääräiseen viiden arkipäivän mittaiseen palkattomaan vapaaseen. Vapaan ajankohdasta sovitaan työntekijän ja työnantajan välillä. Työnantaja päättää vapaan ajankohdasta kuultuaan työntekijää. Vapaa on työssäoloajan veroista aikaa.

Lisäksi työnantaja ja työntekijä voivat kalenterivuosittain sopia ylimääräisestä, viiden arkipäivän mittaisesta palkattomasta vapaasta. Vapaan ajankohdan sovitaan työntekijän ja työnantajan välillä. Työnantaja päättää vapaan ajankohdasta kuultuaan työntekijää. Vapaa on työssäoloajan veroista aikaa.

Paikallisesti voidaan 4 §:n mukaisesti sopia muunlaisestakin vapaapäivien sijoittelusta. Arkipyhäviikolla lauantapäivät ovat vapaapäiviä, elleivät erityiset syyt muuta vaadi.

6.6 Poikkeavasta työajasta maksettava korvaus

Vuorotyöstä maksetaan ilta- ja yövuoron tunneilta vuorolisää 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

Lisä	€/h
Iltavuorolisä klo 17-23	1,18
Yövuorolisä klo 23-06	2,40

Jos kyseessä on säännöllisen työajan ylittävä ylityö, josta maksetaan yli-työlisää, ei ilta- tai yötyölisää makseta.

Vuorotyöstä maksetaan ilta- ja yövuoron tunneilta vuorolisää 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

Lisä	€/h
Iltavuorolisä klo 17-23	1,21
Yövuorolisä klo 23-06	2,47

Jos kyseessä on säännöllisen työajan ylittävä ylityö, josta maksetaan yli-työlisää, ei ilta- tai yötyölisää makseta.

Vuorotyöstä maksetaan ilta- ja yövuoron tunneilta vuorolisää 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

Lisä	€/h
Iltavuorolisä klo 17-23	1,24
Yövuorolisä klo 23-06	2,53

Jos kyseessä on säännöllisen työajan ylittävä ylityö, josta maksetaan yli-työlisää, ei ilta- tai yötyölisää makseta.

6.7 Siirretty työaika

Säännöllisen työajan alkamis- ja päättymisajankohtia voidaan tilapäisesti siirtää vain pakottavissa tapauksissa.

Säännöllisen työajan alkamis- ja päättymisajankohdasta poikkeaminen tulee kohdistaa päivittäiseen työaikaan kokonaisuudessaan.

Siirretystä työajasta maksetaan ilta- ja yötyön osalta lisää 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

Lisä	€/h
Iltatyölisä klo 17-23	1,18
Yötyölisä klo 23-06	2,40

Siirretystä työajasta maksetaan ilta- ja yötyön osalta lisää 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

Lisä	€/h
Iltatyölisä klo 17-23	1,21
Yötyölisä klo 23-06	2,47

Siirretystä työajasta maksetaan ilta- ja yötyön osalta lisää 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

Lisä	€/h
Iltatyölisä klo 17-23	1,24
Yötyölisä klo 23-06	2,53

6.8 Tauot

Kahdeksantuntisen työvuoron puoliväliin sijoitetaan tunnin kestävä ruokailutauko, jota ei lueta työajaksi. Yksivuoroisessa päivätyössä ruokailutauko on sijoitettava klo 11.00–13.00 väliseksi ajaksi. Yrityksessä voidaan sopia puolen tunnin ruokatauosta.

Työntekijällä on oikeus pitää 8 tunnin työaikana työvuoron ensimmäisellä ja toisella puoliskolla yksi 12 minuutin pituinen tauko. Ne luetaan työajaksi.

Suoritettaessa yli-, ilt- ja yötyötä on työntekijälle annettava joka kahden tunnin kuluttua 12 minuutin pituinen tauko. Mikäli yli tunnin kestävä ylityö alkaa välittömästi tavallisen työajan päätyttyä, on työntekijällä oikeus pitää 12 minuutin tauko jo ennen ylityön aloittamista. Edellä mainitut tauot luetaan työajaksi.

6.9 Työvuoroluettelot, työajan siirtäminen

Etukäteen laadittavasta työvuoroluettelosta on käytävä ilmi työajan alkaminen ja päättymisen sekä päivittäiset ja viikoittaiset lepoajat. Poikkeavaa työajan järjestelyä (vuoro-, ilt- tai yötyötä) varten on työvuoroluettelot laadittava ja ilmoitettava kolme päivää ennen ensimmäistä työvuoroa.

Mikäli muutetun työajan noudattamisen ja sitä koskevan ilmoituksen väliin jää vähemmän kuin kolme työvuoroa, työntekijälle on maksettava ensimmäiseen viiteen vuoroon sijoittuvilta aiemmasta työajasta poikkeavilta työtunneilta myöhästymislisää 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,79 €/h, 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,87 €/h. ja 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,94 €/h.

Ilta- ja yötyölisiä ei makseta yhtä aikaa edellä mainitun lisän kanssa.

Paikallisesti 4 §:n mukaisesti sovittua keskimääräiseksi järjestettyä työaikaa varten on työvuoroluettelo laadittava siten, että vähintään kolmen viikon työvuorot ovat tiedossa etukäteen. Edellä tarkoitettua työvuoroluetteloä muutetaan ensisijaisesti sopimalla. Mikäli asiasta ei voida sopia, työnantajalla on oikeus muuttaa työvuoroluetteloä töiden järjestelyyn liittyvästä painavasta syystä. Tällöin tulevat noudatettaviksi edellä olevat määräykset.

Mikäli työntekijälle maksetaan ansionmenetyksen korvausta yli sen ajanjakson, jonka ajaksi työvuoroluettelo on laadittu, katsotaan yli menevien päivien työvuorojen olevan 8 tunnin mittaisia. Muulloin ansionmenetyksen korvaus maksetaan työvuoroluettelon mukaisesti.

6.10 Paikallinen sopiminen työajoista

Työajoista 4 §:n mukaisesti paikallisesti sovittaessa noudatetaan seuraavia menettelytapoja:

- Paikallisen sopimuksen tulee olla aina kirjallinen.
- Sopimuksen työajoista on oikeutettu tekemään pääpääluottamusmies ja työryhmä. Työryhmän sopimus ei kuitenkaan saa olla ristiriidassa pääpääluottamusmiehen tekemän sopimuksen kanssa. Työryhmällä tarkoitetaan tässä yhteydessä yhtä tai useampaa työntekijää, jotka työskentelevät yhdessä samassa työkohteessa.

- Mikäli sopijapuolena on työryhmä, työnantajan on annettava sopimus viipymättä tiedoksi pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle.
- Työntekijä, joka ei itse ole ollut sopijana, on oikeutettu noudattamaan aikaisempaa työaikaansa, jos hän ilmoittaa siitä työnantajalle viimeistään kahta päivää ennen paikallisen sopimuksen soveltamista.

Paikallisesti voidaan 4 §:n mukaisesti sopia seuraavista työaikaan liittyvistä asioista:

- Säännöllinen työaika voidaan sopia keskimääräiseksi siten, että se tasoittuu enintään 26 viikon aikana samaan työtuntimäärään kuin päivätyössä vastaavana aikana. Viikoittainen työaika voi tällöin olla enintään 50 tuntia ja päivittäinen enintään 10 tuntia.
- Vapaapäivien sijoittelusta.
- Poikkeavasta työajasta (ilta- ja yötyö) maksettavasta korvauksesta.
- Säännöllisen työajan alkamis- ja päättymisajoista.
- Työvuoroluettelon muuttamisesta työaika keskimääräistettäessä.
- Tasaavasta palkanmaksusta keskimääräistä työaika käytettäessä.

Sovittaessa säännöllinen työaika keskimääräiseksi on työtä varten ennakolta määriteltävä aika, jonka kuluessa säännöllinen työaika tasoittuu säädettyyn keskimäärään (= tasoittumisjärjestelmä).

Työntekijän lomautus ei voi alkaa ennen kuin työaika on tasoitettu samaan työtuntimäärään, kuin päivätyössä vastaavana aikana. Jos työntekijän työsuhde päättyy kesken tasoittumisjakson muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä niin, ettei tasoittumisvapaata anneta ennen työsuhteen päättymistä, maksetaan sellaisilta tehdyiltä säännöllisiltä työtunneilta, jotka ylittävät päivätyössä vastaavana aikana kertyvän työtuntimäärän, 50 %:lla korotettu palkka keskituntiansion mukaan.

6.11 LVI-huoltoasentajien paikallisesti sovittavat työaikamääräykset

Lvi-huoltoasentaja noudattaa keskimääräistä työaika, joka tasoittuu säännölliseen 37,5 tai 40 tuntiin viikossa neljän kuukauden mittaisella tarkastelujaksolla. Tarkastelujakson ajaksi ei tarvitse laatia päiväkohtaista työaikasuunnitelmaa, vaan työajat määräytyvät päivittäisten töiden tarkoituksenmukaisen tekemisen ja lvi-huoltoasentajan henkilökohtaisen tarpeiden perusteella yrityksessä sovittujen pelisääntöjen mukaisesti.

Päivittäinen työaika alkaa ja päättyy annettujen työtehtävien ja lvi-huoltoasentajan harkinnan mukaan. Tavoitteena on, että työpäivän pituuteen nähden saavutetaan mahdollisimman paljon sellaisia työtunteja, joista voidaan laskuttaa tilaajaa. Työpäivät pyritään kuitenkin mitoittamaan niin, että ne eivät ole kuin poikkeuksellisesti kuutta (6) tuntia lyhyempiä

tai kymmentä (10) tuntia pidempiä. Työntekijän on aina saatava pitää työaikalain mukaiset lepoajat.

Työntekijä ilmoittaa työpäivän alkamisen ja päättymisen sekä mahdollisesti sovitun käytännön mukaisesti käynnit työkohteissa työnantajan hankkimalla sähköisellä seurantalaitteella, esim. älypuhelimella. Muuta jatkuvaa työaikaseurantaa ei työpäivän aikana tehdä. Jos työpäivät alkavat tai päättyvät muualla kuin työnantajan toimipaikassa, tähän liittyvistä menettelytavoista on sovittava. Samoin on sovittava periaatteet huoltoauton käytöstä työntekijän kodin ja työkohteiden välisiin matkoihin.

Työntekijällä on aina oikeus vähintään työsopimuksen mukaiseen säännöllisen työajan palkkaan. Työntekijän on vältettävä tarpeettomien ylityötuntien kerryttämistä työajan seurantajaksolla. Työnantaja ei saa puolestaan käyttää työehtosopimuksen tarkoittamia odotustunteja keskimääräisen työajan tasoittamiseen.

Jos työntekijän työaikaa ei tasoitu 40 tuntiin viikossa neljän kuukauden tarkastelujakson aikana, kymmenestä ensimmäisestä ylityötunnista maksetaan 50 %:lla korotettu palkka. Tämän jälkeen ensimmäisestä puolesta ylityötunteja maksetaan 50 %:lla ja lopuista 100 %:lla korotettu palkka.

Jos työnantaja erikseen pyytää työntekijää ylityön tekemiseen, tällaista päivää ei lasketa mukaan keskimääräiseen työaikaan. Kyseisen päivän työajaksi katsotaan 8 tuntia ja sen jälkeen ylityökorvaukset maksetaan normaalisti työehtosopimuksen mukaisesti. Jos tarkastelujakson työtunnit jäävät keskimäärin vähäisemmäksi kuin 37,5 tai 40 tuntia viikossa, tämä ei vaikuta vähentävästi työntekijän vuosilomaetuuksiin.

Palkka maksetaan normaalisti palkanmaksukausittain työsopimuksen mukaisen säännöllisen työajan tuntien perusteella. Tasoitusjakson päätyttyä säännöllisen työajan ylittävien työtuntien palkka maksetaan tasoitusjakson päättymistä lähinnä seuraavan palkanmaksun yhteydessä.

Sairaus- ja tapaturma-ajan palkka maksetaan työpäiviltä aina kahdeksalta (8) tunnilta.

Paikallisen sopimuksen tekeminen

Paikallisen sopimuksen lvi-huoltoasentajan työaikamääräyksistä tekevät yhdessä työnantaja, pääluottamusmies ja kaikki ne lvi-huoltoasentajat, jotka haluavat tähän työaikajärjestelyyn ryhtyä.

Työnantaja ja lvi-huoltoasentajat sopivat keskenään tuntipalkan tai kuukausipalkan korottamisesta yhteisesti sovittavalla palkitsemismallilla. Lvi-huoltoasentajan palkan korotus on edellytyksenä tähän ryhtymiselle.

Korotettua tuntipalkkaa maksetaan jokaiselle työtunnille.

Tähän paikalliseen sopimukseen noudatetaan työehtosopimuksen paikallista sopimista koskevia määräyksiä. Pääluottamusmies voi kuitenkin irtisanoa sopimuksen koko yrityksen osalta ja yksittäinen lvi-huoltoasentaja omalta osaltaan kuukauden irtisanomisajalla. Työnantaja voi myös kuukauden irtisanomisajalla irtisanoa sopimuksen kaikkia työntekijäitä tai yksittäistä lvi-huoltoasentajaa koskien. Paikallisen sopimuksen päättymisen jälkeen lvi-huoltoasentajat ryhtyvät noudattamaan normaaleja työehtosopimuksen mukaisia työaikoja.

7 § ERITYISTILANTEISSA MAKSETTAVIA KORVAUKSIA

7.1 Arkipyhäkorvaus

Tuntipalkkaiselle työntekijälle maksetaan arkipyhäkorvauksena keskituntiansion mukainen palkka seuraavilta arkipyhiltä: uudenvuodenpäivä, loppiainen, pitkäperjantai, toinen pääsiäispäivä, vapunpäivä, helatorstai, juhannusaatto, jouluaatto, ensimmäinen ja toinen joulupäivä.

Kuukausipalkkalaisen työntekijän ansiota ei vähennetä arkipyhien johdosta.

Mikäli työntekijä on mainittuna arkipyhänä työssä, maksetaan hänelle palkka samojen perusteiden mukaan kuin sunnuntaityöltä eikä arkipyhäkorvausta suoriteta.

7.2 Arkipyhäpäivä on palkaton seuraavissa tilanteissa

- Työsuhde on kestänyt alle 6 viikkoa ennen arkipyhää.
- Työntekijä on luvatta poissa arkipyhää edeltävänä tai lähinnä seuraavana työpäivänä.
- Arkipyhä sijoittuu lauantaille tai sunnuntaille.
- Arkipyhä sijoittuu vanhempain-, perhe- tai kuntoutusvapaan sisään.
- Arkipyhä sijoittuu lomautusta seuranneen kahden ensimmäisen viikon ulkopuolelle.
- Arkipyhä jää sellaisen sairausjakson sisään, jolta työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvoitetta.

7.3 Itsenäisyyspäivän palkka

Työpäiväksi sattuvalla itsenäisyyspäivältä maksetaan lain mukaisin perustein määräytyvä palkka, jolloin palkanmääräytymisperusteena sovelletaan työehtosopimuksen keskituntiansiota.

Kun itsenäisyyspäivä sattuu työntekijän sairasloman sisään sille ajalle, jolta työnantajalla on palkanmaksuvelvollisuus, maksetaan työntekijälle työpäiväksi sattuvalta itsenäisyyspäivältä palkka.

8 § YLITYÖLISÄT

8.1 Vuorokautinen ylityö

Vuorokautisella ylityöllä tarkoitetaan säännöllisen vuorokautisen työajan 8 tunnin lisäksi työvuorokauden aikana tehtyä työtä. Mikäli työaika on järjestetty siten, että se on keskimäärin työntekijän säännöllisen viikotyöajan pituinen, vuorokautista ylityötä on se työ, joka ylittää työvuoroluettelon mukaisen vuorokautisen työajan.

Vuorokautisesta ylityöstä maksetaan työpalkan lisäksi ylityölisää, jonka suuruus kahdelta ensimmäiseltä tunnilta on 50 % ja seuraavilta tunneilta 100 % keskituntiansiosta.

8.2 Viikoittainen ylityö

Viikoittaisella ylityöllä tarkoitetaan työtä, joka ylittää säännöllisen viikoittaisen 40 tunnin työajan. Viikoittaiseen ylityöhön ei lasketa mukaan saman työviikon aikana tehtyä vuorokautista ylityötä. Mikäli työaika on järjestetty siten, että se on keskimäärin työntekijän säännöllisen viikotyöajan pituinen, viikoittaista ylityötä on se työ, joka ylittää työvuoroluettelon mukaisen viikoittaisen työtuntimäärän.

Viikoittaisesta ylityöstä maksetaan työpalkan lisäksi ylityölisää, jonka suuruus kahdeksalta ensimmäiseltä tunnilta on 50 % ja seuraavilta tunneilta 100 % keskituntiansiosta.

Itsenäisyyspäivän, joulun, uudenvuodenpäivän, loppiaisen, pääsiäisen, vapunpäivän ja helatorstain jälkeisenä lauantaina ja sunnuntaina kuten myös pääsiäislauantaina ja juhannuspäivänä tehtävästä työstä maksetaan palkkaa kuten viikoittaisesta ylityöstä.

8.3 Matkustusaika

Matkustusaikaa ei lueta varsinaiseksi työajaksi, mutta matkustaminen yrityksessä käytössä olevana työaikana rinnastetaan työaikaan vuorokautista ja viikoittaista työaikaan laskettaessa.

8.4 Osallistuminen koulutukseen

Mikäli työntekijä osallistuu työnantajan lähettämänä ammattiinsa liittyvään koulutukseen, katsotaan tähän säännöllisenä työaikana käytetty aika työaikaan rinnastettavaksi ajaksi viikoittaista ylityötä laskettaessa.

8.5 Pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun tehtävien hoitaminen

Työntekijän säännöllisenä työaikana työnantajan kanssa sovittujen pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun tehtävien hoitamiseen käytämä aika rinnastetaan työaikaan ylityötä ja viikkolepokorvausta laskettaessa.

8.6 Säännöllisen työajan lyhennys

Mikäli säännöllisen työajan lyhennys riippuu työnantajasta, maksetaan ylityöstä jota tehdään lyhentyneestä työpäivästä huolimatta, ylityölisä säännöllisen työajan päätyttyä, kuten muistakin ylityötunneista.

8.7 Ylityölisien korvausperuste

Ylityölisät samoin kuin sunnuntaityölisät ja viikkolepokorvaus maksetaan keskituntiansion perusteella.

8.8 Ylitöiden enimmäismäärät

Työaikalain mukaisena ylitöiden enimmäismäärän tarkastelujaksona käytetään kalenterivuotta. Tätä määräystä sovelletaan vain tähän työehtosopimukseen sidotuissa järjestäytyneissä yrityksissä.

8.9 Odottamattomat työt

Mikäli työntekijälle yrityksessä käytännössä olevana työaikana ilmoitetaan, että hänen tulisi työpaikalta välillä poistuttuaan palata työhön kello 18.00–06.00 välisenä aikana, maksetaan hänelle valmistautumis- ja peseytymiskorvauksena yhden tunnin henkilökohtainen aikapalkka. Varsinaiselta työajalta maksetaan palkka työehtosopimuksen mukaan. Lyhyemmältä kuin yhden tunnin työajalta maksetaan tunnin palkka.

8.10 Hälytysluontoinen työ

Mikäli työntekijä kutsutaan takaisin työhön hänen jo työmaalta poistuttuaan, maksetaan hänelle valmistautumis- ja peseytymiskorvauksena kahden tunnin henkilökohtainen aikapalkka.

Varsinaiselta työajalta maksetaan 100 %:n lisä (sisältää ylityölisän) kuitenkin enintään siihen asti, kunnes yrityksessä käytännössä oleva työaika

seuraavana aamuna alkaa. Mikäli työ suoritetaan sunnuntaina tai muuna lepopäivänä, jatkuu em. 100 %:n lisä koko työn ajan päättyen kuitenkin kuten edellä on sanottu. Em. palkan lisäksi suoritetaan työntekijälle lain ja tämän työehtosopimuksen kulloinkin määrittelemät sunnuntaityö-
tms. lisät ja mahdollinen viikkolepokorvaus.

Hälytysluontoisessa työssä matkustusaika luetaan työaikaan. Lyhyemmältä kuin yhden tunnin työajalta maksetaan tunnin palkka. Em. 100 %:n lisä maksetaan keskituntiansion perusteella.

8.11 Varallaolo

Varallaolosta on yrityksessä sovittava kirjallisesti ja sopimuksesta on käytävä ilmi varallaolon kesto ja sen luonne.

Varallaolosta sovittaessa on sovittava myös siitä suoritettavasta korvauksesta. Korvauksen määrässä on otettava huomioon varallaolosta työntekijän vapaa-ajan käytölle aiheutuvat rajoitukset. Jos työntekijä on varallaolon aikana velvollinen oleskelemaan asunnossaan, josta hänet voidaan tarvittaessa kutsua työhön, varallaoloon käytetystä ajasta on vähintään puolet korvattava joko rahassa tai vastaavalla säännöllisenä työ-aikana annettavalla palkallisella vapaa-ajalla.

Jos työntekijällä ei ole varallaoloaikana velvollisuutta oleskella asunnossaan, varallaoloon käytetystä ajasta on vähintään 20 % korvattava joko rahassa tai vastaavalla säännöllisenä työaikana annettavalla palkallisella vapaa-ajalla. Palkkaperuste on henkilökohtainen kokonaisansio. Yrityksessä voidaan paikallisesti sopia vastaavan tason takaavasta muustakin järjestelystä.

Varallaoloaika ei lueta työaikaan. Varallaoloajan pituus ja varallaolon toistuvuus eivät saa haitata kohtuuttomasti työntekijän vapaa-ajan käyttöä.

8.12 Kehityskeskustelut

Kehityskeskusteluun käytetystä ajasta maksetaan työntekijälle palkkaa seuraavasti:

- Aikatyöstä tulevalle henkilökohtainen aikapalkka
- Urakkatyöstä tulevalle työmaalla käytävän kehityskeskustelun ajalta henkilökohtainen aikapalkka
- Urakkatyöstä tulevalle muualla kuin työmaalla käytävän kehityskeskustelun ajalta keskituntiansio

9 § TYÖAJAN LYHENNYS (PEKKASPÄIVÄT)

9.1 Soveltamisala

Tämän sopimuksen määräyksiä sovelletaan työntekijöihin, joiden säännöllinen työaika on 40 tuntia viikossa.

Työntekijöille, joiden säännöllinen työaika on alle 40 tuntia ja vähintään 24 tuntia viikossa ja jotka eivät lyhemmän työaikansa vuoksi kuulu työajan lyhennysjärjestelmän piiriin, maksetaan työajanlyhennyksestä erillistä palkanosaa. Näille työntekijöille ei kerry oikeutta työajanlyhennysvapaaseen.

Työajan lyhennyskausi on kalenterivuosi.

9.2 Työajan lyhennyksen määrä

Työajan lyhennyksen määrä on enintään 96 tuntia vuodessa. Työajanlyhennystä kertyy 8 tuntia kultakin kuukaudelta, jossa on vähintään yksi työpäivä tai vuosilomalain mukainen työssäolon veroinen päivä.

9.3 Työajan lyhennysvapaan antaminen

Työajan lyhennysvapaa annetaan vapaapäivinä työnantajan määräämänä ajankohtana seuraavan kalenterivuoden maaliskuun loppuun mennessä. Vapaa voidaan antaa myös lyhentämällä päivittäistä työaikaa, jos työnantaja ja työntekijä siitä sopivat. Työnantajan tulee ilmoittaa kunkin lyhennysvapaan ajankohdasta vähintään 2 viikkoa ennen vapaata.

Jos työnantaja on ennakolta laatinut työajan käyttösuunnitelman, jossa lyhennysvapaiden ajankohdat on määriteltä, työnantajalla on oikeus siirtää käyttösuunnitelmassa ilmoitettuja lyhennysvapaita työajan lyhennyskauden rajoissa ilmoittamalla siirrosta ja samalla uudesta vapaan ajankohdasta vähintään 1 viikko ennen vapaata.

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia työajan lyhennyksen säästämiseksi tai pitämättä jättämisestä. Tämän sopimuksen perusteella annetut vapaapäivät, luetaan työssäolopäivien veroisiksi päiviksi vuosilomapäiviä ansaittaessa.

9.4 Työajan lyhennysraha

Ansiokompensaatio työajan lyhennyksestä suoritetaan työajan lyhennysrahalla. Työajan lyhennysrahan määrä on 5,5 % työssäolon ajalta maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta yli- ja hätätyöstä maksettava korvaus mukaan lukien.

Työntekijöille, joiden säännöllinen työaika on alle 40 tuntia ja vähintään 24 tuntia viikossa ja jotka eivät lyhemmän työaikansa vuoksi kuulu työajan lyhennysjärjestelmän piiriin maksetaan 5,5 % suuruista erillistä palkanosaa. Palkanosaa maksetaan työssäolon ajalta maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta yli- ja hätäyöstä maksettava korvaus mukaan lukien.

Kuukausipalkalla työskenteleville työntekijöille työajanlyhennys annetaan kuukausipalkkaa vähentämättä. Kuukausipalkkalaiselle, jolla on työsuhteen päättyessä pitämätöntä työajanlyhennyskertymää, suoritetaan päiväpalkan suuruinen korvaus kultakin työajanlyhennyspäivältä.

Työajan lyhennysrahaa ei makseta lomansa aikana työssä oleville opiskelijoille.

9.5 Työajan lyhennysrahan maksaminen

Työajan lyhennysraha maksetaan kunkin tilijakson mukaisena palkanmaksupäivänä. Jäsenyrityksissä voidaan edellisestä poiketen sopia toisiten, että työajan lyhennysrahaa maksetaan lyhennysjaksoa vastaava osuus sen palkanmaksukauden yhteydessä, jolloin työajan lyhennys on annettu. Kaikki työajanlyhennysrahat tulee kuitenkin maksaa viimeistään sen palkanmaksun yhteydessä, jossa maksetaan palkka maaliskuun 31. päiväältä.

10 § TYÖPALKAT

10.1 Palkkaustavat

Tämän työehtosopimuksen soveltamispiirissä olevan työntekijän palkkaa kutsutaan määräytymistavan mukaan aikapalkaksi tai urakkapalkaksi. Työstä käytetään vastaavasti nimitystä aikatyö tai urakkatyö. Palkkio-palkkaus sisältyy toimialakohtaisiin urakkatyömääräyksiin.

10.2 Henkilökohtainen aikapalkka

Jokaiselle työsuhteeseen tulevalle työntekijälle on määriteltävä henkilökohtainen aikapalkka.

Työntekijän henkilökohtainen aikapalkka muodostuu palkkaryhmän mukaisesta perustuntipalkasta ja henkilökohtaisesta palkanosasta. Työntekijän palkkaryhmään perustuva perustuntipalkka määräytyy vertaamalla työntekijän osaamista töiden vaatimusryhmittelyteksteihin. Palkkaryhmiä koskevat ryhmittelymääritelmät sekä henkilökohtaisen palkanosan

yrityskohtaiseen muodostamiseen sovellettavat määräykset on esitetty tämän työehtosopimuksen kohdissa 11.3 ja 11.4.

Työntekijälle, jonka palkkauksessa sovelletaan kohdan 10.5 mukaista kuukausipalkkaa ja nuorelle työntekijälle, joita koskeva vähimmäispalkka määräytyy kohdan 10.6 mukaan, ei kuitenkaan määritellä henkilökohtaista aikapalkkaa.

10.3 Henkilökohtainen kokonaisansio

Työntekijän henkilökohtaisen kokonaisansio muodostuu henkilökohtaisesta aikapalkasta johon lisätään mahdolliset erityistyölisät ja näyttötutkintolisä.

10.4 Henkilökohtaisen aikapalkan perusteena olevat perustuntipalkat

1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

	€/h
S	12,63
1	15,22
2	18,00
3	18,93
4	19,97

1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

	€/h
S	13,00
1	15,66
2	18,52
3	19,48
4	20,55

1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

	€/h
S	13,31
1	16,04
2	18,96
3	19,95
4	21,04

10.5 Kuukausipalkka

Jatkuvaa aikatyötä tekevän työntekijän palkka voidaan sopia maksettavaksi sovittuna kuukausipalkkana tai muunnettuna kuukausipalkkana.

Sovitun kuukausipalkan tulee vastata määrältään vähintään sen talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmän mukaisen palkkaryhmän, jota työntekijään sovellettaisiin, jos hän tekisi työtä kysymyksessä olevan palkkausjärjestelmän mukaisella palkalla, perustuntipalkan ja luvun 175 tuloa.

Muunnettu kuukausipalkka muodostetaan siten, että työntekijälle kohdan 10.2 määräysten mukaan määritelty henkilökohtainen aikapalkka kerrotaan luvulla 173.

Jos työntekijän säännöllinen viikoittainen työaika on lyhempi kuin 40 tuntia, käytetään kertoimena

- sovituksessa kuukausipalkassa lukua, joka saadaan, kun luku 175 kerrotaan viikoittaisen säännöllisen työajan mukaisen työtuntimäärän ja luvun 40 osamäärällä
- muunnetussa kuukausipalkassa lukua, joka saadaan, kun luku 173 kerrotaan viikoittaisen säännöllisen työajan mukaisen työtuntimäärän ja luvun 40 osamäärällä.

Työajan lyhennysvapaat pidetään kertymän mukaisesti työnantajan määrääminä työpäivinä kuukausipalkkaa vähentämättä.

Päiväkohtaisen ja ylityöstä maksettavan tuntipalkan määrittäminen kuukausipalkalle

Laskettaessa päiväkohtaista palkkaa saadaan tunnilta tai päivältä maksettava palkka jakamalla kuukausipalkka asianomaisen kuukauden säännöllisten työtuntien tai työpäivien lukumäärällä.

Ylityöstä maksettava tuntipalkka saadaan jakamalla kuukausipalkka 160:lla, kun säännöllinen viikkotyöaika on 40 tuntia, ja 158:lla, kun säännöllinen viikkotyöaika on 37,5 tuntia.

10.6 Nuoret työntekijät

Kohdan 10.2 palkkamääräyksiä ei sovelleta alle 18 vuotiaisiin, jotka eivät ole suorittaneet työsopimuksen mukaista ammattialaansa koskevaa ammatillista tutkintoa tai eivät ole oppisopimussuhteessa.

Työehtosopimuksen mukainen vähimmäispalkka nuorelle työntekijälle, joka ei edellä olevan mukaisesti ole tämän työehtosopimuksen yleisten palkkamääräysten piirissä on 80 % talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmän palkkaryhmän S mukaisesta perustuntipalkasta.

Edellä olevan vähimmäispalkan ohella nuorelle työntekijälle maksetaan tämän työehtosopimuksen määräysten mukaisilla edellytyksillä toimialakohtaiset erikoislisät. Henkilökohtaista palkanosaa ei makseta tässä tarkoitetun vähimmäispalkan yhteydessä.

10.7 Työntekijän työkyvyn vaikutus vähimmäispalkkoihin

Palkkamääräykset koskevat täysin työkykyisiä työntekijöitä. Mikäli työntekijän invaliditeetti vaikuttaa oleellisesti työkykyyn, voidaan työntekijän palkkauksessa työehtosopimuksen määräyksistä poiketen käyttää sopimuspalkkausta. Palkkauksesta tulee sopia kirjallisesti työsopimusta tehtäessä.

11 § TALOTEKNIikka-ALAN AIKAPALKKAUSJÄRJESTELMÄ

Talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmän tavoitteena on kannustaa työntekijöitä ammattitaitonsa kasvattamiseen ja luoda mahdollisuuksia yrityskohtaisen palkkapolitiikan kehittämiseksi. Tavoitteiden saavuttamiseksi aikapalkkausjärjestelmä tulee ensisijaisesti toteuttaa yrityksessä työnantajan ja työntekijöiden välisessä yhteistoiminnassa sopien ja pyrkiä lopputulokseen, joka kohtelee työntekijöitä tasapuolisesti ja on työn teon kannalta motivoiva.

11.1 Työntekijän palkkaryhmän määrytyminen

Työsopimusta solmittaessa suoritetaan alustava palkkaryhmän määrittäminen vertaamalla työntekijän osaamista jäljempänä oleviin talotekniikka-alan eri toimialoille yhteisiin (perusluokitus) sekä toimialakohtaisiin töiden vaativuusryhmittelyteksteihin.

Samassa yhteydessä määritetään työntekijälle henkilökohtainen palkansa, jota sovelletaan väliaikaisena siihen saakka, kunnes työntekijän palkkaryhmän tarkemman määrittelyn yhteydessä hänen henkilökohtainen palkanosansa määritetään noudattaen samoja perusteita kuin yrityksen muiden työntekijöiden osalta.

Kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen solmimisesta tulee suorittaa tarkempi palkkaryhmän määrittely. Tässä yhteydessä työntekijän tulee esittää sellainen aikaisempi työhistoriansa, jolla voi olla vaikutusta määrittelyä tehtäessä. Tällöin on mahdollista, että alustavasti määritelty palkkaryhmä voi nousta tai laskea.

Palkkaryhmän tarkemman määrittelyn yhteydessä määritetään työntekijän henkilökohtainen palkansa jäljempänä esitettävän kehityskeskustelun perusteella.

11.2 Tehtävien vaativuusryhmittelyn ja palkkaryhmittelyn käytännön toteutus

Työtehtävien osaamista koskeva vaativuusryhmittely tehdään työnantajan ja työntekijöiden edustajan (edustajien) kanssa yrityksessä sovittavalla kokoonpanolla.

Työntekijän palkkaryhmän määrittäminen tekevät työnantajan edustaja, joka on mahdollisimman hyvin perehtynyt yrityksen työntekijöiden palkkauksen ja henkilöstöpolitiikan kokonaishallintaan, ja asianomainen työntekijä. Mikäli ryhmittelystä tällöin syntyy erimielisyyttä työntekijä voi kutsua mukaan pääluottamusmiehen. Jos yrityksessä ei päästä ryhmittelystä yksimielisyyteen, asia siirretään liitojen välillä ratkaistavaksi.

11.3 Tehtävien vaativuusryhmittelyn määritelmät

Talotekniikka-alan yleiset ja LVI-toimialakohtaiset töiden vaativuusryhmittelytekstit

Perusluokitus	Putki	Eristys
S. Työssä perehdytään toimialan tavallisimpiin tarvikkeisiin ja asennustapoihin. Perehtymisaika enintään 24 kk.	S. Työ tehdään mallin mukaan toisen asentajan avustuksella. Työssä ei edellytetä itsenäistä työmenetelmien osaamista.	S. Työ tehdään toisen eristäjän avustuksella. Työssä ei edellytetä itsenäistä työmenetelmien osaamista
1. Työssä vaaditaan perustietämys toimialan tavallisimmista tarvikkeista ja asennustavoista.	1. Tehtävä koostuu toisen ohjauksessa tehtävistä LVV-asennuksista.	1. Tehtävä koostuu toisen ohjauksessa tehtävistä eristystöistä.
2. Työssä vaaditaan toimialan määräysten ja työpiirustusten ja asennustapojen hyvä osaaminen ja tunteminen.	2. Tehtävä koostuu työselityksen ja piirustusten mukaan tehtävistä LVV-asennuksista tai tehtävä käsittää LVV kunnossapitotehtäviä.	2. Tehtävä koostuu työselitysten ja piirustusten mukaan tehtävistä LV- ja jäähdytys-eristyksistä tai IV-eristyksistä.
3. Työssä vaaditaan toimialan kahden osaamisalueen hallinta ja omatoiminen toteutusosaaminen projekti- ja kunnossapitotoiminnoissa.	3. Tehtävä koostuu työselityksen ja -piirustusten mukaan tehtävistä LVV ja erikoisputkistoasennuksista tai tehtävä käsittää LVV- ja erikoisputkiston kunnossapitotehtävät.	3. a) Tehtävä koostuu työselitysten ja piirustusten mukaan tehtävistä LV- ja jäähdytys-eristyksistä sekä IV-eristyksestä tai valmiiden peltiosien asennuksista. b) Tehtävä koostuu työselitysten ja piirustusten mukaan tehtävistä IV-eristyksistä ja LV- ja jäähdytys-eristyksistä tai valmiiden peltiosien asennuksista.
4. Työssä vaaditaan itsenäinen kokonaisvaltainen osaaminen toimialan rakennus- tai teollisuuden kone- ja laiteasennuksissa.	4. Tehtävä koostuu vaihtelevien projektien kuten sairaaloiden, laboratorioden, rahtiterminaalien, autokorjaamoiden, meijerien ja teollisuuslaitosten asennusten ja muutostöiden tai kunnossapitotöiden kokonaistoimintojen itsenäisestä osaamisesta.	4. Tehtävä koostuu vaihtelevien kuten kylmä-, palo-, ääni-, ja korkealämpöeristys- ja kunnossapitotöiden kokonaistoimintojen osaamisesta.

Ilmastointi	Automaattiset sammutusjärjestelmät
S. Työ tehdään mallin mukaan asentajan avustuksella. Työssä ei edellytetä itsenäistä työmenetelmien osaamista.	S. Työ tehdään mallin mukaan toisen asentajan avustuksella. Työssä ei edellytetä itsenäistä työmenetelmien osaamista.
1. Tehtävä koostuu toisen ohjauksessa tehtävistä IV-asennuksista.	1. Tehtävä koostuu toisen ohjauksessa tehtävistä automaattisten sammutusjärjestelmien asennuksista.
2. Tehtävä koostuu työselityksen ja piirustusten mukaan tehtävistä IV- ja koneasennuksista tai tehtävä koostuu IV-kunnossapitotehtävistä.	2. Tehtävä koostuu työselitysten ja piirustusten mukaan itsenäisesti tehtävistä automaattisten sammutusjärjestelmien asennuksista tai tehtävä käsittää em. järjestelmien kunnossapitotehtäviä.
3. Tehtävä koostuu työselityksen ja piirustusten mukaan tehtävistä IV-asennuksista ja vaativista koneasennuksista tai tehtävä käsittää IV- ja koneasennusten kunnossapitotehtäviä.	3. Tehtävä koostuu työselitysten, säädösten ja piirustusten mukaan itsenäisesti tehtävistä automaattisten sammutusjärjestelmien ja erikoisjärjestelmän asennuksista tai tehtävä käsittää em. järjestelmien kunnossapitotehtävät. Asennustyömaalla tehtävä edellyttää valmiuksia toimia etumiehenä.
4. Tehtävä koostuu vaihtelevien projektien kuten toimisto/liikerakennusten isojen tuotantolaitosten, urheiluhallien ja kalliosuojien asennusten- ja muutostöiden tai kunnossapitotöiden kokonaistoimintojen itsenäisestä osaamisesta.	4. Tehtävä koostuu vaativien projektien, sekä pumppaamoiden ja vaahtolaitosten asennusten ja muutostöiden tai kunnossapitotöiden kokonaistoimintojen itsenäisestä osaamisesta. Asennustyömaalla tehtävä edellyttää valmiuksia toimia vaativien kohteiden etumiehenä.

11.4 Henkilökohtaisen palkanosan määrittäminen

Työsuhteen kestäessä esimiehen ja työntekijän tulee vuosittain käydä kehityskeskustelu. Vuoropuhelun on oltava avointa ja siinä on läpikäytävä työntekijän nykytilanne ammattitaidon, koulutuksen ja työyhteisöön sopeutumisen kannalta. Kehityskeskusteluista voidaan sopia paikallisesti TES:n 4 §:n mukaisesti.

Kehityskeskustelun perusteella työntekijän on voitava kehittää itseänsä asetettujen tavoitteiden mukaan ja näin parantaa henkilökohtaista palkkaustaan.

Kuukausipalkkaisten palkkaryhmämäärittely tarkistetaan kehityskeskustelussa.

Tuntipalkkalaisen kehityskeskustelussa määritetään työntekijän henkilökohtainen palkanosa. Henkilökohtaisen palkanosan määrittelyssä tulee huomioida yrityksen kilpailukyvyn parantaminen ja työntekijöitä motivoivan palkkausjärjestelmän yritysکوhtainen luominen. Henkilökohtaisen palkanosan suuruus ratkaistaan yrityksessä oheisen matriisin ja käytyjen kehityskeskustelujen perusteella. Jokaiselle tuntipalkkaiselle työntekijälle on kuitenkin maksettava henkilökohtaista palkanosaa.

Kehityskeskustelu voi johtaa vain henkilökohtaisen palkanosan paraneamiseen tai pysymiseen ennallaan. Poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa työnantajalla olisi oikeus päättää työntekijän työsuhte tämän käyttäytymisen perusteella, voidaan kehityskeskustelun jälkeen matriisiin yksittäiseen kohtaan tai yksittäisiin kohtiin perustuvaa arviointia alentaa. Työntekijän henkilökohtainen palkanosa alenee tällöin samassa suhteessa.

Tilanteissa, joissa työntekijän todistettavasti tehdystä pyynnöstä huolimatta työnantaja on laiminlyönyt työehtosopimuksen 11.4. kohdan henkilökohtaisen aikapalkan määrittämisestä noudattamatta ja määrittämättä henkilökohtaisen palkanosa tai käymättä kehityskeskustelut, on työnantaja velvollinen maksamaan takautuvasti määritetty henkilökohtainen palkanosa, työsuhteen alussa tai vuosittain käytävien kehityskeskustelujen vuoden ylittävältä osin. Mikäli henkilökohtaisen palkanosan määrittämisessä syntyy erimielisyyttä työntekijä voi kutsua mukaan pääluottamusmiehen.

Kehityskeskustelussa käydään läpi seuraavat seikat (matriisi):

	TEKIJÄ	Tekijöiden kuvaus	1	2	3	4	5
1	Työmäärä	– on aikaansaapa työssään					
2	Työn laatu	– sitoutuneisuus yrityksen laatujärjestelmiin ja/tai laatumormeihin – joutuu harvoin korjaamaan huolimattomuudesta tai ennakoitavista virheistä johtuvia puutteita					
3	Yhteistyökyky	– kykenee työskentelemään onnistuneesti muiden kanssa					
4	Asiakaslähtöisyys	– ottaa vastuun asiakkaasta – edustaa yritystä myönteisellä tavalla					
5	Kehityskyky	– halu ja kyky oppia uusia asioita, tehtäviä ja menetelmiä					
6	Taloudellisuus	– kustannustietoisuus					
7	Erikoisosaaminen	– ammatillisen erikoistehtäväalueen osaaminen, joka ei sisälly perusluokituksessa huomioituun ja joka tuo lisäarvoa yritykselle					
8	Yrityskohtainen	– (joku työntekijän ominaisuus, jolla on merkitystä työnteon kannalta)					
9	Yrityskohtainen						

11.5 Arviointimatriisin soveltaminen

Jollei yrityksessä ole muuta sovittu, arviointimatriisin pystysarakkeet ovat pisteitä ja kultakin vaakariviltä kertyvien pisteiden painoarvo on sama.

Riviltä kertyvä pisteluku kolme osoittaa, että työntekijän asianomainen ominaisuus vastaa keskimääräistä tasoa. Jos pisteluku on alhaisempi, työntekijän asianomainen ominaisuus on alle keskimääräisen tason. Kolme suurempi pisteluku osoittaa vastaavasti työntekijän asianomaisen ominaisuuden olevan yli keskimääräisen tason.

Jos yritys toimii useammalla paikkakunnalla tai useammassa toimipaikassa, tulee kaikkiin työntekijöihin soveltaa samoja henkilökohtaisen palkanosan määräytymisperusteita. Henkilökohtainen palkanosa voi kuitenkin saman yrityksen eri paikkakunnilla olevissa toimipaikoissa olla erisuuruinen.

Työntekijän palkkaryhmän muuttuessa säilyy työntekijän henkilökohtainen palkanosa entisen suuruisena.

11.6 Erityisiä määräyksiä

Ammatillisesta peruskoulutuksesta valmistuneet, oppisopimussuhteeseen tulevat sekä 18 vuotta täyttäneet toimialan ammattikoulutusta vailla olevat sijoitetaan heidän työhön tullessaan palkkaryhmään S.

Heidän perehdyttämisenä on järjestettävä siten, että palkkaryhmä 1:n edellyttämä osaaminen saavutetaan:

- ammatillisen perustutkinnon suorittaneilla 12 kk:n kuluttua.
- vailla ammattikoulutusta olevilla 24 kk:n kuluttua.

Talotekniikan perustutkinnon näyttötutkintona suorittaneet työntekijät sijoitetaan palkkaryhmään 1.

Sisääntulopalkkaryhmän 24 kuukauden työssäoloa kertyy kesätoissää vain 18 vuotta täyttäneille.

Ammattitutkinnon suorittaneen ammattitaito rinnastetaan palkkaryhmän 3 vaativuusluokitukseen ja erikoisammattitutkinnon suorittaneen palkkaryhmän 4 vaativuusluokitukseen.

Itsenäistä työtä tekevät varastomiehet ja autonkuljettajat sijoitetaan palkkaryhmään 2 ja toisen ohjauksessa työskentelevät varastomiehet ja autonkuljettajat sijoitetaan palkkaryhmään 1.

Sopijaosapuolet toteavat, että työssäoppijat eivät kuulu työehtosopimuksen soveltamisalan piiriin. Työpaikkaohjaajaksi ryhtyminen on vapaaehtoista. Henkilön tulee olla tehtävään halukas ja motivoitunut. Työpaikkaohjaustoiminnasta mahdollisesti johtuvien ansion tasomuutosten vaikutuksista tai muista palkkatekijöistä neuvotellaan paikallisesti.

11.7 Huoltoasentajien palkkiopalkkaus

Palkkiopalkkauslisä aikapalkka työstä voidaan yrityksissä sopia paikallisesti. Aikapalkalla työskennellessä maksetaan työehtosopimuksen mukaista henkilökohtaista aikapalkkaa, jonka lisäksi on sovittavissa palkkiopalkkaus lisä. Palkkiopalkkaus järjestelmässä voidaan sopia yksittäisiä asioita tai yhdessä useista asioista esim. Tuottavuus, lisämyyntiin ja laatuun liittyvä kannustin.

Palkkaustapojen valinta sekä perusteet perustuvat, työehtosopimuksen paikallisen sopimuksen mukaisesti sovitun mallin mukaisesta sopimuksesta.

11.8 Ulkomaalaisen LVI-asentajan palkkaryhmittely

Suomeen lähetetyn tai sellaisen Suomeen tilapäisesti töihin tulevan ulkomaalaisen LVI-asentajan, jonka vakituinen asuinpaikka sijaitsee Suomen rajojen ulkopuolella, palkkaryhmäksi määritellään ensimmäiseksi kolmeksi kuukaudeksi palkkaryhmä 2. Mikäli työntekijän osaaminen sitä edellyttää, palkkaryhmä voidaan suoraan määritellä tätä korkeammaksi.

Mikäli kolmen kuukauden työskentelyn jälkeen todetaan, että ulkomaa-lainen työntekijä on sijoitettu ammattitaitoonsa nähden liian korkeaan palkkaryhmään, palkkaryhmä voidaan arvioida uudelleen. Tässä yhteydessä työnantajan on ilmoitettava yksilöidysti ne puutteet ammattitaidossa, jotka ovat perusteina palkkaryhmän alentamiselle. Samalla on ilmoitettava se ajanjakso, jonka aikana työntekijä koulutetaan vähintään palkkaryhmän 2 edellyttämälle osaamistasolle.

12 § KESKITUNTIANSIO

Keskituntiansiona käytetään edellisen lomanmääräytymisvuoden ajalta lomapalkkasopimuksen mukaan laskettua vuosilomakeskituntiansiota, jota korotetaan liittojen sopimalla prosentilla.

Korotusprosentti ajalla 1.6.2025–31.3.2026 on 1,75 %.

Korotusprosentti ajalla 1.4.2026–31.3.2027 on 2,42 %.

Korotusprosentti ajalla 1.4.2027–31.3.2028 on 2,00 %.

Lomanmääräytymisvuoden viimeinen palkanmaksukausi on se, joka päättyy 31.3. tai lähinnä sitä ennen. Korotusprosentilla korjattu keskituntiansio astuu voimaan, kun liitot ovat sopineet korotusprosentin suuruuden.

Työntekijälle, jolle ei vielä ole laskettu edellä mainittua vuosilomakeskituntiansiota, lasketaan keskituntiansio joka toinen palkanmaksukausi työsuhteen alusta lukien kuten lomapalkkasopimuksen 2 § edellyttää vuosilomakorvauksen laskettavaksi. Näin saatua keskituntiansiota käytetään sellaisenaan kaksi seuraavaa palkanmaksukautta. Työsuhteen alussa keskituntiansiotunnit korvataan takautuvasti ensimmäisellä lasketulla keskituntiansiolla kun se saadaan lasketuksi.

Keskituntiansion tulee olla vähintään henkilökohtaisen aikapalkan suuruinen.

Mikäli työntekijän palkkaryhmä muuttuu sopimuskauden aikana, tarkistetaan hänen keskituntiansionsa siten, että sitä korotetaan hänen perustuntipalkkojensa suhteessa.

13 § ODOTUSAIKA JA SEN KORVAUS

Työntekijälle, joka odottaa työtä verstaalla tai työpaikalla, maksetaan odotusajan palkkana palkkaryhmän 2 mukainen perustuntipalkka, paitsi palkkaryhmässä 1 perustuntipalkan mukaisesti ja palkkaryhmässä S perustuntipalkan mukaisesti.

14 § LISÄT JA NIIDEN MAKSUPERUSTEET

14.1 Näyttötutkintolisät

Tutkinnolla tarkoitetaan Opetushallituksen vahvistamaa ammatti- ja erikoisammattitutkintoa, joka vastaa työntekijän talotekniikka-alan työtehtäviä.

Lisää maksetaan vain yhden hyväksytyt ammatti- tai erikoisammattitutkinnon perusteella. Tutkintolisää ei makseta ammatillisen perustutkinnon perusteella. Erikoisammattitutkinnon perusteella maksettavan tutkintolisän ohella työntekijälle ei makseta tutkintolisää ammattitutkinnosta.

Ammattitutkinnon suorittaneelle työntekijälle maksetaan tutkintolisää

- 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 0,58 €/h.
- 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 0,60 €/h.
- 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 0,61 €/h.

Erikoisammattitutkinnon suorittaneelle työntekijälle maksetaan tutkintolisää

- 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 1,08 €/h.
- 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 1,11 €/h.
- 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 1,14 €/h.

Aikaisemmin suoritettut näyttötutkinnot, joista edellä mainittu lisä on maksettu, kuuluvat lisän piiriin.

Lisää maksetaan työsuhteen alusta alkaen, jos työntekijä on esittänyt todistuksen suoritetusta tutkinnosta työsuhteen alkaessa. Muussa tapauksessa lisää aletaan maksaa tutkintotodistuksen esittämispäivää lähinnä

seuraavan palkkakauden alusta lukien. Lisä maksetaan kaikissa palkkausmuodoissa erillisenä, eikä sitä oteta huomioon jaettaessa yhteisurakkaa urakkaan osallistuneiden työntekijöiden kesken.

Mikäli tutkinnon näyttöä ei pystytä järjestämään työntekijän työpaikalla normaalien työtehtävien yhteydessä, työntekijälle korvataan näyttöön muualla osallistumisesta aiheutunut ansionmenetyks keskituntiansion mukaan sekä muut välittömät kustannukset. Korvauksen saamisen edellytyksenä on, että työntekijä on sopinut osallistumisestaan etukäteen työnantajan kanssa. Korvaukset suoritetaan enintään yhteensä neljältä työpäivältä.

Mikäli mahdollista tutkinnon näytön uusimista ei pystytä järjestämään työntekijän työpaikalla normaalien työtehtävien yhteydessä, työntekijällä on oikeus saada vapautusta työstä siihen muualla osallistumista varten ilmoitettuaan siitä vähintään viikkoa etukäteen työnantajalle. Velvollisuutta maksaa edellä mainittuja korvauksia ei tässä tapauksessa ole.

14.2 Erityistyölisä

Edellä mainitun henkilökohtaisen aikapalkan lisäksi voidaan työntekijän kanssa sopia erillistä työkohteesta koskevasta erityistyölisästä. Erityistyölisää koskeva sopimus on voimassa määräajan tai toistaiseksi. Toistaiseksi voimassa oleva sopimus on irtisanottavissa kolmen kuukauden irtisanomisajalla, mikäli muusta irtisanomisajasta ei ole sovittu.

14.3 Etumieslisä aikapalkkauksella tehtävissä töissä

Mikäli putki-, ilmastointi tai sprinklertyöhön sisältyy ennakkoarvion mukaan yli 100 normituntia, ja se sovitaan tehtäväksi aikatyönä, on työkohteessa yksi etumies. Putki-, ilmastointi- tai sprinkleriasentajalle, joka toimii työkohteessa etumiehenä, maksetaan etumieslisää. Lisän suuruudesta voidaan sopia paikallisesti, kuitenkin siten, että se on 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta vähintään 0,66 €/h, 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta vähintään 0,68 €/h ja 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta vähintään 0,70 €/h. Etumiehen tehtävät on määritelty osana tämän työehtosopimuksen putki- ja ilmastointialojen suorituspalkkausmääräyksiä.

15 § MATKAKUSTANNUKSET

Verovapaiksi katsottavien matkakustannusten korvaukset ja niiden perusteet määräytyvät Verohallinnon niitä koskevien päätösten mukaisesti.

15.1 Päivittäiset matkakustannukset

Kiinteä toimipaikka

Yrityksen kiinteällä toimipaikalla tarkoitetaan liikettä, konttoria, verstausta sekä varastoaluetta.

Ateriakorvaus

Yrityksen kiinteän toimipaikan ulkopuolella suoritettavasta työstä, joka päivässä kestää vähintään 4 tuntia, maksetaan ateriakorvaus, joka on 1/4 osa kotimaassa maksettavasta päivärahaista päivältä

1.1.2025 lukien 13,25 €

Ateriakorvausta ei makseta tässä työehtosopimuksessa määrättyyn päivärahaan oikeuttavassa matkatyössä olevalle työntekijälle.

Asentajalle, jonka tehtäviin kuuluu yrityksen kiinteän toimipaikan ulkopuolella suoritettavat korjaustyöt, lasketaan em. tilojen ulkopuolella suoritetuiksi työtunneiksi kaikki ne työtunnit, jotka tehdään sellaisen korjaustyömääräyksen perusteella, jonka suorittaminen vaatii, että osa työtunneista suoritetaan yrityksen kiinteän toimipaikan ulkopuolella.

Jos asentaja työskentelee tämän pykälän edellyttämässä olosuhteissa vähintään 4 tuntia yli normaalin työajan, maksetaan hänelle ateriakorvaus toiseen kertaan. Tähän aikaan ei lasketa matkustamiseen käytettyä aikaa.

Matkalippukorvaus

Mikäli työmaa sijaitsee jäljempänä olevassa taulukossa paikkakuntakohtaisesti määriteltujen kilometrirajojen ulkopuolella paikkakunnan nollapistestä, työntekijälle korvataan työpäivää kohden edestakainen matkalipun arvo työmaalle ja takaisin.

Matka mitataan yleisen liikenteen käytössä olevaa lyhintä reittiä myöten. Pääkaupunkiseudulla (Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa) etäisyys määritetään HSL:n reittioppaan mukaan. Niillä paikkakunnilla, joita ei taulukossa mainita, kilometrimäärä on 6 km.

Paikkakunta	Kilometriä	Paikkakunta	Kilometriä	Paikkakunta	Kilometriä
Heinola	3	Kouvola	2		
Pääkaupunkiseutu	8	Kuopio	3	Rovaniemi	4
Hämeenlinna	3	Lahti	3	Savonlinna	3
Hyvinkää	7	Lappeenranta	3	Seinäjoki	5
Imatra	11	Mikkeli	4	Tampere	2
Joensuu	3	Nokia	2,5	Tornio	5,5
Jyväskylä	6,5	Oulu	6	Turku	3
Kajaani	3	Pieksämäki	5	Vaasa	2
Kemi	3	Pori	2	Varkaus	3,5
Kokkola	8	Raahe	6		
Kotka	4	Rauma	3,5		

Mikäli työnantaja on järjestänyt työntekijöiden kuljetukset työmaalle, ei matkalippukorvausta suoriteta. Kuljetukset tapahtuvat työajan ulkopuolella ja työaika on tässä työehtosopimuksessa mainittu säännöllinen työaika. Kuljetukset on suoritettava henkilöliikenteen tarkoitetuilla, lämmityslaitteilla varustetuilla ajoneuvoilla.

Matkalippukorvauksesta voidaan LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry:n jäsenyrityksessä sopia toisin.

Matka-aikakorvaus

Mikäli matka-aika paikkakunnan 0-pisteestä työpaikalle aamuin ja illoin säännöllisiä kulkuvuoroja tai työnantajan järjestämää kuljetusta käyttäen, odotusajan huomioon ottaen yhteensä ylittää 1 tunnin, maksetaan siitä sisään tuloryhmän mukainen tuntipalkka. Samaa maksuperiaatetta käyttäen maksetaan korvaus jokaiselta seuraavalta täydeltä tunnilta. Pääkaupunkiseudulla matka-aika määritetään reittioppaan mukaan.

Matka-aikakorvauksesta voidaan LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry:n jäsenyrityksessä sopia toisin.

15.2 Matkatyöt ja päivärahat

Kun työ suoritetaan vieraalla paikkakunnalla, josta työntekijä ei voi saapua yöksi kotiinsa, korvataan hänelle tästä aiheutuvat kustannukset seuraavasti:

- kodin ja komennuspaikkakunnan välillä kaikki tarpeelliset matkakustannukset, joiksi luetaan rautatie ja laiva- ja matkalippujen hinnat II luokassa, matkatavarakustannukset sekä milloin matka tapahtuu yön aikana, matkalippujen hinnat vastaavissa luokissa.
- komennuspaikkakunnalla asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset.

Matkustusaika

Matkustamiseen käytetyltä ajalta maksetaan työntekijälle sisääntuloryhmän mukainen tuntipalkka. Milloin työntekijälle on järjestetty makuupaikka, ei kello 22.00–7.00 väliseltä ajalta tuntipalkan korvausta suoriteta.

Päiväraha

Kultakin vuorokaudelta, jonka työntekijä on matkalla tai paikkakunnalla, jolla työ suoritetaan, maksetaan päivärahaa.

Päivärahan suuruus on Verohallinnon päätöksen mukainen.

1.1.2025 lukien 53 €

Matkaan liittyvistä vajaavuorokausista, jotka käsittävät enintään kuusi tuntia, maksetaan Verohallinnon päätöksen mukainen osapäiväraha.

1.1.2025 lukien 24 €

Majoituskorvaus

Majoituskustannukset korvataan työnantajan hyväksymän selvityksen mukaisesti. Korvauksen suuruus vuorokautta kohti on enintään 1 1/2 kertaa päivärahan suuruinen.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Majoituskorvausta ei makseta, mikäli työnantaja on hankkinut joko itse tai muutoin työntekijälle ilmaisen asunnon, jonka työntekijä hyväksyy.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Kahviaamiainen tai muut ateriat eivät sisälly majoituskustannuksina korvattiin kustannuksiin. Milloin majoituslaskuun sisältyy ilman kustannuserittelyä kahviaamiainen tai muita aterioita tai työntekijälle muutoin on järjestetty ilmaiset ateriat, suoritetaan päiväraha seuraavasti vähennettynä.

Kahviaamiaisen osalta vähennys on 15 % ja muiden aterioiden osalta kultakin 30 %.

Juhlapäiviä koskeva matkakorvaus

Milloin työntekijä ennen pääsiäis-, juhannus tai joulupäivää on vieraalla paikkakunnalla yhtäjaksoisesti työssä, on hän mikäli työn laatu tai muut pakottavat syyt eivät sitä estä, oikeutettu mainituiksi juhlapäiviksi matkustamaan kotiinsa. Työnantaja korvaa hänelle edellisen mukaisesti matkakustannukset kotipaikkakunnalle ja sieltä takaisin työpaikalle sekä ateriakorvauksen ja palkan menetetyltä työajalta, kuitenkin enintään 8 tunnilta matkaajan vuorokaudelta, matkustusaikaa koskevan kohdan mukaisesti.

Pöytäkirjamerkintä 3:

Milloin työntekijä matkustaa muina kuin edellä mainittuina vapaapäivinä kotiin-
sa, maksetaan näiltä päiviltä päiväraha.

Sairastuminen työkomennuspaikkakunnalla

Jos työntekijä sairauden tai tapaturman johdosta joutuu sairaalahoitoon
vieraalla paikkakunnalla, maksetaan sairaalassaoloajalta vieraalla paik-
kakunnalla päivärahana 4,40 euroa vuorokaudelta siltä ajalta, jona työn-
antajalla on velvollisuus sairausajan palkan maksamiseen.

16 § TYÖ ULKOMAILLA

16.1 Noudatettavat säädökset

Milloin työkohde sijaitsee Suomen rajojen ulkopuolella, työsuhteessa
noudatetaan Suomen työoikeutta ja työntekijäin sosiaaliturvaa koskevaa
lainsäädäntöä sekä Talotekniikka-alan LVI-toimialan kulloinkin voimas-
sa olevaa työehtosopimusta niin kuin Suomen alueella suoritettavassa
työssä, mikäli paikallisista olosuhteista tai niiden asettamista erityisvaa-
timuksista ei muuta johdu.

16.2 Työtaistelut Suomessa

Suomen työmarkkinajärjestöjen mahdollisesti julistamat työtaistelutoi-
menpiteet eivät koske Suomen rajojen ulkopuolella suoritettavia työkoh-
teita.

16.3 Päiväraha

Työntekijällä on oikeus päivärahaan, jonka suuruus on vähintään koti-
maan päivärahan suuruinen ja joka maksetaan normaalin palkanmaksun
yhteydessä.

16.4 Matkakustannukset

Työnantaja kustantaa työntekijälle matkat työkohteeseen ja takaisin
työntekijän kotipaikkakunnalta työsuhteen alkaessa ja päättyessä. Muista
työnantajan kustantamista kotimatkoista, matkustamisajan palkasta sekä
matkakustannusten korvaamisesta työskentelypaikkakunnalla työnantaja
ja työntekijä sopivat erikseen.

16.5 Majoitus

Työnantaja antaa työntekijän käyttöön korvauksetta paikalliset olosuh-
teet huomioon ottaen kohtuullisen asunnon.

16.6 Työaika

Suomen työaikamääräyksiä sovellettaessa työaika voidaan järjestää myös siten, että työtuntien määrä tasoittuu keskimäärin neljäänkymmeneen (40) tuntiin viikossa enintään kuuden (6) kuukauden tasoittumisjaksolla. Mikäli ulkomaantyön kesto on alle kuusi (6) kuukautta, tasoittumisjakson pituus voi olla kuitenkin enintään ulkomaantyön keston mittainen.

Työnantaja ja työntekijä eivät voi sopia sellaisesta työaikajärjestelystä, joka on työntekomaan pakottavien työaikamääräysten vastainen.

Käytettäessä keskimääräistä neljäänkymmenen (40) tunnin viikkotyöaikaa työtuntijärjestelmä on laadittava etukäteen kirjallisesti koko tasoittumisjakson ajaksi. Työtuntijärjestelmän muuttaminen kesken tasoittumisjakson voi tapahtua vain molemminpuolisella sopimuksella.

Liitot ovat yhtä mieltä siitä, että työehtosopimuksen 16 §:n kohdan ”Työ ulkomailla” määräyksiä sovelletaan myös niihin työntekijöihin, jotka komennusmiehinä tullessaan siirtyvät suoraan toisen suomalaisen työnantajan palvelukseen solmimalla uuden kirjallisen sopimuksen, vaikka sopimusta ei solmitakaan muodollisesti Suomessa.

16.7 Ylityö ja hätätyö

Ylityöstä ja hätätyöstä, jota tehdään työtuntijärjestelmän mukaisen vuorokautisen työajan lisäksi, on kahdelta ensimmäiseltä tunnilta maksettava viidelläkymmenellä prosentilla ja seuraavilta tunneilta sadalla prosentilla korotettu palkka.

Ylityöstä ja hätätyöstä, jota tehdään työtuntijärjestelmän mukaisen viikkoittaisen työajan lisäksi, on kahdeksalta ensimmäiseltä tunnilta maksettava viidelläkymmenellä prosentilla ja seuraavilta tunneilta sadalla prosentilla korotettu palkka.

16.8 Työsopimus

Työsopimus on tehtävä aina kirjallisesti työnantajan ja työntekijän välillä liittojen yhteisesti hyväksymien periaatteiden mukaan ennen työntekijän lähtöä työntekomaahan. Työsopimuksesta tulee ilmetä työsopimuslain 2 luvun 4 §:n (HE55/2001) edellyttämien seikkojen lisäksi päivärahan suuruus ja sen määräytymisperuste (miltä päiviltä päiväraha maksetaan), työnantajan kustantamat kotimatkat, matkakustannusten korvaus työntekomaassa ja palkanmaksutapa sekä majoitusjärjestelyt ja niiden arvioitu laatu.

16.9 Lainvalinta ja sosiaaliturva Pohjoismaissa sekä Euroopan Unionin jäsenmaissa

Milloin työkohde sijaitsee Pohjoismaassa tai toisessa Euroopan Unionin jäsenmaassa voivat työnantaja ja työntekijä työ sopimuksella sopia työ sopimukseen sovellettavasta laista myös seuraavasti:

- Työ sopimukseen sovelletaan työntekomaan lakia ja työntekomaassa noudatettavia yleisiä työehtoja.
- Työ sopimukseen sovelletaan Suomen lakia ja voimassa lainsäädäntöä sekä Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimusta. Työaikojen ja työajasta johtuvien lisien osalta sovelletaan työntekomaan lakia ja työntekomaassa noudatettavia yleisiä työaikoja koskevia työehtoja.

Työntekijöiden sosiaaliturva määräytyy näissä maissa lakien ja kansainvälisten sopimusten perusteella.

17 § TUNTIKORTIT

17.1 Tuntikorttien täyttäminen

Työnantajan on annettava työntekijöiden käyttöön tuntikortit, joista työntekijä kortin täytettyään saa itselleen jäljennöksen. Tuntikortit voidaan täyttää myös sähköisesti.

Tuntikorttien täyttäminen tapahtuu työaikana.

17.2 Tuntikortteihin merkittävät tiedot

Työntekijän on niin aika kuin urakatöissäänkin säännöllisesti merkittävä suorittamansa työn laatu, samoin kuin siihen käytetyt tuntimäärät, ateria-korvaukset, matkakulut, lisät jne. työnantajalle esitettävään tuntikorttiin. Urakan jako suoritetaan työehtosopimuksen mukaisesti niiden tietojen perusteella, mitä tuntikortteihin on merkitty.

17.3 Urakkaan kuulumattomien tuntien merkintä tuntikorttiin

Jos kyseinen työ ei kuulu tilaajan ja työnantajan väliseen urakkaan, on tuntikorttiin tai vastaavaan tositteeseen saatava tilaajan tai hänen edustajansa kirjallinen hyväksyminen. Sama koskee myös sellaisia töitä, jotka kokonaan suoritetaan ns. laskutyönä.

17.4 Tuntikorttien hyväksyminen

Työntekijälle on ennen työn aloittamista selvitettävä, mitä hyväksymismenettelyä kulloinkin on noudatettava.

17.5 Tuntikortteihin tehtävät korjaukset

Tuntikortteihin tehtyjä merkintöjä ei palkanlaskennan yhteydessä saa korjata siten, että alkuperäistä merkintää ei myöhemmin saada selvitettyksi. Jos tuntikorttiin tehtyjä merkintöjä joudutaan korjaamaan, on työntekijälle mahdollisimman pian ilmoitettava korjauksesta sekä sen syystä.

18 § PALKANMAKSUPÄIVÄ

18.1 Palkanmaksukausi

Palkanmaksukausi on kaksi (2) viikkoa, paikallisesti voidaan sopia, että varsinainen palkanmaksu tapahtuu kerran kuukaudessa. Tällöin työntekijällä on oikeus pyynnöstä saada palkkapäivien puolivälissä ennakko-palkka säännöllistä työaikaa vastaavilta työtunneilta.

Yrityksessä voidaan lisäksi sopia, että jatkuvaa aikatyötä tekevän työntekijän palkka maksetaan sovittuna kuukausipalkkana tai muunnettuna kuukausipalkkana siten, kuin työehtosopimuksen kohdassa 10§ Työpal-
kat kohta 10.5 Kuukausipalkka määrätään.

Kuukausipalkkaisen työntekijän palkanmaksukauden pituus on yksi kuukausi.

18.2 Palkanmaksupäivä

1. Palkanmaksupäivä on perjantai, ellei yrityksessä ole muusta sovittu. Jos perjantai on juhlapäivä, maksetaan palkka edellisenä päivänä.

2. Kuukausipalkan maksupäivä sovitaan yrityksessä. Jos sovittu palkanmaksupäivä on juhlapäivä, maksetaan palkka edellisenä arkipäivänä.

3. Palkan tulee olla nostettavissa palkanmaksupäivänä. Palkka maksetaan työntekijän osoittamalle pankkitilille Suomessa toimivan rahalaitoksen välityksellä.

18.3 Palkanmaksu työsuhteen päättyessä

Työsuhteen päättyessä palkanmaksu tapahtuu säännöllisen palkanmaksun yhteydessä.

18.4 Palkanlaskenta-aika

Palkanlaskenta-aika on pääsääntöisesti 7 työpäivää mutta enintään 9 työpäivää.

Järjestelyt tulee toteuttaa siten, että sisällä olevan palkan ulosmaksu ei kohtuuttomasti viivästy tilikausien alkamis ja päättymisajankohdista ja palkkalaskentaa ja maksutoimenpiteisiin liittyvistä tekijöistä johtuen.

18.5 Palkkaerittely

Työntekijälle tulee antaa hänelle maksettavasta palkasta erittely palkanmaksukausittain, josta palkanmuodostusperusteet käyvät riittävän selvästi ilmi, kuten erikseen aika ja urakkatyö, ylityö ja sunnuntaityö, matkakorvaukset, ateriakorvaukset ja päivärahat, veronpidätykset jne. tarpeen mukaan.

19 § VUOSILOMA

Tämän työehtosopimuksen ohella noudatetaan vuosilomalain määräyksiä.

19.1 Vuosiloman alkaminen ja päättyminen

Vuosiloma alkaa ja päättyy työntekijän työhönottopaikalla.

19.2 Vuosilomapalkka

Tuntipalkalla olevalle työntekijälle maksetaan vuosilomapalkka ja korvaus tämän työehtosopimuksen liitteenä olevan allekirjoittajaosapuolien välisen lomapalkkasopimuksen mukaan (liite 1 tämän pykälän lopussa). Tulos- ja tuotantopalkkiot otetaan vuosilomalain 11 §:n laskusäännön mukaisesti huomioon vuosilomapalkkaa laskettaessa.

Kuukausipalkalla olevalle työntekijälle maksetaan vuosilomapalkka ja korvaus vuosilomalain säännösten mukaisesti. Tulos- ja tuotantopalkkiot otetaan vuosilomalain 10§:n laskusäännön mukaisesti huomioon vuosilomapalkkaa laskettaessa.

19.3 Erityisiä säännöksiä työssäolon veroiseksi luettavasta ajasta

Ammattiliiton tilaisuuksiin osallistuminen

Vuosiloman pituutta määrättäessä työssäolon veroiseksi luetaan aika, joksi työntekijälle on annettu vapautusta työstä oman ammattiliittonsa edustajiston kokoukseen/ liittokokoukseen tai liittovaltuuston taikka liittohallituksen/ liittotoimikunnan tai näitä vastaavan hallintoelimen kokoukseen sekä liittojen välisiin työehtosopimusneuvotteluihin osallistumista varten.

Samoin pidetään työssäolon veroisena myös aikaa, joksi vapautusta on annettu Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö, SAK ry:n edustajakokoukseen tai valtuuston kokoukseen osallistumista varten. Työntekijän tulee vapautusta pyytäessään esittää asianmukainen selvitys kokoukseen osallistumiseen tarvitsemastaan ajasta.

Viikkotyöajan tasaaminen

Vuosiloman pituutta määritettäessä työssäolon veroiseksi luetaan aika, jona työntekijällä on työtuntijärjestelmän mukaan ollut työstä vapaa keskimääräisen viikkotyöajan tasaamisen vuoksi.

Työnantajan määräyksestä matkustaminen

Vuosiloman pituutta määritettäessä työssäolon veroiseksi luetaan se aika, jona työntekijä on ollut estynyt suorittamaan työtä työnantajan määräyksestä tapahtuneen matkustamisen takia.

19.4 Vuosiloma ja keskeneräinen työkomennus

Ellei toisin sovita, on käynnissä oleva komennus keskeytettävä tai päätettävä ja työntekijä määrättävä palaamaan työhönottopaikkaansa ennen vuosiloman alkamista.

19.5 Vuosilomalain mukaiset lisävapaapäivät

Lisävapaapäivien antamiseen sovelletaan vuosiloman antamista koskevia säännöksiä. Työntekijälle maksetaan lisävapaapäiviltä korvaus keskituntiansiolla laskettuna.

19.6 Lomaraha

Lomarahan määrä

Lakisääteiseltä vuosilomalta maksettavasta vuosilomapalkasta tai -korvauksesta suoritetaan lomarahana 50 % tämän vuosilomapalkan tai -korvauksen määrästä.

Oikeutta lomarahaan ei ole silloin kun:

- työnantaja irtisanoo tai purkaa työsuhteen työntekijän henkilöön liittyvällä perusteella.

Lomarahan maksaminen

Lomarahan ennakko suoritetaan lomalle lähdetessä vuosilomapalkan maksamisen yhteydessä. Ennakko on puolet lomarahasta. Lomarahan ennakkoa eivät koske jäljempänä olevat lomarahan saamista koskevat edellytykset.

Lomarahan jälkimmäinen puolikas suoritetaan sen palkanmaksukauden yhteydessä, jolloin työntekijän palkka lomaltapaluupäivältä maksetaan tai olisi maksettu, mikäli hän on estynyt saapumasta työhön hyväksyttävästä syystä. Mikäli vuosiloma on jaettu, suoritetaan kunkin loman osan päätyttyä sitä vastaava osa lomarahasta noudattaen vastaavasti, mitä

edellä on määrätty. Paikallisesti voidaan työntekijäkohtaisesti sopia koko lomarahan maksamisesta viimeksi annettavan lomanosan yhteydessä.

Työsuhteen päättyessä ei lomarahan saamiseen edellytetä vuosiloman aloittamista.

Silloin kun työntekijä on pois töistä vanhempainvapaan tai asevelvollisuus- tai siviilipalvelulain mukaiseen palvelukseen astumisen vuoksi, maksetaan lomараha vasta, mikäli työntekijä palaa työhön vapaan tai palvelusajan päätyttyä.

Vanhempainvapaalle jäävän työntekijän lomараha maksetaan vuosilomailain mukaisesti pidetyltä vuosilomalta.

Palveluksen suorittamisen jälkeen työhön palatessa maksettavan lomarahаn määrä lasketaan siitä lomakorvauksesta, joka työntekijälle maksettiin hänen palvelukseen astuessaan. Jos palvelukseen astuminen on tapahtunut välittömästi vuosilomalta, lasketaan lomараha vastaavasti työntekijälle maksetun vuosilomapalkan ja lomakorvauksen yhteismäärästä.

Yrityksessä voidaan sopia lomараha tai osa siitä korvattavaksi palkallisenä työssäolon veroisena vastaavana vapaana.

LOMAPALKKASOPIMUS, Liite 1

Allekirjoittaneet liitot ovat vuosilomalain (162/2005) 30 §:n nojalla tehneet vuosilomapalkan ja loman korvauksen laskemisesta seuraavan työehtosopimuksen:

1 § Soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan vuosilomalain 11 §:ssä tarkoitettuihin työntekijöihin.

2 § Vuosilomapalkka ja lomakorvaus

1. Työntekijäin vuosilomapalkan ja lomakorvauksen laskentaperusteena on keskituntiansio, joka saadaan siten, että lomanmääräytymisvuonna työssäolon ajalta työntekijälle maksettu tai maksettavaksi erääntynyt palkka, hätätyöstä ja lain tai sopimuksen mukaisesta ylityöstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusta lukuun ottamatta, jaetaan vastaavien työtuntien lukumäärällä.

2. Työntekijän vuosilomapalkka ja lomakorvaus saadaan kertomalla hänen 1) kohdassa tarkoitettu keskituntiansionsa vuosilomalain 5 ja 6.1 §:ssä tarkoitettujen lomapäivien lukumäärän perusteella määräytyvällä seuraavasta taulukosta ilmenevällä kertoimella:

Lomapäivien lukumäärä	Kerroin
2	16,0
3	23,5
4	31,0
5	37,8
6	44,5
7	51,1
8	57,6
9	64,8
10	72,0
11	79,2

Lomapäivien lukumäärä	Kerroin
12	86,4
13	94,0
14	101,6
15	108,8
16	116,0
17	123,6
18	131,2
19	138,8
20	146,4
21	154,4

Lomapäivien lukumäärä	Kerroin
22	162,4
23	170,0
24	177,6
25	185,2
26	192,8
27	200,0
28	207,2
29	214,8
30	222,4

Jos lomapäivien lukumäärä on suurempi kuin 30, korotetaan kerrointa luvulla 7,2 lomapäivää kohden.

Mikäli lomanmääräytymisvuoden aikana säännöllinen vuorokautinen työaika on ollut lyhempi kuin 8 tuntia, lasketaan vuosilomapalkka ja lomakorvaus kuitenkin kertomalla vastaavasti keskituntiansio luvulla, joka saadaan, kun edellä olevat kertoimet kerrotaan viikon säännöllisten työtuntien lukumäärän ja luvun 40 osamäärällä.

3 § Työssäolon veroinen aika

Vuosiloman pituutta määrittäessä työssäolon veroiseksi luetaan aika, joksi työntekijälle on annettu vapautusta työstä oman ammattiliittonsa liittokokoukseen tai liittovaltuuston taikka liittotoimikunnan tai näitä vastaavan hallintoelimen kokoukseen osallistumista varten. Samoin pidetään työssäolon veroisena myös aikaa, joksi vapautusta on annettu Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n edustajakokoukseen tai valtuuston kokoukseen osallistumista varten. Työntekijän tulee vapautusta pyytäessään esittää asianmukainen selvitys kokoukseen osallistumiseen tarvitsemastaan ajasta.

4 § Voimaantulo

Tämä sopimus tulee voimaan 1. päivänä toukokuuta 2018 ja on voimassa toistaiseksi.

Sopimus voidaan irtisanoa päättymään vuosittain lomanmääräytymisvuoden päättyessä. Irtisanominen on tällöin toimitettava viimeistään syyskuun loppuun mennessä.

Helsingissä 9. toukokuuta 2018

LVI-TEKNISET URAKOITSIJAT LVI-TU ry RAKENNUSLIITTO ry

20 § SAIRAUSAJAN PALKKAA KOSKEVIA MÄÄRÄYKSIÄ

20.1 Sairausajalta maksettava palkka

Työntekijälle maksetaan ansionmenetyksen korvausta keskituntiansion mukaan sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden ajanjakson työpäiviltä seuraavasti:

Työsuhde on jatkunut yhtäjaksoisesti	ajanjakso
2 viikkoa mutta alle 1 kk	sairausvakuutuksen karenssiaika
1 kuukauden mutta alle 3 vuotta	28 kalenteripäivää
3 vuotta mutta alle 5 vuotta	35 kalenteripäivää
5 vuotta mutta alle 10 vuotta	42 kalenteripäivää
10 vuotta tai kauemmin	56 kalenteripäivää

Työtapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden ajanjaksolta maksetaan täysi palkka, vaikka työsuhde olisi kestänyt alle kaksi viikkoa.

Työnantaja on oikeutettu nostamaan työntekijälle tulevan sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan vastaavalta ajanjaksolta.

20.2 Sairausajalta maksettavan palkan edellytykset

Palkanmaksun edellytyksenä on, että työsuhde on jatkunut vähintään 2 viikkoa ja ettei työkyvyttömyyttä ole aiheutettu omalla törkeällä tuottamuksella, kevytmielisellä elämällä, tai työkyvyttömyys ei ole aiheutunut muualla tehdystä ansiotyöstä, eikä sairautta ole tietien salattu työsopimusta solmittaessa.

Jos päivärahaa tai siihen verrattavaa korvausta ei työntekijästä itsestään johtuvista syistä makseta tai jos se maksetaan vähäisempänä mihin hänellä lain mukaan olisi ollut oikeus, on työnantajalla oikeus vähentää sairaus- tai synnytysloman palkasta se päiväraha tai sen osa, mikä työntekijän laiminlyönnin johdosta on jäänyt suorittamatta.

20.3 Sairausajan palkanmaksun karenssi

Jos työsuhde on kestänyt alle kuusi (6) kuukautta eikä kyseessä ole työtapaturma, on työkyvyttömyyden alkamispäivä tai mikäli työkyvyttömyys on alkanut kesken työpäivän, sitä seuraava työpäivä palkaton. Mikäli sairauden aiheuttama työkyvyttömyys jatkuu sairastumispäivän jälkeen vähintään kuusi arkipäivää, maksaa työnantaja palkan työkyvyttömyyden alusta alkaen.

20.4 Sairaudesta ilmoittaminen

Työkyvyttömäksi tultuaan työntekijä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan työnantajalleen siitä sekä sen arvioidun keston. Tähän liittyvät menettelytavat työnantajan tulee saattaa työntekijöiden tietoon.

Ajoissa tehty ilmoitus on tärkeä sen vuoksi, että työpaikalla jo työvuoron alkaessa tiedetään, onko joku mahdollisesti poissa ja miten poissaolotapauksessa työt sinä päivänä järjestetään.

20.5 Todistus sairaudesta

Lääkärintodistus

Työnantajan vaatiessa on työntekijän esitettävä työterveyslääkärin tai muun työnantajan hyväksymän lääkärin antama todistus sairaudestaan.

Perusteltu syy muun lääkärin käytölle voi olla esimerkiksi työterveysyksikön pitkä etäisyys työntekijän työ-, koti- tai oleskelupaikasta tai vastaanottoajan kohtuuttoman pitkä odotus.

Mikäli työnantaja ei ole hyväksynyt työntekijän esittämää lääkärintodistusta siihen liittyvän epäselvyyden takia, on hänellä oikeus osoittaa työntekijä nimetyn lääkärin tarkastettavaksi. Tällöin työnantaja suorittaa lääkärintodistuksen hankkimisesta aiheutuvat kustannukset.

Taannehtiva lääkärintodistus

Taannehtiva lääkärintodistus hyväksytään, mikäli lääkäri on kirjoittanut todistukseen hyväksyttävät perusteet taannehtivuudelle.

Lääkärintodistuksiin liittyvät epäselvyydet

Lääkärintodistuksiin liittyvät epäselvyydet selvitetään työehtosopimuksen neuvottelujärjestyksen mukaisesti.

20.6 Sairauspoissaolo työntekijän ilmoituksella

Omailmoitusmenettely

Yrityksissä on flunssatyypisissä enintään 3 vuorokautta kestävässä sairauspoissaoloissa sovittava omailmoitusmenettelystä. Sopia ei voi, että aina vaaditaan lääkärintodistus. Sopimuksen on syytä olla kirjallisessa muodossa.

Mikäli omailmoitusmenettelystä ei ole sovittu, työnantaja tai tämän edustaja hyväksyy työntekijän ilmoituksen selvitykseksi työkyvyttömyydestä flunssatyypisissä enintään kolme vuorokautta kestävässä sairauspoissaoloissa. Tässä tapauksessa omailmoitukseen noudatetaan seuraavia sääntöjä:

- Työntekijän on ilmoitettava sairauspoissaolostaan omalle esimiehelleen välittömästi tai viimeistään ennen työvuoron alkua. Ellei ilmoitusta ole tehty ennen työvuoron alkua, poissaolon ajalta ei makseta sairausajan palkkaa.

- Työnantaja voi perustellusta syystä, mm. silloin kun työntekijällä on useita toistuvia sairauspoissaoloja, vaatia työkyvyttömyyden osoitukseksi lääkärintodistusta.
- Omailmoitusmenettelyä ei sovelleta vuosiloman aikana.

Osapuolet suosittelevat, että sovittaessa omailmoitusmenettelystä, paikalliseen sopimukseen sisällytetään menettelytavat alle 10-vuotiaan lapsen tilapäisestä hoidosta aiheutuvista poissaoloista.

20.7 Sairauden uusiutuminen

Jos työntekijän työkyvyttömyys saman sairauden johdosta alkaa uudelleen 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta hänelle viimeksi suoritettiin sairausajan palkkaa, ei työntekijä ole oikeutettu uuteen edellä sanottuun sairausajan palkan ajanjaksoon.

20.8 Raskaus- ja vanhempainvapaan palkanmaksu sekä adoptio

Työntekijälle, jonka työsuhte on jatkunut vähintään 6 kuukautta ennen laskettua synnytysaikaa, maksetaan, synnyttävälle vanhemmalle maksetaan raskaus- ja vanhempainvapaan ajalta 56 ja ei-synnyttävälle vanhemmalle vanhempainvapaan ajalta 16 sairausvakuutuslain mukaisen arkipäivän pituisen kalenteriajanjakson työtuntijärjestelmän mukaisilta työpäiviltä laskettava työntekijän palkan ja raskaus- ja vanhempainpäivärahan erotus. Raskaus- ja vanhempainpäivärahalla tarkoitetaan sairausvakuutuslain mukaista raskaus- ja vanhempainpäivärahaa tai siihen verrattavaa muun lain tai sopimuksen perusteella tulevaa korvausta. Mikäli työntekijä pitää vanhempainvapaata jaksoissa, tulee jokaista kuutta vanhempainvapaapäivää kohden sisältyä yksi arkilauantai.

Milloin työntekijä on adoptoinut alle 7-vuotiaan lapsen, annetaan hänelle samoin edellytyksin adoptioon välittömästi liittyvänä vastaavan pituinen palkallinen vanhempainvapaaseen rinnastettava vapaa. Tämä ei koske perheen sisäistä adoptiota.

20.9 Väärinkäytösten ehkäisy

Työnantajan ja pääluottamusmiesten tulee (yhdessä) ohjata työntekijöitä työehtosopimuksen säännösten oikeaan noudattamiseen ja pyrkiä (omalta osaltaan) ehkäisemään väärinkäytöksiä.

Perehdyttämisen yhteydessä uusille työntekijöille tulee antaa asiaa koskevaa valistusta ja ohjausta.

20.10 Sairauspoissaolojen seuranta

Sekä työnantaja- että työntekijäpuolen edun mukaista on sairauspoissaolojen saaminen mahdollisimman vähäisiksi. On suositeltavaa, että paikalliset osapuolet yhdessä seuraavat työpaikan sairauspoissaolojen

kehitystä ja tarvittaessa etsivät keinoja niiden ennalta ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

20.11 Lääkärintarkastukset

Lakisääteinen lääkärintarkastus

Työntekijä voi palkallisena työaikana käydä työhönsä liittyvässä työnantajan, lain tai viranomaispäätöksen edellyttämässä terveystarkastuksessa. Tällaiseen tarkastukseen, siitä seuraavaan tutkimukseen ja jälkitarkastukseen matkustaminen korvataan kuten työmatkat.

Työntekijän tulee toimittaa lakisääteisistä tarkastuksista tehty työkykyisyysarvio viipymättä työnantajalle.

Määräaikaistarkastuksen tarkoituksena on selvittää työntekijän terveydentila sekä työ- ja toimintakyky. Sen sisältö ja laajuus perustuvat terveydenhuollon asiantuntijan arvioon tarvittavista toimenpiteistä työn todellisiin riskeihin ja altisteisiin pohjautuen. Harkittaessa määräaikaistarkastuksen laajuutta huomioon tulee ottaa työntekijän työtehtävien aiheuttamat erityisvaatimukset ja henkilökohtainen terveydentila sekä työhistoria.

Määräaikaistarkastus talotekniikka-alalla edellyttää sitä, että työntekijä käy vastaanotolla.

Muut lääkärintarkastukset

Työntekijän palkkaa ei vähennetä sairauden toteamiseksi välttämättömän lääkärintarkastuksen ajalta, mikäli lääkärinhoidon tarve on akuutti, eikä vastaanottoaikaa ole kohtuullisen ajan kuluessa saatavissa työajan ulkopuolella.

Palkkaa ei vähennetä myöskään, jos kysymys on:

- erikoislääkärin suorittamasta tarkastuksesta apuvälineen hankkimiseksi
- työterveyslääkärin, erikoislääkärin tai erikoisalan poliklinikan suorittamasta tarkastuksesta kroonisen sairauden hoidon määrittelemiseksi
- korvattavaan lääkärintarkastukseen liittyvästä laboratorio- tai röntgentutkimuksesta
- sairausvakuutuslain mukaisesta raskausrahan saamisen edellytyksenä olevasta terveyskeskuksen todistuksen hankkimiseksi välttämättömästä tarkastuksesta tai muista synnytyistä edeltävistä lääketieteellisistä tutkimuksista
- hammaslääkärissä käynnistä, jos äkillinen hammassairaus aiheuttaa työkyvyttömyyden, joka vaatii saman työvuoron aikana annettavaa hoitoa. Kiireellisyystarve osoitetaan hammaslääkärin todistuksella.
- syöpäsairauden edellyttämän hoitotoimenpiteen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta.

- Naisten rintasyöpäseulonta sekä kohdun kaulaosan syövän seulonta.
- Eturauhassyöpäseulonta.

Lääkärintarkastuksiin liittyvät menettelytavat voidaan sopia myös 4 §:n mukaisesti pääpääluottamusmiehen kanssa paikallisten yrityskohtaisten tarpeiden mukaisesti.

20.12 Kvartsipölylle altistuneiden työntekijöiden terveystarkastukset

Kvartsipölylle altistumisen johdosta ASA-rekisteriin merkittyjen henkilöiden osalta säännöllisten määräaikaisten terveystarkastusten välit määrittelee työterveyshuollon ammattihenkilö. Määräaikaistarkastus on toistettava 1–3 vuoden välein, ellei erityisestä syystä työterveyslääkäri muuta edellytä.

20.13 Lapsen sairaus

Oikeus palkalliseen vapaaseen

Alle 10-vuotiaan lapsen sairastuessa äkillisesti maksetaan työntekijälle tämän työehtosopimuksen sairausajan palkkaa koskevien määräysten mukaisesti korvaus lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi välttämättömästä, lyhyestä tilapäisestä poissaolosta. Hoidon järjestämisen tai hoitamisen kestäessä 1, 2, 3 tai 4 päivää pidetään poissaoloa sopimuksensa tarkoitettuna poissaolona.

Palkanmaksun edellytykset

Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että lapsen sairaudesta on lääkärin todistus ja että molemmat vanhemmat ovat ansiotyössä ja että poissaolosta annetaan työehtosopimuksen sairausajan palkan maksamisesta koskevien määräysten mukainen selvitys. Palkalliset poissaolopäivät, jotka johtuvat lapsen sairastumisesta, rinnastetaan vuosilomalain tarkoittamiin työssäolopäivien veroisiin päiviin.

Edellä sanottua sovelletaan myös yksinhuoltajiin ja samassa taloudessa asuviin puolison lapsiin. Sopimuksen tarkoittamassa mielessä katsotaan yksinhuoltajaksi myös henkilö, joka ilman erillistä asumusero tai avioeropäätöstä pysyvästi on muuttanut asumaan erilleen avio- tai avopuolisostaan sekä henkilö, jonka puoliso on estynyt osallistumasta lapsen hoitoon asevelvollisuuden suorittamisen tai reservin harjoituksen vuoksi.

Samoin perustein maksetaan vastaava korvaus työntekijälle, mikäli toisella puolisoilla ei sairauden, matkan, työskentelystä, opiskelusta tai koulutukseen osallistumisesta johtuvan, toisella paikkakunnalla asumisen tms. tilapäisen esteen vuoksi ole mahdollisuutta osallistua lapsen hoitoon eikä muuta hoitoa saada järjestetyksi tämän momentin mukaisesti. Tätä momenttia sovellettaessa opiskelu rinnastetaan ansiotyöhön.

Oikeus palkattomaan vapaaseen

Työntekijällä, jonka lapsi sairastaa sairaskorvauslain 10 luvun 2 §:n tarkoittamaa vaikeaa sairautta, on oikeus olla poissa työstä osallistuakseen sanotussa laissa tarkoitettuun lapsen hoitoon, kuntoutukseen tai hoidon opastukseen sovittuaan poissaolosta etukäteen työnantajan kanssa.

21 § ERINÄISIÄ KORVAUKSIA

21.1 Kunnallisista tehtävistä aiheutuneen ansion menetyksen korvaaminen

Työnantaja maksaa kunnallisvaltuuston tai hallituksen jäsenenä toimivalle työntekijälle valtuuston tai hallituksen kokouksesta aiheutuvasta säännöllisen työajan ansionmenetyksestä korvausta siten, että työntekijä yhdessä kunnan maksaman ansionmenetyksen korvauksen ja palkkion kanssa saa täydet palkkaedut.

Korvaus maksetaan sen jälkeen, kun työntekijä on toimittanut työnantajalle selvityksen kunnan maksamasta korvauksesta ja palkkiosta.

21.2 Henkilökohtaisten merkkipäivien viettäminen palkallisina vapaapäivinä

Työntekijälle, joka on yrityksen palveluksessa, on oikeus 50- ja 60-vuotispäivänään saada säännöllistä työaikaa vastaava palkallinen vapaa työstä silloin, kun merkkipäivä sattuu hänen työpäiväkseen.

21.3 Kutsunnasta aiheutuneen ansion menetyksen korvaaminen

Työnantaja maksaa työsuhteessa olevalle työntekijälle varusmiespalveluksen edellyttämän kutsunnan johdosta aiheutuneen ansionmenetyksen.

Kutsuntaan liittyvään erilliseen lääkärintarkastukseen osallistuvalla korvataan ansionmenetys siltä ajalta, minkä hän hyväksyttävän selvityksen mukaan joutuu tarkastuksen takia olemaan poissa säännöllisenä työaikanaan.

21.4 Reserviharjoitusajan palkka

Työnantaja maksaa työsuhteessa olevalle työntekijälle reserviharjoitusajalta palkkaa siten, että työntekijä saa valtion maksaman reserviläispalkan kanssa täydet palkkaedut.

Määräystä sovelletaan myös niihin, jotka reserviläisinä on kutsuttu väestönsuojelukoulutukseen. Työnantajalla ei ole oikeutta vähentää reserviharjoitusajalta maksettavaa palkkaa lauantaina ja sunnuntaina maksettavan valtion reserviläispalkan osalta. Työnantajalla ei ole myöskään oikeutta vähentää reserviharjoitusajalta maksettavaa lapsikorotusosaa.

21.5 Omaisten kuolemantapaukset

Työntekijälle annetaan oikeus palkalliseen vapaapäivään sellaisissa tapauksissa, joissa on kysymys työntekijän vanhempien, puolison tai lasten kuolemantapauksesta.

Vastaava oikeus palkalliseen vapaapäivään annetaan hänelle myös niissä tapauksissa, joissa työntekijä joutuu henkilökohtaisesti suorittamaan veljensä, sisarensa tai aviopuolisonsa vanhempien kuolemantapauksesta johtuvat toimenpiteet.

21.6 Korvausten määrä ja korvausten saajat

Kohdissa 21.1–21.5 mainitut korvaukset suoritetaan keskituntiansion mukaan.

Kohdissa 21.1–21.5 mainitut etuudet koskevat vakinaisessa työsuhteessa olevien työntekijöiden lisäksi sellaisia tilapäisessä työsuhteessa olevia työntekijöitä, jotka ovat olleet välittömästi ennen ao. päiviä tai tapahtumia työsuhteessa vähintään yhden kuukauden ajan.

21.7 Harjannostajaistilaisuudet

Työntekijällä on oikeus osallistua työmaallaan järjestettävään harjannostajaistilaisuuteen säännöllisenä työaikana. Harjannostajaistilaisuuden palkka on asianomaisen työntekijän perustuntipalkka. Palkkaryhmissä 2–4 maksetaan palkkaryhmä 2 perustuntipalkan mukaan.

22 § TYÖTURVALLISUUSMÄÄRÄYKSET

22.1 Noudatettavat säännökset

Työtapaturmien ja ammattitautien välttämiseksi ja työntekijöiden terveyden suojaamiseksi on työpaikoilla ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin. Tapaturmien välttämiseksi ei työntekijä ainoastaan ole oikeutettu, vaan hän on myös velvollinen vaatimaan, että ryhdytään kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin turvallisuuden aikaansaamiseksi.

Työnantajan tulee järjestää työt siten, että työssä noudatetaan työturvallisuuslakia, valtioneuvoston asetusta rakennustyön turvallisuudesta (205/2009), yleissopimuksen työsuojelua koskevia määräykset sekä velvoittavaa työsuojelulainsäädäntöä.

22.2 Osallistuminen työsuojelukierrokseen

Työryhmän edustajan osallistuessa työnantajan kanssa sovitulla tavalla työkohteessa järjestettävään työsuojelukierrokseen, maksetaan hänelle tähän käytetyltä ajalta palkka keskituntiansion mukaan.

Tapaturmien välttämiseksi ei työntekijä ainoastaan ole oikeutettu, vaan hän on myös velvollinen vaatimaan, että ryhdytään kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin turvallisuuden aikaansaamiseksi.

22.3 Työstä kieltäytyminen

Jos työntekijä kieltäytyy suorittamasta työtä, jossa tarpeellisiin työturvallisuustoimenpiteisiin ei ole huomautuksesta huolimatta ryhdytty, ei tätä voida pitää työstä kieltäytymisenä.

22.4 Erityisiä määräyksiä

Liikenneväylät

Liikenneväylillä tms. paikoissa työskenneltäessä, missä liikenne aiheuttaa tapaturman vaaraa, on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin vaaran välttämiseksi. Työntekijän pyynnöstä työnantajan on huolehdittava vartioinnista. Vartija ei saa poistua vartiointipaikalta ennen työn päättymistä.

Kontaktiliimaus

Kontaktiliimaustöissä noudatetaan valmistajan ilmoittamia suojeluohjeita.

Hepatiittirokotus

Työnantaja kustantaa työntekijälle hepatiitti A- tai B-rokotuksen silloin, kun työterveyshuolto on todennut sen tarpeelliseksi.

Sopijapuolet suosittelevat seuraavaa:

Työnantaja kustantaa hepatiitti A-rokotuksen (rokotteen sekä rokotuksen kulut) sellaiselle työntekijöille, jotka altistuvat työssään jätevedelle.

Työnantaja kustantaa hepatiitti B-rokotuksen (rokotteen sekä rokotuksen kulut) niille työntekijöille, jotka joutuvat työskentelemään terveydenhuoltoon, ravintolatoimintaan tai jäteveden puhdistukseen liittyvissä korjaus- tai saneerauskohteissa.

23 § SUOJAAATETUS JA TYÖVÄLINEET

23.1 Suojavaatetus

Työsuhteessa olevalle työntekijälle annetaan omaksi tai käyttöön suojapukuja ja turvajalkineet. Suojapukuja annetaan keskimäärin kaksi ja turvajalkineita yksi pari vuodessa, elleivät olosuhteet tai käyttötarve muuta edellytä. Yrityksessä voidaan sopia muusta vastaavasta menettelystä.

Työnantaja vastaa suojavaatteiden ja suojavälineiden puhtaanapidosta, huollosta ja mahdollisista tarkastuksista.

Suojavaatteilla tarkoitetaan valtioneuvoston asetuksen 427/2021 mukaisia kehon suojaukseen tarkoitettuja vaatteita ja muita vastaavia varusteita.

Suojavaatetuksen järjestämisessä tulee lisäksi ottaa huomioon:

- työvaatetuksen paloturvallisuus
- kylmät sääolosuhteet, jolloin annetaan käyttöön tai omaksi asianmukainen lämpöhaalari tai vastaava sekä
- muut työvaatetukselle asetettavat erityisvaatimukset.

23.2 Optiset suojalasit

Tarkkuutta vaativissa tehtävissä työskenteleville, esim. hitsaustyöt, työnantaja hankkii optisesti hiotut suojalasit silloin, kun työterveyshuolto on todennut ne tarpeellisiksi.

Työnantaja hankkii optisesti hiotut häikäisyn estävät suojalasit niitä työnsään tarvitseville, ellei häikäisyvaaraa muutoin voida torjua, kun työterveyshuolto on todennut ne tarpeellisiksi.

23.3 Työvälineet

Työnantaja on velvollinen pitämään korvauksetta työntekijän käytettävissä kunkin työn edellyttämät kunnolliset, ajanmukaiset ja turvalliset työvälineet putki-, ilmastointi- ja sprinkleriasentajille.

24 § SOSIAALITILAT

Milloin työmaan suuruus ja sen jatkuvuus edellyttävät, tulee työnantajan huolehtia siitä, että työntekijöillä on mahdollisuus Työturvallisuuslain 48§:ssä mainittujen sosiaalitilojen käyttöön. Työnantajan tulee huolehtia, että tarjolla olevat sosiaalitilat ovat siistit ja sisältävät kunnolliset pesumahdollisuudet ja että sosiaalitilat siivotaan päivittäin.

Milloin työntekijän työpaikka on liikkeen toimipaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä (työpaja, varasto tms.) pätee edellä mainittu myös näihin työntekijöihin. Edellä mainittu työnantajan velvollisuus on riippumaton siitä, miten työnantajan suhteet rakennuttajaan (tilaajaan) on järjestetty.

25 § RYHMÄHENKIVAKUUTUS

Työnantaja toteuttaa kustannuksellaan työntekijöitä koskevan ryhmähenkivakuutuksen siten kuin siitä on keskusjärjestöjen välillä sovittu. Vakuutusehdot ovat saatavissa vakuutusyhtiöstä ja työnantajalta.

26 § AMMATTIYHDISTYSJÄSENMAKSUJEN PERIMINEN

Työnantaja pidättää, mikäli työntekijä on antanut siihen valtuutuksen, ammattiliitoille tulevat ammattiyhdistysjäsenmaksut ja tilittää ne palkanmaksukausittain liittojen määräämille tileille. Työntekijä on viimekädessä itse vastuussa, että vuotuista jäsenmaksua kertyy vaadittu määrä.

Työntekijälle annetaan kalenterivuoden tai työsuhteen päätyttyä verotusta varten todistus pidätetystä summasta. Mikäli työntekijä ei työsuhteen päättyessä tee jäsenmaksun perintäsopimuksen peruutusilmoitusta on työnantajan huomautettava hänelle tästä.

27 § TYÖEHTOSOPIMUKSEN KEHITTÄMINEN SOPIMUSKAUDEN AIKANA

Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että työehtojen ja työehtosopimuksen kehittäminen ei saa pysähtyä sopimuskaudeksi. Osapuolet sitoutuvat sopimuskauden aikana neuvottelemaan työehtosopimusmuutoksista, joilla pyritään yksinkertaistamaan ja selkeyttämään. Muutokset, joista ollaan yhtä mieltä, voidaan toteuttaa ennen sopimuskauden päättymistä.

28 § MENETTELYTAPAMÄÄRÄYKSIÄ

Vähentämisjärjestystä koskeva kanneaika on sama kuin työsuopimuksen päättämistä koskevissa riita-asioissa.

Työsuhdeturvaan liittyvien menettelytapamääräysten noudattamatta jättämisestä ei aiheudu työehtosopimuslain tarkoittamaa hyvityssakkoseuramusta. Hyvityssakkoa ei voida tuomita työnantajalle myöskään

sellaisten velvollisuuksien rikkomisesta, josta voidaan tuomita vahingonkorvausta, korvausta taikka hyvitystä.

Allekirjoittaneet liitot pyrkivät työehtosopimuksen neuvottelujärjestyksen mukaisesti sopimaan viedäänkö erimieliseksi jäänyt työsuuhdeturva-asia yleisen oikeuden tai työtuomioistuimen ratkaistavaksi.

29 § SOPIMUKSEN VOIMASSAOLOAIKA

Tämän työehtosopimuksen määräykset tulevat voimaan 1.3.2025 ja ovat voimassa 29.2.2028 asti.

Helsingissä 16. toukokuu 2025

LVI-TEKNISET URAKOITSIJAT LVI-TU ry RAKENNUSLIITTO ry

YLEISSOPIMUS, Liite 2

Tämän yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan tähän työehtosopimukseen sidottujen järjestäytyneiden yritysten talotekniikka-alalla toimiviin työntekijöihin, jotka suorittavat rakennuksissa tai rakennelmissa tai niihin liittyen lämpö-, vesi- ja ilmastointiasennustöitä sekä teknisiä eristystöitä, samoin kuin mainituissa töissä asennettujen laitteiden ja tarvikkeiden huoltoa ja kunnossapitoa sekä kunnostusta eri teknisin menetelmin.

YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

Lähtökohtia

Sopijapuolet pyrkivät edistämään neuvottelusuhteita ja sopimustoimintaa työpaikoilla. Sopijapuolet pyrkivät näihin tavoitteisiin yhteistoiminnan eri muotoja hyväksikäyttäen sekä valvomaan osaltaan tehtyjä sopimuksia.

Perusoikeudet

Kansalaisten perusoikeuksiin kuuluva yhdistymisvapaus on loukkaamaton. Tämä koskee niin työnantajia kuin työntekijöitä. Työntekijöillä on oikeus perustaa ja toimia ammattiyhdistysorganisaatioissa, eikä heitä saa tämän johdosta irtisanoa tai syrjiä työssään. Yritysten henkilöstöllä on oikeus valita edustajia edustamaan heitä yritysten sisällä käsiteltävissä asioissa. Edustajien valintaoikeus sekä heidän oikeutensa ja velvollisuutensa on määritelty laeissa ja tässä sekä muissa sopimuksissa. Yksittäisen työntekijän turvallisuus ja terveys, syrjimättömyys ja tasa-arvoinen kohelu ovat lähtökohtana sopimusmääräyksille.

Työnjohto-oikeus

Työnantajalla on oikeus ottaa toimeen ja erottaa työntekijä ja määrätä työn johtamisesta.

Ennakkoilmoitus työtaisteluista

Ennen poliittiseen tai myötätuntotyötaisteluun ryhtymistä siitä ilmoitetaan valtakunnansovittelijalle sekä asianomaiselle työnantaja- tai työntekijäliitolle mahdollisuuksien mukaan vähintään neljä päivää aikaisemmin. Ilmoituksessa on mainittava aiotun työtaistelun syyt, alkamishetki ja laajuus.

Organisaatio- yms. muutokset

Työpaikan toiminnan olennaisesti supistuessa, laajentuessa taikka liikkeen luovutuksen, sulautumisen, yhtiöittämisen tai niihin verrattavan olennaisen organisaatiomuutoksen johdosta saatetaan yhteistoimintaorganisaatio tämän sopimuksen periaatteiden mukaisesti vastaamaan työpaikan muuttunutta kokoa ja rakennetta.

Lakiviittaukset

Siltä osin kuin tässä sopimuksessa ei ole toisin sovittu, noudatetaan yhteistoimintalakia (1333/2021) ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan yhteistoiminnasta annettua lakia (44/06), jotka eivät ole tämän sopimuksen osia.

SOPIMUS TYÖNTEKIJÖIDEN EDUSTAJISTA SEKÄ TYÖNTEKIJÖIDEN JA TYÖNANTAJAN VÄLISESTÄ YHTEISTOIMINNASTA TALOTEKNIikka-ALAN YRITYKSISSÄ

Yleisiä määräyksiä

Yrityksen jatkuva toiminta ja sitä kautta henkilökunnan työsuhteiden pysyvyys edellyttää jatkuvaa yhteistyötä yrityksen johdon ja henkilöstön välillä. Yhteistyöllä voidaan tehostaa yrityksen kilpailukykyä ja kannattavuutta, mahdollistaa yrityksen sopeutuminen alati muuttuviin markkinoihin sekä edesauttaa työympäristön ja työmenetelmien kehittämistä.

Työturvallisuus työpaikoilla ja yrityksessä edellyttää työsuojelutoiminnalle myönteistä ilmapiiriä, joka saavutetaan parhaiten työnantajan ja työntekijän välisellä yhteistyöllä.

Työehtosopimusjärjestelmän ylläpitäminen ja kehittäminen perustuu työnantaja- ja työntekijäpuolen välisiin neuvottelusuhteisiin, joilla turvataan osapuolten välillä solmittujen sopimusten noudattaminen, työnantajan ja työntekijän välillä syntyvien erimielisyyksien yms. kysymysten nopea käsittely sekä työrauhan ylläpitäminen työehtosopimusjärjestelmän edellyttämällä tavalla.

Edellä mainittujen päämäärien toteuttamiseksi LVI-TU ja Rakennusliitto ovat tehneet sopimuksen työntekijöiden edustajista ja työntekijöiden ja työnantajan välisestä yhteistyöstä talotekniikka-alan LVI-toimialan yrityksissä. Tätä sopimusta sovelletaan tähän työehtosopimukseen 1§:n mukaisesti sidotuissa jäsenyrityksissä.

1 § Työnantajan edustajat

Työnantajan edustajia ovat tämän sopimuksen tarkoittamassa yhteistyössä työnjohto ja työsuojelupäälliköt.

2 § Työntekijöiden edustajat

1. Työntekijät voivat valita keskuudestaan yrityksen toimipaikkaan pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun. Toimipaikassa olevaan yksikköön voidaan valita luottamusmies.
2. Toimipaikalla tarkoitetaan sellaista yrityksen toimintaorganisaatioon liittyvää pysyväisluonteista toimipaikkaa (pää- tai haaratoimistoa), jossa työntekijä on työhön otettu.
3. Pääluottamusmiehelle on valittava varamies ja työsuojeluvaltuutetulle kaksi varamiestä.

Pääluottamusmiesten yhteysmies

Usealla paikkakunnalla pysyvästi toimivassa ja kooltaan merkittävässä talotekniikka-alan yrityksessä tai useamman talotekniikka-alan yritysten muodostamassa konsernissa voidaan sopia järjestelystä, jolla yritykseen tai konserniin valitaan talotekniikka-alan pääluottamusmiesten yhteysmies.

Sopimuksen yritys- tai konsernikohtaisesta pääluottamusmiesten yhteysmiehestä tekevät kirjallisesti työnantaja ja toimipaikkojen pääluottamusmiehet. Sopimuksessa on määriteltävä ainakin seuraavat asiat:

1. Valitaanko yhteysmieheksi joku toimipaikkojen pääluottamusmiehistä vai joku muu yrityksen tai konsernin työntekijä. Mikäli yhteysmieheksi valitaan pääluottamusmies, on samalla sovittava, toimiiko hän tehtävän ohella pääluottamusmiehenä.
2. Suorittavatko yhteysmiehen valinnan toimipaikkojen pääluottamusmiehet vai osallistuvatko valintaan kaikki yrityksen tai konsernin talotekniikka-alan työehtosopimuksen piiriin kuuluvat työntekijät.
3. Pääluottamusmiesten yhteysmiehen
 - toimikauden kesto
 - tehtävät ja työnjako pääluottamusmiesten kanssa
 - tietojen saanti
 - työstä vapautuksen määrä
 - palkka tai korvausperusteet
4. Mikäli pääluottamusmiesten yhteysmieheksi valitaan joku muu kuin jonkin toimipaikan pääluottamusmies, yhteysmiehen muut oikeudet, velvollisuudet ja työsuhdeturva määräytyvät samoin kuin tämän yleissopimuksen mukaan ne määräytyvät toimipaikan pääluottamusmiehelle.

3 § Työntekijöiden edustajien kelpoisuusvaatimukset

1. Pääluottamusmieheksi pysyväisluontoiseen toimipaikkaan voidaan valita yritykseen työsuhteessa ja työssä oleva henkilö, joka on Rakenusliiton jäsen ja perehtynyt yrityksen olosuhteisiin.

2. Työsuojevaluvaluutetuksi yritykseen ja pysyväisluontoiseen toimipaikkaan voidaan valita toimipaikan toiminta-alueella työssä oleva henkilö.

4 § Työntekijöiden edustajien alueellinen toimivalta ja toimikauden kesto

1. Pysyväisluontoisen toimipaikan pääluottamusmiehen ja työsuojevaluvaluutetun toimialueena on toimipaikan alue ja toimikausi on kaksi vuotta.
2. Mikäli tehtävään valitun henkilön työsuhde päättyy tai hän luopuu tehtävästään kesken toimikauden, varamies hoitaa hänen tehtäviään toimikauden jäljellä olevan ajan. Muissa tapauksissa varamies hoitaa estyneen työntekijöiden edustajan tehtäviä vain esteen ajan.

Työnantajalle on tehtävä ilmoitus siitä, että varamies ryhtyy hoitamaan työntekijän edustajan tehtäviä.

5 § Työntekijöiden edustajan valinta

1. Työntekijöiden edustajien vaalin toimittamista varten työnantajan on annettava käytettäväksi luettelo yrityksessä tai pysyväisluontoisessa toimipaikassa työskentelevistä työntekijöistä sekä heidän yhteystietonsa (puhelinnumero, sähköposti). Vaihtoehtoisesti työnantaja voi luovuttaa tiedot suoraan sähköiseen vaalijärjestelmään.
2. Työntekijöiden on saatava käyttää maksutta työnantajan hallinnassa olevia tarkoitukseen soveltuvia tiloja vaalin toimittamiseen. Vaalista ei saa aiheutua tarpeettomasti häiriötä työpaikan toiminnalle.
3. Pääluottamusmiehen ja työsuojevaluvaluutetun vaali on järjestettävä siten, että kaikilla yrityksen tai pysyväisluontoisen toimipaikan työntekijöillä on mahdollisuus osallistua siihen.
4. Vaalien ehdokasasettelusta sekä ajasta ja paikasta on sovittava ennakolta työnantajan kanssa ja niistä on ilmoitettava kaikille työntekijöille toimitettavalla tiedonannolla vähintään 7 päivää ennen ehdokasasettelun alkamista.
5. Ehdokkaita ovat oikeutettuja asettamaan kaikki yrityksen tai pysyväisluontoisen toimipaikan työntekijät ja ehdokasasettelulle on varattava aikaa 7 päivää. Ehdokasasettelun määräajan päättymisen ja vaalitoimituksen välille tulee jäädä vähintään 7 päivää.
6. Mikäli yrityksen tai pysyväisluontoisen toimipaikan työntekijämäärä on vähäinen, vaalit voidaan järjestää edellä mainittuja määräaikoja noudattamatta. Kaikille yrityksen tai pysyväisluontoisten toimipaikkojen vaalioikeutetuille työntekijöille pitää kuitenkin pyrkiä antamaan mahdollisuus osallistua vaaliin tai muuten järjestettyyn valintatapahtumaan.
7. Vaalin tai ilman vaalia tehdyn valinnan tuloksesta on ilmoitettava kirjallisesti työnantajalle.

6 § Työntekijöiden edustajan tehtävät

Toimipaikan pääluottamusmies

- toimii toimipaikan työntekijöiden edustajana henkilöstöpolitiikkaan ja työsuhteisiin liittyvissä asioissa sekä tiedonvälittäjänä yrityksen ja edustamiensa työntekijöiden välillä
- edustaa työntekijöitä työehtosopimukseen perustuvassa paikallisessa sopimisessa
- valvoo työehtosopimuksen ja työlainsäädännön noudattamista sekä työrauhaa
- on Rakennusliiton edustaja suhteessa työnantajaan neuvottelujärjestelmän mukaisesti ja pitää yhteyttä liiton ammattiosastoihin ja alueorganisaatioon

Toimipaikan työsuojeluvaltuutettu

- edustaa työntekijöitä työsuojelua koskevassa yhteistoiminnassa toimipaikkaa koskevien asioiden osalta ja toimii tiedonvälittäjänä työsuojeluun liittyvissä asioissa
- tutustuu alkavien työkohteiden työsuojelua liittyviin suunnitelmiin
- seuraa toimipaikan työterveyshuoltoa
- hoitaa työsuojelulainsäädännön edellyttämiä työsuojeluvaltuutetulle kuuluvia tehtäviä

7 § Työntekijöiden edustajien työstä vapautus ja ansionmenetyksen korvaus

1. Työntekijöiden edustajalla on oikeus saada työstä vapautusta edustajatehtävien hoitamiseen tarpeen mukaan. Mikäli olosuhteet eivät anna aihetta muuhun, arvioidaan pysyväisluontoisten toimipaikkojen pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ajankäyttö seuraavasti:

Pääluottamusmies/luottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu

Toimipaikan/yksikön työntekijäin lukumäärän ollessa:

Työntekijöitä	tuntia/vuosi
5 – 9	52
10 – 14	80
15 – 19	110
20 – 29	150
30 – 39	200
40 – 79	260
80 – 139	340
140 – 199	430
200 – 279	520
280 – 339	630
340 –	sovitaan erikseen

Sopijaosapuolina olevat liitot suosittelevat, että työsuojeluvaltuutettu ja työnantaja yhdessä edistävät yrityksen työturvallisuutta ja työhyvintointia.

Matkustusaikaa työnantajan kanssa sovittuihin kohteisiin ei lueta perusajankäyttöön. Keskilukumäärä tarkistetaan kalenterivuoden alussa. Mikäli henkilöstön lukumäärä muuttuu merkittävästi vuoden aikana, voidaan tarkistus tehdä esimerkiksi neljännesvuosittain.

Mikäli pääluottamusmies on vapautettu säännöllisesti toistuviksi määräajoiksi työstään, tulee hänen hoitaa luottamusmiestehtävänsä sinä aikana. Kiireellisten asioiden hoitamista varten tulee työnjohdon kuitenkin antaa pääluottamusmiehelle vapautusta työstä ja lupa poistua työmaalta.

Ansionmenetyksen korvaaminen

Työnantaja korvaa pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle sen ansion, jonka hän menettää työaikana luottamusmiestehtävien hoitamiseen liittyvissä tehtävissä. Ansionmenetys lasketaan keskituntiansion mukaan. Jos työnantajan kanssa sovittuja tehtäviä suoritetaan säännöllisen työajan ulkopuolella, maksetaan tähän käytetystä ajasta ylityökorvaus, jollei muusta lisäkorvauksesta ole sovittu.

Erilliskorvaukset

Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle, joka on Rakennusliittory:n jäsen, maksetaan erilliskorvausta sen mukaan, montako työntekijää hän edustaa.

1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Edustettavien työntekijöiden määrä	Korvauksen määrä
10–50 työntekijää	38,00 € / 2 vko
51–100 työntekijää	47,50 € / 2 vko
yli 100 työntekijää	71,19 € / 2 vko

1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Edustettavien työntekijöiden määrä	Korvauksen määrä
10–50 työntekijää	39,10 € / 2 vko
51–100 työntekijää	48,88 € / 2 vko
yli 100 työntekijää	73,25 € / 2 vko

1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Edustettavien työntekijöiden määrä	Korvauksen määrä
10–50 työntekijää	40,04 € / 2 vko
51–100 työntekijää	50,05 € / 2 vko
yli 100 työntekijää	75,01 € / 2 vko

Edellä mainitut korvaukset ovat työssäoloajalta maksettua palkkaa, mutta sitä ei lasketa vuosilomakeskituntiansiota kerryttävään palkkasummaan.

Kun pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun vuosiloman, sairauden tai vastaavan syyn takia varamies hoitaa edustajan tehtäviä vähintään kahden viikon ajan, maksetaan erilliskorvausta tältä ajalta hänelle.

8 § Toimitilat ja tarvikkeet

Työnantaja järjestää pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle taroituksenmukaisen paikan tehtävien edellyttämien tarvikkeiden säilyttämiseen. Työpaikan koon edellyttäessä erityistä toimitilaa, työnantaja järjestää taroituksenmukaisen tilan, jossa voidaan käydä tehtävien hoitamista varten välttämättömät keskustelut. Tehtävien hoitamista varten pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus käyttää yrityksen tavanomaisia toimisto- yms. välineitä. Käytännön järjestelyistä sovitaan paikallisesti.

9 § Työmaakäynnit

1. Pysyväisluontoisen toimipaikan pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus käydä toimialueensa työkohteissa, milloin se on tehtävien suorittamisen kannalta tarpeellista. Työmaakäynneistä ja niihin liittyvistä pelisäännöistä sovitaan yrityksessä.

2. Työnantaja korvaa pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle tehtävien hoidosta aiheutuvista matkoista sovittua matkustustapaa käyttäen syntyneet matkakustannusten korvaukset, työehtosopimuksen mukaiset ruoka- ja päivärahat sekä mahdollisen matka-ajan korvauksen.

10 § Oikeus osallistua koulutukseen

1. Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle varataan RL:n ja RT:n välisen koulutussopimuksen mukaisesti tilaisuus osallistua koulutukseen, mikä on omiaan lisäämään heidän pätevyyttään edustajatehtävien hoitamisessa.

2. Usealla toimipaikalla toimivilla yrityksen pääluottamusmiehillä tai työsuojeluvaltuutetuilla on oikeus järjestää koulutus- tai muu yhteinen tilaisuus vähintään kerran vuodessa.

11 § Ammattitaidon kehittäminen

Kokonaan tai pääosin työstä vapautetun pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun tehtävän päättymisen jälkeen tulee yrityksessä selvittää, edellyttääkö työntekijän paluu entiseen tai sitä vastaavaan työhön ammatillista koulutusta.

12 § Palkka ja siirtosuoja

Päáluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun mahdollisuuksia kehittyä ja edetä ammatissaan ei saa heikentää ko. tehtävän takia. Häntä ei tätä tehtävää hoitaessaan tai sen tähden saa siirtää alemmpipalkkaiseen työhön kuin missä hän oli ao. tehtävään valituksi tullessaan. Häntä ei saa myöskään siirtää vähempiarvoiseen työhön, jos työnantaja voi tarjota hänelle muuta hänen ammattitaitoaan vastaavaa työtä. Jos pääluottamusmieheksi tai työsuojeluvaltuutetuksi valitun henkilön varsinainen työ vaikeuttaa luottamustehtävien hoitamista, on hänelle, ottaen huomioon työpaikan olosuhteet ja hänen ammattitaitonsa, järjestettävä muuta työtä. Tällainen järjestely ei saa aiheuttaa hänen ansionsa alentumista. Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansiokehityksen tulee vastata yritys- tai toimipaikkakohtaista ansiokehitystä.

Mikäli pääluottamusmiehen työsuhde on edellyttänyt työskentelyä sekä aika- että urakkatyössä, jatkuu hänen työsuhteensa tässä suhteessa ennallaan eikä edellä mainitusta syystä johtuvia ansiovaihteluita katsota palkkauksessa tapahtuviksi huononnuksiksi.

Päáluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansiokehitystä verrataan työhönottopaikan palkkatilaston saman palkkaryhmän säännöllisen työajan keskituntiansion kehitykseen puolivuositain ja mikäli jälkeenneisyyttä havaitaan, on ryhdyttävä paikallisesti palkantarkistus- ja oikaisutoimenpiteisiin.

13 § Luottamusmiehen töihin sijoittaminen

Töiden jaossa on noudatettava normaalia jakojärjestystä. Normaali jakojärjestys tarkoittaa sitä, että töiden jaossa otetaan huomioon asentajille asetettavat pätevyysvaatimukset alkavissa töissä ja että työt jaetaan siinä järjestyksessä kuin käynnissä olevat työt päättyvät ja niistä vapautuvat asentajat seuraavia töitä varten. Työt on pätevyysvaatimusten tultua huomioonotetuksi jaettava asentajille siinä järjestyksessä kuin he vapautuvat vanhoista töistä.

Lisäksi jakojärjestykseen vaikuttavat sairauslomat, vuosilomat ja erilaiset kurssit, joille pääluottamusmies osallistuu.

Mikäli pääluottamusmies ohitetaan töiden jaossa, tulee työnantajan esittää asiasta kirjalliset perustelut. Normaalin jakojärjestyksen ohittamista-pauksissa ansionmenetyksen korvaus maksetaan KTA:n mukaan.

14 § Työsuhdeturva

Taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet

Jos yrityksen työvoimaa irtisanotaan tai lomautetaan taloudellisista tai tuotannollisista syistä, ei pääluottamusmiestä tai työsuojeluvaltuutettua saa irtisanoa tai lomauttaa ellei tuotantoyksikön toimintaa keskeytetä kokonaan. Mikäli pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun kanssa yhteisesti todetaan, ettei hänelle voida tarjota hänen ammatiaan vastaavaa tai hänelle muutoin sopivaa työtä, voidaan tästä säännöstä kuitenkin poiketa.

Varamiehen työsuhdeturva

Mikäli taloudellinen tai tuotannollinen irtisanominen tai lomautus kohdistuu pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun sijaisena ilmoituksen mukaan toimineeseen varamieheen, työnantajalla on velvollisuus selvittää, ettei toimenpide johdu henkilöstön edustajan tehtävien hoitamisesta.

Työntarjoamisvelvollisuus yrityskohtaista varaluottamusmiestä ja varatyösuojeluvaltuutettua lomautettaessa tai irtisanottaessa määräytyy irtisanomisesta ja lomauttamisesta sovittujen määräysten mukaan kuitenkin niin, että tarkastellaan onko heille mahdollisuutta tarjota työtä. Tarkastelusta annetaan kirjallinen selvitys. Tähän menettelyä koskevaan määräykseen noudatetaan työehtosopimuksen 29 §:n määräyksiä

Yksilösuoja

Päáluottamusmiehen työsopimus voidaan työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 10 § 2 momentin mukaisesti irtisanoa vain, kun työ kokonaan päättyy eikä voida järjestää muuta työtä, joka vastaa hänen ammattitaitoaan.

Päáluottamusmiehestä tai työsuojeluvaltuutetusta johtuvasta syystä ei häntä saa irtisanoa ilman työsopimuslain 7 luvun 10 §:n 1 momentin edellyttämää niiden työntekijöiden enemmistön suostumusta, joita hän edustaa.

Päáluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimusta ei saa purkaa vastoin työsopimuslain 8 luvun 1 § 1 momentin säännöksiä. Työsopimuksen purkaminen sillä perusteella, että hän on rikkonut järjestysmääräyksiä, ei ole mahdollista, ellei hän ole samalla toistuvasti ja olennaisesti sekä varoituksesta huolimatta jättänyt noudattamatta työsopimuslain 8 luvun 1 §:n 1 momentin velvoitteita.

Päáluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimuksen purkuperusteita arvioitaessa häntä ei saa asettaa huonompaan asemaan muihin työntekijöihin nähden.

Ehdokassuoja

Edellä olevaa työsuhdeturvaa koskevia määräyksiä on sovellettava myös ehdokkaisiin pääluottamusmieheksi ja työsuojeluvaltuutetuksi, mikäli ehdokkuudesta on annettu työnantajalle tai työsuojelusta vastaavalle yhteistoimintaelimelle kirjallinen ilmoitus. Ehdokassuoja alkaa kuitenkin aikaisintaan kolme kuukautta ennen valittavana olevan pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun toimikauden alkua ja päättyy muun kuin vaalissa valituksi tulleen osalta vaalituloksen tultua todetuksi.

Jälkisuoja

Työsuhdeturvaa koskevia määräyksiä on sovellettava myös pääluottamusmiehenä tai työsuojeluvaltuutettuna toimineeseen työntekijään kuusi kuukautta hänen ko. tehtävänsä päättymisen jälkeen.

Korvaukset

Jos pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimus on lakautettu tämän sopimuksen vastaisesti, työnantajan on suoritettava korvauksena hänelle vähintään 10 ja enintään 30 kuukauden palkka. Korvaus on määrättävä työsopimuslain 12 luvun 2 § 2 momentin (laissa 55/2001) perusteiden mukaan. Korvausta lisäävänä tekijänä on otettava huomioon se, että tämän sopimuksen oikeuksia on loukattu. Milloin tuotantoyksikössä tai vastaavassa toimintayksikössä säännöllisesti työskentelevien työntekijöiden ja toimihenkilöiden määrä on 20 tai vähemmän, on edellä mainittu korvaus työsuojeluvaltuutetun osalta vähintään neljän (4) ja enintään kahdenkymmenen neljän (24) kuukauden palkka.

Varamiehet

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan varapääluottamusmieheen ja työsuojeluvaltuutetun varamieheen sinä aikana, kun he tämän sopimuksen edellyttämän ilmoituksen mukaisesti toimivat sijaisina.

15 § Työnantajan tiedottamisvelvoitteet

Palkkatilasto- ja henkilöstötiedot

Ellei alakohtaisesti tai paikallisesti toisin sovita, on pääluottamusmiehellä oikeus tehtäviensä hoitoa varten saada EK:n neljännesvuositilastoa vastaavat tiedot toimialueensa työntekijöiden ansiotasosta ja rakenteesta välittömästi EK:n palkkatilaston valmistuttua edellyttäen, että yrityksestä kerättävistä palkkatiedoista on alan tilaston ryhmittelyt tehtävissä. Ansiotietoja, jotka koskevat kuutta henkilöä pienempiä työntekijäryhmiä ei anneta.

Jos alalla tai työpaikalla ei ole edellä edellytetyn sisältöistä palkkatilastoja, on pääluottamusmiehelle annettavista palkkatiedoista sovittava erikseen.

Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle on annettava kirjallisesti tieto toimialueensa työntekijöiden nimistä, palkkaryhmistä tai vastaavista sekä työsuhteen alkamisajankohdista, ellei paikallisesti toisin sovita. Tiedot annetaan heille aina pyydettyäessä. Uusista työntekijöistä edellä mainitut tiedot ja työmaaosoite annetaan viikon kuluessa työsuhteen alkamisesta.

Uusien työntekijöiden perehdytyksen yhteydessä työntekijöille on annettava henkilöstön edustajien yhteystiedot (puhelinnumero, sähköposti). Mikäli työntekijä on työsopimuksen tekemisen yhteydessä tai muutoin antanut työnantajalle kirjallisesti nimenomaisen suostumuksensa yhteystietojensa luovuttamiseen henkilöstön edustajalle tai edustajille, tulee työnantajan antaa ko. tiedot asianomaiselle henkilöstön edustajalle tai edustajille. YT-lain mukaisessa vuoropuhelussa tulee lisäksi käsitellä se, miten henkilöstön edustajien ja heidän edustamiensa työntekijöiden välinen yhteydenpito käytännössä varmistetaan.

Pääluottamusmiehelle annetaan palkkausjärjestelmästä tiedot yritys- tai toimipaikkakohtaisesti työntekijöiden palkkaryhmiin jakautumisesta, perustuntipalkan ja henkilökohtaisen palkanosan (PTP + HPO) suuruuden palkkaryhmäkohtaisesta jakautumisesta keskimäärin ja mahdollisen pistepohjaisen järjestelmän muodostumisesta.

Pääluottamusmiehellä on oikeus perehtyä toimialueellaan yrityksessä kulloinkin voimassa oleviin työhinnointelujärjestelmiin ja eri palkkausmuodoissa käytettävien olosuhdelisien määräytymis- ja laskentasääntöihin.

Tiedot työkannasta ja ulkopuolisesta työvoimasta

Pääluottamusmiehelle, luottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle tulee antaa tiedot toimialueellaan käytetystä työvoimasta aliurakoinnin ja vuokratyövoiman osalta kirjallisesti. Tietojen tulee olla käytettävissä töiden alkaessa.

Työaikakirjanpito

Pääluottamusmiehellä on oikeus perehtyä hätä- ja ylityöstä työaikalain (605/96) mukaisesti laadittuun luetteloon siten kuin siihen työsuojeluvaltuutetulla on lain mukaan oikeus.

Tietojen luottamuksellisuus

Pääluottamusmies saa edellä mainitut tiedot luottamuksellisina tehtäviensä hoitamista varten.

Säädökset

Työnantaja hankkii työsuojeluvaltuutetun ja muiden työsuojelutoimintaelinten käyttöön näille kuuluvien tehtävien hoitamista varten tarpeelliset lait, asetukset ja muut työsuojelumääräykset.

Yritystä koskevat tiedot

Työnantajan tulee esittää henkilöstölle tai sen edustajille:

Yrityksen tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen siihen perustuva selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta.

Vähintään kaksi kertaa tilivuoden aikana sellainen yhtenäinen selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta, josta käyvät ilmi yrityksen tuotannon, työllisyyden, kannattavuuden ja kustannusrakenteen kehitysnäkyvät.

Vuosittain henkilöstösuunnitelma, joka sisältää arviot henkilöstön määrässä, laadussa ja asemassa odotettavissa olevista muutoksista.

Viipymättä olennaiset muutokset edellä mainituissa tiedoissa.

Niissä yrityksissä, joissa henkilöstömäärä on säännöllisesti vähintään 20, annetaan yhteistoimintalain § 1 mom. 3 kohdan tarkoittamat yrityksen tilinpäätöstiedot henkilöstön edustajille pyydettyä kirjallisena.

Tilinpäätöstietojen, yrityksen taloudellista tilaa koskevien selvitysten ja henkilöstösuunnitelmien esittämisen yhteydessä on tarkoituksenmukaista tiedottaa myös eri toimintayksikköjen toiminnallisesta tuloksesta, tuotannosta ja kehitysnäkymistä henkilöstölle tai sen edustajalle käyttäen apuna sitä selvittäviä tunnuslukuja.

Yrityksessä henkilöstöasioiden hoidossa noudatettavat yleiset periaatteet tai ohjeet sekä yrityksen toiminta- ja henkilöstöorganisaatio on saatettava työpaikalla henkilöstön tietoon.

Osapuolet suosittelevat, että edellä tarkoitettujen yrityksen taloutta koskevien tietojen yhteydessä selostetaan mahdollisuuksien mukaan myös toimialan yleisiä suhdanne- ja taloudellisia näkymiä.

Salassapitovelvollisuus

Milloin yrityksen työntekijät tai henkilöstön edustajat ovat tämän sopimuksen mukaisesti saaneet työnantajan liike- tai ammatissalaisuuksia koskevia tietoja, saadaan näitä tietoja käsitellä vain niiden työntekijöiden ja henkilöstön edustajien kesken, joita asia koskee, ellei työnantajan ja tiedonsaantiin oikeutettujen kesken muuta sovita. Ilmoittaessaan salassapitovelvollisuudesta työnantajan tulee yksilöidä, mitkä tiedot salassapitovelvollisuus käsittää ja mikä on tietojen salassapitoaika. Ennen kuin

työnantaja ilmoittaa kysymyksessä olevan liike- tai ammattisalaisuuden, salassapidon perusteet selvitetään asianomaiselle työntekijälle tai henkilöstön edustajalle.

16 § Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun vastuu

1. Pääluottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu ovat työsuhteessa työnantajaan samassa asemassa kuin muut työntekijät. Heillä on velvollisuus henkilökohtaisesti noudattaa yleisiä työehtoja, työaikoja, työnjohdon määräyksiä ja muita järjestysmääräyksiä.
2. Pääluottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu vastaavat siitä, että työnantajan hänelle antamia tietoja käytetään ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten ne on annettu.

17 § Oikeudet ja velvollisuudet

Edellä määritellyt oikeudet ja velvollisuudet koskevat pysyväisluonteisten toimipaikkojen pääluottamusmiehiä ja työsuojeluvaltuutettuja, 6 §:n mukaisia tehtävämäärittelyjä lukuun ottamatta.

18 § Neuvottelujärjestys

Yrityksessä syntynyt erimielisyys pyritään ratkaisemaan yritystasolla. Mikäli tässä ei onnistuta, asia siirretään tarvittaessa liittojen välisiin neuvotteluihin.

19 § Sopijapuolten vastuu

Työehtosopimuksen osapuolet sitoutuvat omalta ja edustamiensa jäsenten osalta noudattamaan työehtosopimusosapuolten välillä sekä tämän sopimuksen perusteella tehtyjä sopimuksia, noudattamaan työehtosopimuksen mukaista työrauhaa sekä selvittämään erimielisyydet neuvottelujärjestelmän mukaisesti.

20 § Ammatillinen koulutus

Työnantajan antaessa työntekijälle ammatillista koulutusta tai lähettäessä työntekijän hänen ammattiinsa liittyviin koulutustilaisuuksiin, korvataan koulutuksen aiheuttamat suoranaiset kustannukset, korvaus matkajasta päivittäisten matkakustannusten korvausten (15.1) mukaisesti ja säännöllisen työajan ansionmenetys keskituntiansion mukaan.

Se, että kysymyksessä on tämän pykälän mukainen koulutus, todetaan ennen koulutustilaisuuteen ilmoittautumista.

Koulutusta annettaessa on koulutukseen halukkaista asentajista valittava työnantajan kannalta tarkoituksenmukaisimmat työntekijät. Koulutusta haluaville työntekijöille varataan vuorollaan mahdollisuus osallistua hänen tehtäviensä kannalta tarkoituksenmukaisimpaan koulutukseen.

Vaikka työajan ulkopuolella tapahtuvasta koulutuksen korvauksesta on sovittu, se ei saa johtaa siihen, että yritykset järjestävät koulutusta yksinomaan työajan ulkopuolella.

Mikäli työntekijä osallistuu työnantajan järjestämään ammattiinsa liittyvään koulutukseen, katsotaan tähän säännöllisenä työaikana käytetty aika työaikaan rinnastettavaksi ajaksi laskettaessa sekä viikoittaista että vuorokautista ylityötä.

21 § Yhteinen koulutus

Työpaikan yhteistoimintaa edistävän koulutuksen järjestävät keskusjärjestöt tai niiden jäsenliitot yhteisesti, keskusjärjestöjen tai niiden jäsenliittojen yhteistoimintaelimet tai työnantaja- ja työntekijäpuoli yhteisesti työpaikalla tai muussa paikassa.

Osapuolet toteavat, että yhteinen koulutus yleensä tapahtuu tarkoituksenmukaisimmalla tavalla työpaikkakohtaisesti, jolloin paikalliset olosuhteet tulevat parhaiten huomioonotetuiksi.

Työsuojelelun yhteistoiminnan kurssit ovat tässä tarkoitettua yhteistä koulutusta. Kurssille voivat tämän sopimuksen edellytyksin osallistua työsuojelutoimikunnan jäsen, työsuojeluvaltuutettu, varavaltuutettu ja työsuojeluasiamies sekä erikoiskurssille työsuojeluvaltuutettu.

Koulutukseen osallistuvalla suoritetaan korvaus kuten 20 §:ssä on määrätty eli keskituntiansion mukaan. Koulutukseen osallistumisesta sovitaa paikallisesti koulutuksen luonteesta riippuen kysymykseen tulevassa yhteistyöelimeissä tai työnantajan ja luottamusmiehen kesken.

Yhteistä koulutusta koskevia määräyksiä sovelletaan myös osallistumisjärjestelmiä ja paikallista sopimista koskevaan koulutukseen. Koulutukseen osallistumisesta voidaan sopia myös työnantajan ja asianomaisen henkilön kesken. Osapuolet suosittelevat, että niiden ja jäsenliittojen koulutuslaitokset sekä jäsenliitot ryhtyvät yhteistyössä toimenpiteisiin osallistumisjärjestelmiä ja paikallista sopimista koskevan koulutustarjonnan järjestämiseksi. Osapuolten koulutustyöryhmä seuraa em. koulutustarjonnan toteutumista.

22 § Ay-koulutus

SAK:n ja sen jäsenliittojen järjestämille kuukauden tai sitä lyhemmän ajan kestäville kursseille annetaan työntekijöille tilaisuus osallistua työsuhteen katkeamatta, milloin se aiheuttamatta tuntuvaa haittaa tuotannolle tai yrityksen toiminnalle käy päinsä. Edellä mainittua haittaa arvioitaessa kiinnitetään huomiota työpaikan kokoon. Kielteisessä tapauksessa ilmoitetaan pääluottamusmiehelle viimeistään 10 päivää ennen kurssin alkua syy, jonka takia vapaan myöntäminen tuottaisi tuntuvaa haittaa.

Tällöin olisi suotavaa yhteisesti pyrkiä selvittämään muu mahdollinen ajankohta, jolloin kurssille osallistumiselle ei olisi estettä.

Ilmoitus aikomuksesta lähteä kurssille on tehtävä mahdollisimman varhain. Milloin kurssi kestää enintään yhden viikon, on ilmoitus annettava vähintään kolme viikkoa ennen kurssin alkua sekä milloin on kysymys pidemmästä kurssista, vähintään kuusi viikkoa ennen.

Ennen kuin henkilö osallistuu edellä tarkoitettuun koulutustilaisuuteen, on osallistumisen aiheuttamista toimenpiteistä sovittava työnantajan kanssa sekä nimenomaisesti etukäteen todettava, onko kyseessä sellainen koulutustilaisuus, josta työnantaja suorittaa työntekijälle korvauksia tämän sopimuksen mukaisesti. Samalla on todettava, mikä on näiden korvausten laajuus.

23 § Korvaukset

Kurssilta, joka järjestetään SAK:n tai sen jäsenliiton koulutuslaitoksissa tai muussa Rakennusliiton organisoimassa koulutustapahtumassa ja jonka koulutustyöryhmä on hyväksynyt, työnantaja on velvollinen maksamaan pääluottamusmiehelle, varapääluottamusmiehelle, työsuojeluvaltuutetulle, -varavaltuutetulle ja työsuojelutoimikunnan jäsenelle heidän tehtäviensä edellyttämän koulutuksen osalta korvauksen ansionmenetyksestä, edellä mainituille pääluottamusmiehille enintään kuukauden ajalta ja työsuojeluluottamustehtävissä oleville enintään kahden viikon ajalta. Samoin maksetaan korvaus edellä mainituissa koulutuslaitoksissa järjestettyjen luottamusmiestoimintaan liittyvien koulutustilaisuuksien osalta ammattiosaston puheenjohtajalle enintään kuukauden ajalta, mikäli hän työskentelee yrityksessä, jossa on vähintään 100 asianomaisen alan työntekijää ja hänen johtamassaan ammattiosastossa on vähintään 50 jäsentä.

Lisäksi maksetaan edellisessä kappaleessa tarkoitetuista työntekijöistä kultakin sellaiselta kurssipäivältä, jolta ansionmenetyksen korvausta suoritetaan, kurssista sen järjestäjälle aiheutuvien ruokailukustannusten korvaukseksi Rakennusliiton ja Rakennusteollisuuden välillä sovittu ateriakorvaus.

Edellä tässä kohdassa tarkoitettuja korvauksia työnantaja on velvollinen maksamaan samalle henkilölle vain kerran samasta tai sisällöltään vastaavasta koulutustilaisuudesta.

24 § Sosiaaliset edut

Osallistuminen sopimuksessa tarkoitettuun ay-koulutustilaisuuteen ei yhden kuukauden rajaan asti aiheuta vuosiloma-, eläke- tai muiden niihin verrattavien etuuksien vähenemistä.

25 § Ulkopuolisen työvoiman käyttö

Ulkopuolisella työvoimalla tarkoitetaan alihankintaa ja työvoiman vuokrausta.

Alihankinnasta on kyse, kun tarvittavan työn tekee ulkopuolinen yrittäjä ilman, että toisella sopijapuolella on mitään tekemistä itse työsuorituksen kanssa.

Työvoiman vuokrauksesta on kyse, kun työvoimaa vuokraavan liikkeen toimittamat vuokramiehet tekevät työtä toiselle työnantajalle tämän johdon ja valvonnan alaisena.

Ulkopuolisen työvoiman käytön osalta sopijapuolet toteavat, että ulkopuolisen työvoiman käyttöä ei ole syytä estää, silloin kun se yrityksen toiminnan ja hoitamisen kannalta on perusteltua.

Alihankintaa tai työvoiman vuokrausta koskeviin sopimuksiin otetaan ehto, jossa alihankkija tai työvoimaa vuokraava yritys sitoutuu noudattamaan Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimusta sen 1 § tarkoittamissa töissä sekä työ- ja sosiaalilainsäädäntöä. Normaalisti muuta työehtosopimusta noudattava yritys sitoutuu noudattamaan alansa yleistä työehtosopimusta.

Alihankinta tulee pyrkiä järjestämään siten, ettei yrityksen vakinaista työvoimaa jouduta vähentämään. Jos näin kuitenkin joudutaan menettelemään yrityksen tulee sijoittaa ko. työntekijät yrityksen muihin tehtäviin ja ellei se ole mahdollista kehoitettava alihankkijaa, jos tämä tarvitsee työvoimaa, ottamaan kyseiset alihankintatyöhön sopivat työntekijät työhönsä entisin palkkaeduin.

Yritysten on rajoitettava vuokratyövoiman käyttö vain työhuippujen tasamiseen tai muutoin sellaisiin ajallisesti taikka laadullisesti rajoitettuihin tehtäviin, joita työn kiireellisyyden, rajoitetun kestoajan, ammattitaitovaatimusten, erikoisvälineiden tai muiden vastaavien syiden vuoksi ei voida teettää omilla työntekijöillä.

Työvoiman vuokraus on epätervettä, jos eri työvoimaa hankkivien yritysten toimittamat vuokratyöntekijät työskentelevät yritysten normaalisissa työssä sen vakinaisten työntekijöiden rinnalla ja saman työnjohdon alaisena pidemmän ajan.

Vuokratyövoimaa käyttävien yritysten tulee pyydettäessä selvittää pääluottamusmiehelle tällaisten työntekijöiden työskentelyyn liittyvät kysymykset.

Yrityksen pääluottamusmiehelle on selvitettävä ulkopuolisen työvoiman käyttöön liittyvät kysymykset siten, kuin tämän sopimuksen 16 §:ssä on mainittu ja kuten yhteistoiminta yrityksissä -lain 9 §:ssä edellytetään.

Työnantajan ja työntekijän väliselle työ sopimukselle ei saa antaa sellaista muotoa, jonka mukaan kysymyksessä olisi itsenäisten yritysten keskinen urakkasopimus silloin, kun kyseessä itse asiassa on työ sopimus.

Tilaajan selvitysvelvollisuus ja vastuu

Mikäli tilaaja on täyttänyt laissa tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006; jäljempänä ”tilaajavastuulaki”) tilaajalle asetetun selvitysvelvollisuuden lain edellyttämällä tavalla, määräytyy tilaajan vastuu tilaajavastuulain mukaisesti. Palkkasaatavan synnyttyä, tilaajan on osoitettava, mitä selvityksiä ali-hankkijalta tai aliurakoitsijalta on hankittu tai millä tilaajanvastuulaissa mainitulla perustellulla syyllä tilaajan ei ole tarvinnut niitä pyytää.

Mikäli tilaaja on laiminlyönyt tilaajavastuulain mukaisen selvitysvelvollisuutensa, vastaa tilaaja siitä, että lvi-työn toteuttamiseen liittyvän aliurakoitsijan tai -hankkijan työntekijän palkka, jonka työntekijä on ansainnut tilaajan työmaalla, tulee maksetuksi.

Tilaaja vastaa niin ikään tilaajavastuulain laiminlyöntitilanteessa siitä, että aliurakoitsijan tai -hankkijan työntekijän tilaajan työmaalla ansaitsema lomakorvaus ja mahdolliset urakan pohjarahat tulevat maksetuiksi.

Tilaaja vastaa vain sellaisista saatavista, joista työntekijä tai luottamusmies ilmoittaa tilaajalle tai tämän edustajalle viimeistään 14. kalenteripäivänä sen jälkeen, kun saatava on erääntynyt maksettavaksi. Ennen maksua tilaajalle on esitettävä saatavan peruste ja määrä selkeästi.

Vuokrattujen työntekijöiden työsuhteissa sovellettavat työehtosopimukseen perustuvat vähimmäisehdot määräytyvät työ sopimuslain 2. luvun 9 §:n 1. momentin mukaisesti. Käyttäjäyritysten tulee vastata siitä, että vuokratyöntekijän työolot työmailla ovat tasa-arvoiset yrityksen omien työntekijöiden kanssa. Työmaaperehdytys, työmaan turvallisuuskäytäntöjen ohjeistus ja valvonta, työnjohdon toteuttama opastus sekä sosiaalitulojen käyttö ja saatavuus on järjestettävä tasapuolisesti työmaan kaikille työntekijöille.

26 § Voimassaolo

Tämä sopimus tulee voimaan 1.3.2025 ja on voimassa 29.2.2028 asti.

Helsingissä 16. toukokuuta 2025

LVI-TEKNISET URAKOITSIJAT LVI-TU ry RAKENNUSLIITTO ry

PUTKIALA

1 § SUORITUSPALKAT

1. Suora urakka

Urakkasumma (US) saadaan kertomalla normituntien summa (NHS) normituntikertoimella (NHK).

$$US = NHS \times NHK$$

Tähän sopimukseen liittyvä työmaiden putkitöiden normitunti (NH) kerrotaan seuraavalla normituntikertoimella (NHK).

1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta, suoran urakan normituntikerroin on 19,10 €/NH

1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta, suoran urakan normituntikerroin on 19,65 €/NH

1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta, suoran urakan normituntikerroin on 20,12 €/NH

2. Suora palkkio

Palkkiosumma muodostuu työnantajan ja työryhmän etumiehen yhteisestä sopimuksesta. Sopimus tehdään ennen ko. työn aloittamista. Sovittua palkkiosummaa ei jälkikäteen muuteta, ellei työmääräysten muutosten johdosta työn laajuus muutu.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot suosittelevat, että sovittaessa suoran palkkion sopimuksia (ns. könttäurakoita) sopimusosapuolilla on riittävän pitkä aika perehtyä sopimusasiakirjoihin.

3. Muut palkkiot

Työnantaja ja etumies tai etumiehen puuttuessa työntekijä voivat sopia myös muista palkkiotavoista ja -perusteista.

4. Ulosmaksu- ja takuupalkat

Normiajoitetut putkityöt

Normiajoitettujen putkitöiden suorituspalkkaustyössä on jäljempänä mainittu perustuntipalkka taattu ja se maksetaan ennakkona tilikausittain.

Palkkaryhmässä S ja 1 on ulosmaksu- ja takuupalkka on taulukon mukaan, 2–4 palkkaryhmissä 3 palkkaryhmän mukaan

Perustuntipalkat 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Pr	€/h
S	12,63
1	15,22
2	18,00
3	18,93
4	19,97

Perustuntipalkat 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Pr	€/h
S	13,00
1	15,66
2	18,52
3	19,48
4	20,55

Perustuntipalkat 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Pr	€/h
S	13,31
1	16,04
2	18,96
3	19,95
4	21,04

Normiajoitettuja urakatöitä koskevat lisämääräykset

Jollei muuta ole sovittu, 2–4 palkkaryhmien osalta maksetaan tilikausittain ulosmaksuna 3 palkkaryhmän palkka + 1,7 €/tunnilta.

Muut työt (huolto- ja korjaustyöt, varastotyöt yms.)

Mikäli muita kuin normiajoitettuja (hinnoiteltuja) töitä tehdään suorituspalkkauksella, käytetään takuupalkkana työntekijän henkilökohtaista kokonaisansiota, jollei muuta ole sovittu.

2 § SUORITUSPALKKAUSTYÖMÄÄRÄYKSET

Putkiala

A. Suorituspalkkaustyötä koskevat yleiset määräykset

1. Suorituspalkkaustavat

- a. suoraurakka
- b. suora palkkio
- c. muut palkkiot

2. Suorituspalkkojen valinta

1.-kohdassa mainittujen palkkaustapojen valinta perustuu työnantajan ja työryhmän etumiehen sopimukseen.

Jollei muusta ole sovittu, suoritetaan normiajoitettu työmääräyksen mukaan vähintään 24 NH:n työ pientalotyömaalla ja 100 NH:n työ muulla rakennustyömaalla suorituspalkkauksella. Ellei em. töiden suorituspalkkaustavasta päästä yksimielisyyteen käytetään a) -kohdan mukaista suoraa urakkapalkkausta. (Pientalotyömaat: Rakennusluokituksen 01, 02 ja 04 pääluokat)

Henkilökohtainen kokonaisansio maksetaan seuraavista töistä

Työnantajan antaman työmääräyksen perusteella suoritettavista muutos ja lisätöitä, jotka eivät kuulu urakkasopimukseen ja joita ei voida järjestää suorituspalkkaustyönä suoritettavaksi

Mikäli normiajoittamatonta työtä ei sovita suorituspalkkaustyönä, suoritetaan se aikatyönä. Tämä määräys ei koske normiajoitettujen töiden yhteydessä olevien yksittäisten osien tai kappaleiden hinnoitteluerimielisyyksiä

Ellei muiden töiden suorituspalkkauksesta päästä yksimielisyyteen, työ suoritetaan työehtosopimuksessa määritellyllä ko. työn mukaisella aikapalkalla

3. Suorituspalkkaustyön perustana ovat sovitun palkkaustavan lisäksi mahdollisesti työtä varten laaditut piirustukset ja työselitykset.
4. Muutostöitä, lisätöitä ja työmääräykseen kuulumattomia töitä saadaan tehdä vain työnantajan määräyksestä.
5. Suorituspalkkauksen sisältö ja työmääräyksen laajuus on ennen työn alkamista kirjattava käyttämällä tätä varten vahvistettuja lomakkeita. Lomake laaditaan kaksin kappalein, ja se on etumiehen ja työnantajan allekirjoitettava.

6. Työnantajalla on, keskusteltuaan asiasta ensin urakkatyökunnan etumiehen kanssa, oikeus tarvittaessa lisätä tai vähentää työvoimaa urakkatyökohteeseen määritellyään ensin työn valmiusasteen. Lomanaikaisesta menettelystä työmaalla keskustellaan ennen etumiehen vuosilomaa.
7. Työntekijä tai työryhmä voidaan määrätä keskeyttämään jo aloitettu suorituspalkkatyö, mikäli suoritettu työ ei vastaa sitä summaa, mikä työstä on maksettu tai jos työntekijä rikkoo työmääräyksiä tahi laiminlyö sen, mikä kuuluu hyvään järjestykseen.
8. Milloin suorituspalkkaustyöryhmä työnantajan määräyksestä joutuu keskeyttämään aloittamansa suorituspalkkaisen työn ja mikäli tällaista työtä ei aloiteta viimeistään 4 kuukauden kuluttua keskeytyksestä, maksetaan mahdollinen ylijäämä kokonaisuudessaan suorituspalkkaustyöryhmälle. Tämän kohdan tarkoittamalla tavalla keskeytynyt työ on tarjottava niiden työntekijöiden jatkettavaksi, jotka sen aloittivat ja nämä ovat velvolliset siihen ryhtymään, ellei uusi suorituspalkkaussopimus tai muu laillinen este heitä siitä estä.
9. Jollei muusta ole sovittu, viimeistään 7 vuorokauden kuluessa suorituspalkkaustyön valmistumisesta on loppulaskenta suoritettava ja mahdollinen ylijäämä maksettava seuraavana palkanmaksupäivänä.

Suorituspalkkaustyö katsotaan valmistuneeksi silloin kun työnantajan edustajan ja etumiehen toimesta on suoritettu nk. itselle luovutus, ja mahdolliset viat ja puutteet on korjattu. Itselle luovutuksessa tarkastetaan, että työt on suoritettu oikein ja suunnitelmien mukaisesti valmiiksi saakka. Mahdolliset puutteet todetaan ja korjataan viipymättä.

Itselle luovutus tehdään viipymättä kun etumies on ilmoittanut työnantajan edustajalle suorituspalkkaustyön valmistumisesta. Mikäli itselle luovutus työnantajan edustajasta johtuvasta syystä siirtyy yli 7 kalenteripäivää etumiehen tekemästä ilmoituksesta, katsotaan suorituspalkkaustyö valmistuneeksi.

Muistutukset palkkio- tai urakkalaskelman suhteen on tehtävä kahden kuukauden kuluessa palkkio- tai urakkavoiton maksamisesta lukien, ellei työntekijä voi todistettavasti osoittaa, ettei hänellä sairauden tai muun laillisen esteen vuoksi ollut mahdollisuutta tehdä muistutustaan määräajassa.
10. Työntekijälle, jonka työsuhte päättyy suorituspalkkatyön ollessa kesken, maksetaan hänelle mahdollisesti tuleva jäljellä oleva suorituspalkkaosuutensa samaan aikaan kuin 8. kohdassa on mainittu, edellyttäen, että hän on jättänyt palkanmaksuun tarvittavat tiedot.

B. Normiajoitettuja urakatöitä koskevat lisämääräykset

1. Urakan välimittaus suoritetaan sovittuna aikana ennen asennuksen piiloon jäämistä tai purkutyöhön ryhtymistä, ellei purkutyötä voida mitata piirustuksista.
2. Jollei muusta ole sovittu, suoritetaan välimittaus sopivien työvaiheiden valmistuttua noin 2–3 kuukauden välein ja työntekijöille maksetaan mitaustuloksesta 90 %. Kunkin työntekijän osuus em. summasta lasketaan 5-kohdan mukaan. Tarkastelujaksoon sisältyy aina laskelma työn alusta mittaushetkeen.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot kehottavat urakan välimittauksissa kiinnittämään huomiota siihen, että mittaustulos on oikeassa suhteessa työn valmiusasteeseen.

3. Mikäli jokin pieni osa työmääräyksen mukaisesta urakasta puuttuu sen kuitenkin estämättä laitoksen käyttöön ottoa ja sen valmistuminen siirtyy yli 30 vrk:lla on urakkaryhmällä oikeus, jos niin haluaa, vaatia urakka katkaistavaksi ja mitattavaksi tehdyn työn osalta ja urakkaylijäämä maksettavaksi kokonaisuudessaan.
4. Sen jälkeen kun työ urakkatyömääräyksen mukaisesti mahdollisine lisä- ja muutostöineen on loppuun suoritettu, on sovittuna aikana työpaikalla suoritettava urakan mittaaminen, elleivät asianomaiset sovi siitä, että työ mitataan piirustusten perusteella.

Suorituspalkkaustyö todetaan valmistuneeksi kohdan 9. (itselle luovutus) määräysten mukaan. Lisätöiden, jotka käynnistyvät alkuperäisen urakan jo valmistuttua, palkkaustavoista sovitaan erikseen työehtosopimuksessa määritellyin keinoin.

Mittauksen tulos on oleva urakkahinnan laskemisen perusteena. Jos toinen osapuoli jää pois sovitusta mittaustoimituksesta, pätee toisen osapuolen mittaustulos. Selvitys urakkalaskentaan liittyvistä laskelmista, tunneista sekä urakkapohjien jaosta annetaan kaikille, jotka ovat urakkakunnassa työskennelleet.

5. Urakkavoiton jakaminen

Jollei muusta ole sovittu, palkkaryhmien 2–4 työntekijä saa suorituspalkkasummasta osan, jonka suuruuden määrää palkkaryhmän 3 mukainen perustuntipalkka kerrottuna hänen työhön käyttämällään tuntimäärällä. Kunkin työntekijän kohdalla vähennetään hänen osuudestaan se summa, mikä on hänelle aiemmin jo ko. suorituspalkkaustyöstä maksettu (ulosmaksetut palkat ja välipohjat).

Jollei muuta ole sovittu, palkkaryhmän 1 työntekijä saa suorituspalkkasummasta osan, jonka suuruuden määrää osuus, joka on 50 % palkkaryhmä 3 perustuntipalkasta. Kunkin työntekijän kohdalla vähennetään hänen osuudestaan se summa, mikä hänelle aiemmin on jo ko. suorituspalkkaustyöstä maksettu (ulosmaksetut palkat ja välipohjat).

Jollei muuta ole sovittu, palkkaryhmän S työntekijät eivät ole jakamassa urakkavoittoa.

a) Normiajoitettujen töiden urakkasopimus on kokonaisuus, eikä tähän työehtosopimukseen sidottu työnantaja saa erottaa eri työvaiheita rakennustyömaalla erilaisiksi urakoiksi seuraavia poikkeuksia lukuun ottamatta:

- työt, jotka suoritetaan muualla kuin rakennustyömaalla,
- työnantajan palveluksessa ei ole kaikkiin työvaiheisiin pystyviä työntekijöitä,
- kun ”putkijohtoalan normiajat rakennustyömaiden putkitöille” -osassa on merkitty *:llä, työ voidaan antaa muun kuin urakkaryhmän suoritettavaksi,
- erikoislaitteet ja niiden asennukseen liittyvät putkityöt,
- rakennuksen ulkopuolisten putkien asennukset myös silloin, kun ulkopuolisten putkien asennus edellyttää asennustöitä rakennuksen sisäpuolella,
- pohjaviemärit enintään pohjalattiatason pintaan asti,
- vaihteittain suoritettavat urakat,
- laskutyöt,
- öljylämmityslaitokset,
- palonsammutuslaitokset,
- jäähdytyslaitokset,
- prosessilaitokset,
- paineastia-asetuksen (549/73) nojalla määritetyt A-ryhmään kuuluvien putkistojen asennukset,
- kaukolämpö-, vesilaitosten sekä niihin verrattavien laitosten hallintaan kuuluvien laitteistojen asennukset,
- eri rakennukset useiden uudisrakennusten muodostamalla rakennustyömaalla.

6. Urakanottajan on suoritettava ottamansa urakkatyö loppuun saakka, ellei hänellä ole pätevää estettä. Milloin työntekijä työnantajan määräyksensä joutuu keskeyttämään aloittamansa sovitun urakan ja hänet siirretään pois ko. urakkatyömaalta, eikä keskeytyksen aiheuttanutta työtä voida järjestää suorituspalkalla, maksetaan keskeytyksen ajalta, kuitenkin enintään kuudelta työpäivältä, palkka keskituntiansion mukaan.

3 § ETUMIESLISÄ

Mikäli putkityöhön sisältyy ennakkoarvion mukaan yli 100 normituntia, on rakennuksella tai yhtenäisellä rakennusryhmällä yksi etumies. Mikäli työryhmään kuuluu etumiehen lisäksi vähintään viisi muuta työntekijää, etumiesten lukumäärä on kaksi. Mikäli putkityöhön sisältyy ennakkoarvion mukaan 24–100 normituntia, on siinä yksi etumies.

Putkiasentajalle, joka toimii rakennustyömaalla etumiehenä, maksetaan etumiestuntien suhteessa etumieslisänä 5,3 % suorituspalkkasumman ja maksetun työehtosopimuksen mukaisen takuupalkkasumman erotuksesta. Mikäli työmaalla on kaksi etumiestä, jaetaan em. lisä näiden kesken etumiestuntien suhteessa.

1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta: Kullekin etumiehelle taataan etumieslisänä työtuntia kohti 0,43 €/h.

1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta: Kullekin etumiehelle taataan etumieslisänä työtuntia kohti 0,44 €/h.

1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta: Kullekin etumiehelle taataan etumieslisänä työtuntia kohti 0,45 €/h.

Taattu etumieslisä maksetaan ennakkona tilikausittain. Etumieslisää ei vähennetä sovitusta suorituspalkkasummasta.

Tämän pykälän määräyksistä voidaan 4 §:n mukaisesti jäsenyrityksissä paikallisesti sopia toisin.

Etumiehen tehtävät työmaalla

1. Ottaa vastaan ja välittää työnjohdolle vastaavan rakennusmestarin antamat tiedotukset.
2. Putkiasennustyön alkaessa ovat asennusliikkeen työjohto sekä työmaan etumies velvollisia neuvottelemaan rakennustyömaan vastaavan johdon kanssa putkiasennustyöhön liittyvien tarpeellisten pukeutumis-, ruokailu-, työ- ja varastointitilojen sekä purkutavaroiden kokoamispaikan järjestämisestä.
3. Etumiehen tulee valvoa työn alkaessa, että työmaalle saapuneet tarvikkeet toimitetaan asennuskohteitten välittömään läheisyyteen sekä huolehtia, että tarvikkeet varastoidaan niille varattuihin paikkoihin sekä käsitellään huolellisesti.
4. Tarkastaa saapuneet tarvikkeet hänelle luovutetun tavaraluettelon, kuormakirjan tai muiden työhön liittyvien asiakirjojen mukaan, sekä epäselvyyksien sattuessa ilmoittaa viipymättä asennusliikkeeseen tai lähetyspaikkaan.

5. Työn kuluessa tarpeelliseksi havaittujen työkalujen, putkien, osien ja varusteiden, joita tarvikeluetteloa laadittaessa ei ole voitu edellyttää tarvittavan, lisätilaus liikkeen varastosta. Etumiehen tulee riittävän ajoissa, mikäli työ suoritetaan liikkeen sijaintipaikkakunnalla vähintään 8 työtuntia ennen ja mikäli työ suoritetaan muulla kotimaan paikkakunnalla vähintään 16 työtuntia ennen, tehdä edellä mainittu tilaus.
6. Valvoa, että ylijäämatarvikkeet toimitetaan asennusliikkeen varastoon ja tehdä ilmoitus kuljetusta varten varastolle. Toimittaa välittömästi rikkoutuneet ja vialliset tarvikkeet pois asennustyömaalta, ettei niitä vahingossa asennettaisi sekä valvoa, että purettavat tarvikkeet kootaan niille varattuun paikkaan.
7. Tarkistaa urakkaryhmään kuuluvien työntekijäin tunti- ja vuorokaudenlistat.
8. Huolehtia siitä, että kannakkeiden ja reikien merkitseminen suoritetaan oikein.
9. Huolehtia siitä, että asennustyö suoritetaan annettujen piirustusten mukaan. Hoitaa työnantajan määräämien ylimääräisten töiden suoritus siten, että laskutyölapulle merkitään käytetyt tarvikkeet ja työtunnit oikein sekä palauttaa ko. lomakkeet tilaajan hyväksymänä työnjohdolle.

Erikoisetumies

Tämän kohdan tarkoittamasta erikoisetumiestehtävästä sovitaan kirjallisesti erikseen työmaan alkaessa. Tässä tarkoitetut erikoisetumiestehtävät ovat vaativampia ja laajempia kuin muualla tässä työehtosopimuksessa tarkoitetut etumiestehtävät. Tehtävät ovat myös sellaisia, etteivät ne sisälly normiaikoihin.

Erikoisetumiehen tehtävät voivat olla mm. seuraavia

- osallistuminen tilaajan ja urakoitsijan välisiin työmaakokouksiin yrityksen edustajana tai yhdessä työnjohdon kanssa
- osallistuminen tavanomaista laajemmin sovittavalla tavalla erilaisiin viranomaistarkastuksiin. Näitä voivat olla mm. rakennusvalvontaviranomaisten, kaukolämpölaitoksen tai Tukes:n tarkastukset
- osallistuminen työmaalla tapahtuviin katselmuksiin tai tarkastuksiin suorituspalkkausmääräysten ylittävässä määrin
- osallistuminen työmaalla pidettäviin urakoitsija-, aikataulu-, reikä- ja risteyspalavereihin ja kokouksiin suorituspalkkausmääräysten ylittävässä määrin

Tämän kohdan tarkoittamat erikoisetumiestehtävät edellyttävät erillistä sopimista ja niihin ryhtymisen tulee olla vapaaehtoista. Erikoisetumiehen tehtävistä tehtävässä sopimuksessa tulee mainita ainakin tehtävien pääkohdat ja valtuudet, joilla erikoisetumiehen tehtävään sitoutunut työntekijä toimii. Jollei muusta ole sovittu, maksetaan erikoisetumiehen tehtävien hoidosta työntekijälle henkilökohtaisen keskituntiansion mukainen palkka.

Erikoisetumiehen tehtäviin siirtyminen tai niissä toimiminen voi edellyttää ennakkokoulutusta tai tehtävän jatkuessa täydennyskoulutusta. Yrityksen tulee ottaa nämä koulutustarpeet huomioon.

1 § YHTEISET MÄÄRÄYKSET

Mom. 1. URAKKASUMMA SUORASSA URAKKAPALKKAUKSESSA

Tämä kirja koskee mittaukseen perustuvia suoralla urakkapalkalla suoritettavia putkitöitä rakennustyömailla. Kirja määrittelee ne perusteet, joiden mukaan suoritettu työ mitataan ja muutetaan normiajoiksi.

Urakkasumma saadaan kertomalla tämän työehtosopimuksen perusteella määräytyvällä urakatöiden normituntikertoimella normiaikojen summa.

Mom. 2. YLEISET NORMIAIKARAJAT

Kohta 1 Normiaikoihin sisältyvät työt

- a. sisältävät kaikki putkien ja kojeiden sekä niiden varusteiden myös mahdollisien kapillaarijohtojen ja kojeisiin valmiiksi asennettujen putkien asennuksiin ja purkuun tarvittavat työvaiheet työmääräyksen mukaisen työn valmiiksi suorittamista varten suunnitelmien ja Talotekniikka-RYL:n edellyttämällä tavalla.
- b. niiden työn kuluessa tarpeelliseksi havaittujen työkalujen, putkien, osien ja varusteiden, joita tarvikeluetteloa laadittaessa ei ole voitu edellyttää tarvittavan, lisätilaus liikkeen varastosta. Urakkamiehen tulee riittävän ajoissa, mikäli työ suoritetaan liikkeen sijaintipaikkakunnalla, vähintään 8 työtuntia ennen ja mikäli työ suoritetaan muualla kotimaan paikkakunnalla vähintään 16 tuntia ennen, tehdä edellä mainittu tilaus.
- c. lisätöitä ja työmääräykseen kuulumattomia töitä saadaan tehdä vain työnantajan määräyksestä.

SANEERAUS

- d. Purettujen tarvikkeiden kokoaminen jäljempänä kohdassa ”Purkutytöt” mainitulla tavalla.

Kohta 2 Normiaikoihin eivät sisälly seuraavat työt

- a. Tarvikkeiden, veden ja työkalujen haku kauempaa kuin 30 metrin etäisyydeltä siitä kulkuaukosta, josta tarvikkeet kuljetetaan
- b. Jos työntekijän täytyy odottaa tarvikkeita, jotka hän on 1 b-kohdan mukaisesti tilannut tai jos muutoin ilmaantuu esteitä urakkatyön jatkamiselle ja asiasta on hyvissä ajoin ilmoitettu työnantajalle eikä muuta työtä järjestetä, on näin menetetty työaika korvattava odotusajan palkan mukaan
- c. Telineiden teko ja purku
- d. Putkien läpimenoja varten tarvittavien reikien teko ja niiden paikkaaminen
- e. Eristystyöt, lukuun ottamatta läpimenokohtiin tehtäviä hylsyjä
- f. Kaivantojen teko ja täyttö
- g. Merkitsemistyö silloin, kun viranomaisen vaatimat reikäkuvat puuttuvat tai ovat puutteelliset, tai kun asentaja varta vasten lähetetään työmaalle ainoastaan merkitsemistyöhön
- h. Maalaustyöt, lukuun ottamatta paikkamaalauksia pohjamaalilla yhteen kertaan
- i. Varsinaiset talonrakennustyöt viemäreiden kannakointiin liittyvät lankutukset ja siihen liittyvät työt
- j. Palautusluettelon laatiminen
- k. Työselityksessä vaadittu putkistojen putken osien ja laitteiden pesu puhdistusnesteellä ennen asennustyötä
- l. Säättömittaukset ja -pöytäkirjan teko
- m. Lisätilaus liikkeen varastosta, milloin tarvikeluettelo puuttuu tai on oleellisesti puutteellinen
- n. Sykehuuhtelu
- o. Kulkeminen taukotiloihin, jotka sijaitsevat yli 100m kulkuaukosta (Viranomais määräyksen mukaan taukotilassa on oltava vähintään yksi neliömetri rakennustyömaan kunkin työvuoron työntekijää kohden. Taukotila on kalustettava asianmukaisilla pöydillä ja selkänojallisilla istuimilla siten, että työntekijöillä on esteettömään ruokailuun. Jollei taukotilassa ole mahdollisuutta lämpimän aterian saantiin, tila on varustettava laitteilla mukana tuodun ruuan ja juoman säilyttämistä varten. Taukotilassa on tällöin oltava jääkaappi.)

SANEERAUS

- p. Erityistoimenpiteitä edellyttävä palosuojaus sekä palovartiointi silloin, kun työntekijä ei vartiointin ohessa suorita samanaikaisesti muita työtehtäviä.

Mom. 3. YLEISET MÄÄRÄYKSET

Kohta 1 Uudet ja vanhat rakennukset

Normiajat ovat voimassa, kun työ tehdään uudisrakennustyömaalla tai vanhan rakennuksen työmaalla, ellei poikkeusta ole erikseen merkitty sanalla ”Saneeraus”.

Kohta 2 Vaativuus- ja olosuhdelisät

Vaativuuslisät

Hitsattavat HST-putket	+ 10 %	metrinormiaikoihin
Hitsattavat RST-putket	+ 10 %	metrinormiaikoihin
Hitsattavat HST- ja RST-putket suojakaasulla hitsattaessa	+ 20 %	metrinormiaikoihin
Luokkahitsattavat teräsputket	+ 20 %	metrinormiaikoihin
Höyry- ja lauhdevesiputket	+ 10 %	metrinormiaikoihin
Sairaalakaasuputket	+ 10 %	metrinormiaikoihin
Sairaalakaasuputket koteloon asennettuina lisäkorotus	+ 20 %	metrinormiaikoihin
Laboratoriokaasuputket	+ 10 %	metrinormiaikoihin
Hammaslääkärintuolin imu- ja kaasuputket	+ 10 %	metrinormiaikoihin
Sairaaloiden ja laboratorioiden di-ionivapaat, ionivapaat ja tislatus veden putket	+ 10 %	metrinormiaikoihin
Yksinomaan sairaala- ja laboratoriokalusteisiin liittyvät paineilma-, vesijohto- ja viemäriputket	+ 10 %	metrinormiaikoihin
Yksinomaan laitoskeittölaitteisiin liittyvät vesijohto- ja viemäriputket	+ 15 %	metrinormiaikoihin

Olosuhdelisät

Työskentelytila kanavassa jonka leveys on alle 0,6 metriä ja syvyys yli 1,2 metriä	+ 25 %
Vapaan työskentelytilan korkeus 0,9 metriä	+ 50 %
Vapaan työskentelytilan korkeus 1,8 metriä	+ 25 %
Työskentelykorkeus lattiasta tai maasta putkeen yli 5,0 metriä	+ 25 %
Työskentelykorkeus lattiasta tai maasta putkeen yli 8,0 metriä	+ 50 %

Huomautus:

Työskentelykorkeus mitataan putken keskikorkeuteen tai kojeen alapintaan siitä lattian, katon tai maan pinnasta, jolle teline on pystytetty paitsi kuilujen kohdalla siitä tasosta, josta kuiluun voidaan siirtyä.

Kohta 3 Kytkennät

Tähän ryhmään kuuluvat normiajat koskevat sellaisten kojeiden ja putkien kytkenntöjä, joita työmääräyksen saanut työryhmän jäsen ei ole asentanut.

Kytkenntä viemärillä

Putken ulkohalkaisija DU	Kytkenntä NH/kpl
- 75	0,15
- 110	0,25
- 160	0,35
- 200	0,45
201 -	0,50

Kylpyhuone-elementtien kytkenntä + 50 %.

Valmiiksi eristettyjen pystyhormistojen kytkenntä toisiinsa + 50 %

SANEERAUS

Kytkenntä haaraan tekoa varten viemäriin, jos vanha viemäri joudutaan haaraan tekoa varten katkaisemaan ja uudelleen asentamaan.

Katkaistavan putken ulkohalkaisija Du	Kytkenntä muoviviemäriin NH/haara	Kytkenntä valurautaviemäriin NH/haara
- 75	0,50	0,80
- 110	0,80	1,40
- 160	1,10	2,40
- 200	1,40	3,90
200 -	1,90	

Kytkenntä muilla putkilla

Putken ulkohalkaisija DU	Kytkenntä NH/kpl
- 22,0	0,15
- 35,0	0,25
- 63,0	0,35
- 88,9	0,55
- 114,3	0,70
- 139,7	0,85
139,8 -	1,00

Kylpyhuone-elementtien kytkenntä + 50 %.

Valmiiksi eristettyjen pystyhormistojen kytkenntä toisiinsa + 50 %

SANEERAUS

KytKentä haaran tekoa varten muuhun putkeen, jos vanha putki joudutaan haaran tekoa varten katkaisemaan ja uudelleen asentamaan.

Katkaistavan putken ulkohalkaisija DU	KytKentä NH/kpl
- 22,0	0,50
- 35,0	0,70
- 63,0	0,90
- 88,9	1,10
- 114,3	1,30
- 139,7	1,50
139,8 -	1,70

Kohta 4 *Purkutyöt

Tähän ryhmään kuuluvat viallisten tarvikkeiden sekä suunnitelmien muutosten mahdollisesti aiheuttamat jo asennettujen putkistojen ja kojeiden purkutyöt.

PURKUTYÖLISÄT (lisät lasketaan tavallisen työn normiajasta)

UUDET ASENNUKSET (tarvikkeita ei käytetä uudelleen):

- Kaikki rakennustyypit lisä 10 % (tarvikkeiden uudelleenkäyttöä ei tarvitse huomioida).
- Kaikki rakennustyypit lisä 20 % (kaikki tarvikkeet voidaan käyttää uudelleen).

SANEERAUKSESSA VANHOJEN ASENNUSTEN PURKUTYÖT:

- Kaikki rakennustyypit lisä 15–45 % (samalla työmaalla voi prosentti vaihdella purkutyön mukaan, mikäli purkutyöllä ei ole urakatyön edellytyksiä niin se suoritetaan aikatyönä. Menettely sovitetaan ennen työn aloitusta).

Työryhmän asennusvirheistä johtuvat purkutyöt kuuluvat normiaikoihin ilman lisäaikaa.

Kohta 5 Sarjatyöt

Jos putkiston osia voidaan tehdä sarjatyönä ilman asennuskohteessa suoritettavaa eri mittausta, tällaisten putkiston osien normiajat ovat:

Sarjatyön normiaika on tavallisen työn normiajasta 75 %

Huomautus:

Sprinkleriputkistojen haarajohtojen kohdalla sarjatyön normiajat lasketaan sprinklerisuuttimien normiajoista. Muissa sarjatöissä putkiston osat tulee voida tehdä mallikappaletta (jikiä) käyttäen tai mitoitettujen työpiirustusten mukaan.

Kohta 6 Esivalmistelut

Jos putkiston osia toimitetaan esivalmistettuina, tällaisten putkiston osien normiajat ovat:

Esivalmisteen asennustyön normiaika on tavallisen työn normiajasta 50 %

Huomautus:

Esivalmisteeiksi ei katsota täysimittaisten putkikankien asennuksia, ellei niihin ole tehty taivutuksia, haaroituksia tai muita esivalmistelutöitä.

Esivalmistelut haaroitetut putkiston osat tulee voida asentaa käyttämällä asennuksen yhteydessä sovitustaivutuksia ja sovituskatkaisuja.

Esivalmistetut haaroittamattomat putkiston osat tulee voida asentaa käyttämällä asennuksen yhteydessä sovitustaivutuksia.

Sprinkleriputkistojen haarajohtojen kohdalla esivalmisteen normiajat lasketaan sprinklerisuuttimien normiajoista.

Mikäli esivalmistetta ei voida asentaa siten kuin edellä on mainittu, määrätty kyseisen putkiston osan normiaika 1 § mom. 3 kohta 5 mukaan.

Kohta 7 Muut työt ja haittatekijät

Haittatekijä sekä sellaiset työt, jotka eivät välittömästi liity asennus- tai purkutyöhön, mutta kuuluvat silti välillisesti sovitun työn suorittamiseen, korvataan seuraavalla normiaikasummaan suoritettavalla lisällä:

Taulukosta valitsemasi rakennustyyppin kohdalta löydät ko. tyyppin mukaisen haittalisän.

Taulukosta valitsemasi rakennustyyppin kohdalta löydät saneerauslisän rakennuksen käytön mukaisesti. Saneerauslisän osalta prosentti voi vaihdella samassa kohteessa käytön mukaisesti.

RAKENNUSTYYPPI	HAITTALISÄ	SANEERAUSLISÄ		
	Haittalisä %	Rakennus poistettu käytöstä %	Rakennus käytössä, työalue ei %	Työalue käytössä %
Asuinrakennukset (kerros, rivi- ja pientalot, vapaa-ajan asunnot, asuntolat ja vastaavat)	7	7	13	18
Palvelutalot, majoitusrakennukset, hotellit ja vastaavat	7	8	13	18
Varastorakennukset, parkkihallit, teollisuushallit, myymälä hallit, pysäköintitalot ja vastaavat	16	6	7	13
Sairaalat, hoitolaitokset ja vastaavat	16	13	20	23
Lasten päiväkodit, monitoimitalot, opetusrakennukset ja vastaavat	16	7	13	21
Liikerakennukset, myymälät, toimistorakennukset ja vastaavat	16	7	13	22
Muut rakennukset	16	7	13	22
Sellaisissa tapauksissa, joissa työ on verrattavissa uudisttyöhön	Rak.tyyppin mukaan	0	0	0
Suojelukohde	Rak.tyyppin mukaan	Suojelukohteissa saneeraustaulukkolisiin lisätään 5 %-yksikköä		

Haittalisä normaalitaloissa 7 % ja erikoistaloissa 16 %.

Kohta 8 Normiaikalisän valinta

A. Normaalitalojen normiaikalisia sovelletaan seuraavissa rakennuksissa:

- 0 Asuinrakennukset
- 12 Majoitusliikerakennukset
- 13 Muut majoitusrakennukset
- 79 (Muut) varastorakennukset
- 911 Moottoriajoneuvosuojat
- 931 Asuinrakennusten saunarakennukset
- 941 Asuinrakennusten talousrakennukset

Kaikissa rakennuksen ulkopuolella tehtävissä asennuksissa.

Huomautus:

Rakennuksen tyypit määräytyvät talonrakennustilaston rakennusten käyttötarkoitukseluokituksen mukaan. Viranomaiset suorittavat luokitukset Väestörekisterikeskuksen ylläpitämän rakennus- ja huoneistorekisterin päivitystietojen antamisen yhteydessä. Epäselvissä tapauksissa työnantajan on pyynnöstä annettava selvitys luokituksista.

B. Erikoistalojen normiaikalisia sovelletaan muissa kuin A-kohdassa mainituissa rakennuksissa.

Mom. 4. MITTAUS

Kohta 1 Putkien mittauss

Putkijohdot mitataan putken keskiviivan pituutena putkistovarusteineen. Putkistovarusteet, kuten venttiilit ja putkenosat, mitataan putkijohdon liitoskohdasta liitoskohtaan suoraviivaisesti koko rakennepituudeltaan. Kojeita ei oteta huomioon mittauksessa, ellei jäljempänä toisin määrätä.

Normiaikojen yhteydessä mainitut putkisuuruudet tarkoittavat nimellismittaa (DN), teoreettista ulkopuolista halkaisijaa (Du) tai teoreettista sisäpuolista halkaisijaa (Ds.) Putkiasennusta tai purkutyötä koskevat normiajat tarkoittavat metriä kohti kuluvaa normiaikaa.

Kohta 2 Kojiden mittauss

Kojiden normiaikoihin sisältyvät kojiden asennusten tai purkutöiden lisäksi kojiden putkikytkennät sekä venttiilien, hanojen ja varustimien asennukset tai purkutyöt riippumatta siitä, asennetaanko ne suoraan kojeisiin tai niihin liittyviin johtoihin tai puretaanko ne niistä (sekoittajien asennus tai purkutyö ei kuulu kojiden normiaikoihin).

Niiden kojiden, jotka on normiajoitettu painonsa perusteella, painoon otetaan mukaan kojeeseen valmiiksi asennetut normiajoitetut varusteet ja tällöin käytetään yhteispainoa kokonaisnormiajan määrittelyssä.

2 § PUTKIASENNUS

”Hallityömaat”

Rakennuksen käyttötarkoitukseluokituksen koodien 111 myymälärakennukset, 691 teollisuushallit, 79 muut varistorakennukset ja 91 liikenteen rakennukset osalta alennetaan kolmen (3) tai useamman rinnakkaisten vaakatasoon asennettujen johtojen osalta 2 §:n mom. 1–3 ja 10 mukaisia normiaikoja 5–30 %. Prosentti sovitaan työmaalla työnantajan ja etumiehen kesken. Jos em. prosentin suuruudesta ei päästä yksimielisyyteen, se on 5 %.

Mom. 1. METALLIPUTKET JA HITSATTAVAT TERÄSPUTKSET

Tähän ryhmään kuuluvat kaikki metalliputket ja hitsattavat teräspuutket lukuun ottamatta putkia, jotka on normiajoitettu muissa 2 §:n momenteissa.

Sarake	1	2	3
Ulkohalkaisija Du	Hitsattavat NH/m	Kierrelliitoksin NH/m	Puristamalla NH/m
- 22	0,40	0,40	0,30
- 35	0,50	0,45	0,34
- 54	0,55	0,50	0,38
- 63	0,60	0,55	0,41
- 76,1	0,65	0,60	0,45
- 88,9	0,70	0,65	0,49
- 114,3	0,80	0,70	0,53
- 139,7	0,90	0,80	
- 168,3	1,10	0,90	
- 219,1	1,30	1,10	
- 273,0	2,00	1,80	
- 323,9	2,10	2,00	

Kattila, lämmönjako-, pumppu- ja ilmastointikonehuoneissa edellä mainittuja normiaikoja korotetaan 35 %:la. Victaulic liitostyyppin osalta vähennys – 5 % sarakkeen 2 normiajoista.

Ruostumattoman sekä haponkestävän teräspuutken hitsaussauman kemiallisilla aineilla tehtävät käsittelyt, ei kuulu normiaikoihin.

Mom. 2. KUPARIPUTKET JA KOMPOSIITTIPUTKET

Tähän ryhmään kuuluvat kaikki kupariputket lukuun ottamatta putkia, jotka on normiajoitettu muissa 2 §:n momenteissa.

Sarake	1	2	3
Ulkohalkaisija	Kupariputket	Kupariputket puristamalla	Komposiittiputket
Du	Sisälle	Sisälle	Sisälle
	NH/m	NH/m	NH/m
- 22	0,38	0,30	0,30
- 35	0,43	0,34	0,35
- 54	0,50	0,40	0,40
- 64	0,55	0,44	0,44
- 76,1	0,60	0,48	0,48
- 88,9	0,65	0,52	0,52
- 114,3	0,70	0,56	0,56
- 139,7	0,80	0,64	0,64
- 168,3	0,90	0,72	0,72

Du-22 asennus sisälle pinta-asennus 0,40 NH / m. Kattila, lämmönjako-, pumppu- ja ilmastointikonehuoneissa edellä mainittuja normiaikoja korotetaan 30 %:la.

Mom. 3. TAIPUISAT PUTKET (KIEPPEINÄ TOIMITETUT)

Muoviset putket (myös suojaputkessa toimitettuna)	6–28 mm
– Piiloon jäävän asennus	0,12 NH/m
– Näkyviin jäävän asennus	0,30 NH/m
– Kannakoituna tai aco-seinään asennettuina	0,18 NH/m
– Valmiiksi eristettynä holviin asennettuna	0,22 NH/m

Kupariputket ja ohutseinäiset teräsputket	6–28-mm
– Piiloon jäävä asennus	0,12 NH/m
– Piiloon jäävät kannakoituna	0,28 NH/m
– Näkyviin jäävä asennus	0,30 NH/m

Jakokaappien ja jakolaatikoiden kokoaminen, sekä jakotukkien tekeminen. Ei koske messinkisiä tai vastaavia valmiita jakotukkeja.

– Putkilukumäärä enintään 12	1,5 NH/ kpl
– Putkilukumäärä 13–30	2,5 NH/ kpl
– Putkilukumäärä yli 30	4,0 NH/ kpl

Jakokaappi tai jakolaatikko	0,30 NH/kpl
Suojaputket	0,10 NH/m

Mom. 4. VALURAUTAISET VIEMÄRIPUTKET JA PAINEMUHVI-PUTKET

Sarake	1	2
Nimellisuuruus DN	Sisälle NH/m	Ulos NH/m
- 70	0,40	0,17
- 100	0,45	0,20
- 150	0,60	0,22
- 200	0,80	0,30

Asennettaessa valurautaviemäreitä holvin alapuolelle siten, että viemäreiden kannakointi kiinnitetään holvin alaosaan, edellä mainittuja normiaikoja korotetaan 30 %:la.

Lukituspanta	0,15 NH/kpl
--------------	-------------

Viemärin kytkentäjohtoon lävistäessä holvin, käytetään em. asennuksissa korotusprosentin lisäksi seuraavia lisänormiaikoja:

Kytkentäjohtolta:

DN 70–100	0,8 NH/kpl
-----------	------------

Valurautaputken leikkauspinnan maalaaminen, ei kuulu normiaikoihin.

Mom. 5. ERISTYSELEMENTIT JA SISÄPUTKET

Eristyskaivot

T-kaivo tai T-liitoskappale taipuisaan elementtiin		X-kaivo		Välikaivo	
-2 putkea	4,50 NH	-2 putkea	6,25 NH	-3 putkea	3,00 NH
3 putkea	6,45 NH	3 putkea	9,68 NH	4 putkea	5,40 NH
4 putkea	8,40 NH	4 putkea	12,60 NH	5 putkea	7,80 NH
5- putkea	10,35 NH	5- putkea	15,53 NH		

Putkella tarkoitetaan seuraavaa: kaivoon tulee 1 kpl LV-putki, joka haaroitetaan esim. X-kaivossa neljään suuntaan. Hinnoittelu koskee -54 putki putkien asennusta.

Valmiiksi eristetyt taipuisat putket (1 putki/elementti)

Sarake	1	2
Putken Du	Sisälle NH/m	Ulos NH/m
- 22	0,12	0,10
- 35	0,15	0,13
- 54	0,18	0,16

Valmiiksi eristetyt taipuisat putket (2 putkea/elementti)

Sarake	1	2
Putkien Du	Sisälle NH/m	Ulos NH/m
- 22	0,22	0,18
- 35	0,27	0,23
- 54	0,32	0,29

(normiaika määräytyy isoimman virtausputken Du:n mukaan)

Valmiiksi eristetyt jäykät putket (1 putki/elementti)

Sarake	1	2
Putken Du	Sisälle NH/m	Ulos NH/m
- 22	0,18	0,12
- 35	0,23	0,15
- 54	0,27	0,18
- 63	0,30	0,20
- 76,1	0,35	0,23
- 88,9	0,39	0,26
- 114,3	0,45	0,30
- 139,7	0,53	0,35
- 168,3	0,60	0,40
- 219,1	0,68	0,45
- 273,0	0,75	0,50

Valmiiksi eristetyt jäykät putket (2 putkea/elementti)

Sarake	1	2
Putkien Du	Sisälle NH/m	Ulos NH/m
- 22	0,32	0,22
- 35	0,41	0,27
- 54	0,49	0,32
- 63	0,54	0,36
- 76,1	0,63	0,41
- 88,9	0,70	0,47

***Avattavien elementtien asennus (AS-elementit tai vast.)**

Asennus 1,60 NH/m

Vaaka-asennuksen osalta normiaikaa korotetaan 25 %

Putkien asennus elementtiin 2 §:n taulukoiden mukaisista normiajoista – 3 %, silloin kun urakkakunnan jäsen on asentanut elementin.

Putkien asennus elementtiin 2 § taulukoiden mukaan, silloin kun elementin on asentanut muu kuin urakkakuntaan kuuluva asentaja.

**Mom. 6. HST- JA RST-VIEMÄRIT MUHVILIITOKSIN SEKÄ
MUOVISET VIEMÄRITLIITOSTAVASTA RIIPPUMATTA,
PAINEMUHVIPUTKET JA *PÖLYNIMURIPUTKISTOT**

Sarake	1	2
Ulkohalkaisija Du	Sisälle NH/m	Ulos NH/m
- 75	0,25	0,15
- 110	0,28	0,17
- 160	0,30	0,19
- 200	0,33	0,21
- 250	0,39	0,23
- 315	0,44	0,25
- 400	0,50	0,30
- 500	0,61	0,36
- 630	0,72	0,39

Muovinen tarkastusputki (normiajat 2 § mom. 6. sarake 2).

*Muovinen tarkastuskaivo 1,0 NH/kaivo.

Muoviviemärin palomansetti 0,15 NH/kpl.

HST- ja RST-viemärit muhviliitoksin; lisä + 10 %.

Db- viemäri + 18 % metrinormiaikoihin.

Muoviset viemärit hitsausliitoksin sisäasennuksessa; lisä + 30 %.

Mikäli työ määräyksen mukaiseen työhön sisältyy ainoastaan pohja- viemärien asennus; lisä rakennuksen sisäpuolisten pohjaviemärien asennuksessa + 15 %.

Asennettaessa Hst- ja Rst- tai muoviviemäreitä holvin alapuolelle siten, että viemäreiden kannakointi kiinnitetään holvin alaosaan, edellä mainittuja normiaikoja korotetaan 25 %:lla.

Asennettaessa Hst- ja Rst- tai muoviviemäreitä holvin betonivaluun kiinnitettynä, edellä mainittuja normiaikoja korotetaan 25 %:la.

Asennettaessa Hst- ja Rst- tai muoviviemäreitä alapohjan alle maahan tai ilmaan siten, että viemäreiden kannakointi kiinnitetään alapohjan ala- tai yläpuolelle, edellä mainittuja normiaikoja korotetaan 35 %:lla.

HST- RST ja muoviset viemärit lukituspana 0,10 NH/kpl

Lattiakaivo 0,25Nh

Lattiakaivo valumisaltain (kiinteä) 0,60NH

Lattiakaivo valumisaltain (irrallinen) 0,75NH

Viemärin pohjakulma koko -110 = 1,5NH (malli Uponor desibel pohjakulma tai vastaava).

Mom. 7. *MUOVIPUTKET EI VIEMÄRIKÄYTTÖÖN EIKÄ PÖLYNIMURIKÄYTTÖÖN

Sarake	1	2
Putken Du	Sisälle NH/m	Ulos NH/m
- 20	0,30	0,08
- 32	0,35	0,10
- 50	0,40	0,12
- 75	0,45	0,13
- 110	0,55	0,17
- 125	0,60	0,20
- 140	0,70	0,23
- 160	0,80	0,27
- 180	0,90	0,29
- 200	1,00	0,30
- 225	1,05	0,31
- 250	1,10	0,32
- 280	1,20	0,34
- 315	1,30	0,37
- 355	1,40	0,41
- 400	1,50	0,45
- 450	1,65	0,50
- 500	1,80	0,55
- 560	2,05	0,65
- 630	2,35	0,70

Pöytäkirjamerkintä:

Näitä putkia ovat esim. PEL, PEH ja liimaliitosputkistot

Kattila, lämmönjako-, pumppu- ja ilmastointikonehuoneissa edellä mainittuja normiaikoja korotetaan 35 %:lla.

Mom. 8. RAUTARAKENNETYÖT

Putkistoja varten tehtävien rakenteiden ja kojeiden kannakkeiden teko ja asennus sekä valmiiden savupiippujen ja savuhormien asennus.

*Teko ja asennus	0,10 NH/kg
*Valmiina toimitetun asennus	0,02 NH/kg

Kiinto- ja ohjauspisteet

Teko ja asennus muualle kuin nousulinjoihin

Putken ulkohalkaisija Du	Putkelta NH
- 35	0,80
- 36 - 60,2	1,00
60,3 -	1,20
114,4 -	1,40

Teko ja asennus nousulinjoihin

Putken ulkohalkaisija Du	Putkelta NH
- 35	0,20
- 36 - 60,2	0,40
60,3 -	0,60
114,4 -	0,70

Palo-osastoinnista johtuva, suunnitelma-asiakirjoissa esitetty kannakointi 0,1 NH/putki.

3 § KOJEIDEN ASENNUS

Mom. 1. *LÄMMINVESI- JA HÖYRYKATTILAT, LÄMMINILMA-KEHITTIMET SEKÄ LAUHDUTTIMET

Paino kg	NH/kpl
- 150	3,00
- 200	3,50
- 250	4,00
- 300	4,50
- 400	5,00
- 500	6,00
- 700	7,00
- 1 000	8,00
- 1 500	9,00
- 2 000	10,00
- 3 000	11,00
- 4 000	12,00
- 5 000	13,00
- 6 500	14,00
- 8 000	15,00
- 10 000	16,00
- 18 000	20,00
- 20 000	21,00
- 25 000	22,00

Huomautus:

Muista 3 §:n kohdista poiketen edellä mainitut normiajat koskevat kokonaisina toimitettujen kattiloiden ja lämminilmakehittimien asennuksissa.

Erillisenä toimitettujen höyrykattilan ja höyrykuvun liittäminen yhteen sisältyy kuitenkin normiaikoihin, samoin kuin 1 §:n mom. 4 kohta 2:n mukaiset työt.

Mom. 2. LÄMMÖNSIIRTIMET JA VALMIIT LÄMMÖNJAKO-KESKUKSET

Lämmönsiirtimet

Paino kg	NH/kpl
- 100	3,50
- 150	4,00
- 200	4,50
- 250	5,00
- 300	5,50
- 400	6,00
- 500	7,00
- 700	8,00
- 1 000	9,00
- 1 500	10,00

Valmiit lämmönjakokeskukset

Paino kg	NH/kpl
- 100	4,50
- 150	5,00
- 200	5,50
- 250	6,00
- 300	6,50
- 400	7,00
- 500	8,00
- 700	9,00
- 1 000	10,00
- 1 500	11,00
- 2 000	12,00
- 3 000	13,00

Mom. 3. PAISUNTA-ASTIAT

Paino kg	NH/kpl
- 35	0,90
- 50	1,00
- 70	1,50
- 100	2,00
- 150	2,50
- 200	3,00
- 250	3,50
- 300	4,00
- 400	4,50
- 500	5,00
- 700	6,00
- 1 000	7,00

Mom. 4. LÄMMITYSPATTERIT, KIERTOILMAKOJEET JA LATTIALÄMMITYS

Paino kg	1 NH/kpl	2 NH/kpl	3 NH/kpl
- 15	0,90	1,10	0,15
- 35	1,00	1,20	0,25
- 60	1,50	1,70	0,75
- 100	2,00	2,20	1,25
- 150	2,50	2,70	1,75
- 200	3,00	3,20	2,25

1. Yhteen virtauspiiriin kytkettävät
2. Useampaan kuin yhteen virtauspiiriin kytkettävät
3. Tyhjennys, irrotus, uudelleen kiinnitys ja täyttö

*Normiajat lattialämmityspotkistoille

Kiinnitys ja asennus raudoitukseen, kiinnikkeellä lämmöneristykseen, asennuslevyyn, lämmönjohtolamelliin tai kiinnityskiskoon

Putken Du	Asuinrakennukset	Muut rakennukset
- 17	0,038	0,035
- 20	0,040	0,038
Yli 20	0,075	0,060

Muovisen asennuslevyn, metallisen lämmönjohtolamellin tai kiinnityskiskon asennus normiaikoja korotetaan + 30 %.

Pienten yksittäisten kokonaisjärjestelmään kuulumattomien kosteiden tilojen lattialämmitysten asennusten normiaika 0,12 NH/m 40 metriin asti. 40 metriä ylittäviltä osin normiajat taulukon mukaan.

Mom. 5. *PANEELIT (SÄTEILIJÄT) JA PALKIT

Paneelit (säteilijät)

Pituus mm	NH/kpl
- 1500	1,16
- 2000	1,48
- 2500	1,71
- 3000	1,94
- 3500	2,17
- 4000	2,48
- 4500	2,79
- 5000	3,02
- 5500	3,25
- 6000	3,48

Palkit

Paino kg	NH/kpl
- 15	0,90
- 35	1,00
- 60	1,50
- 100	2,00
- 150	2,50
- 200	3,00

Talotekniikkapalkit

Pituus mm	NH/kpl
- 1500	1,29
- 2000	1,64
- 2500	1,90
- 3000	2,16
- 3500	2,41
- 4000	2,76
- 4500	3,10
- 5000	3,36

Talotekniikkapalkin pituus = palkin pituus + suojapellin pituus

Palkkien ja paneelien asennuksen normiaikoja korotetaan + 15 %, mikäli käytössä ei ole kanavanostinta tai muuta vastaavaa apulaitetta.

6-tieventtiili kannakoituna

1,0 NH/kpl

Mom. 6. PUMPUT, *KOMPRESSORIT JA *KESKUSPÖLYNIMURI-LAITTEET

Paino kg	NH/kpl
- 35	1,20
- 50	1,50
- 70	2,00
- 100	2,50
- 150	3,00
- 200	3,50
- 250	4,00
- 300	4,50
- 400	5,00
- 500	6,00
- 700	7,00
- 1 000	8,00

Mom. 7. SÄÄTÖJÄRJESTELMÄT (SEKOITUSRYHMÄT)

Tässä mainittuihin säätöjärjestelmien normiaikoihin sisältyvät kaikki tarvittavat säätöjärjestelmään kuuluvat asennukset lukuun ottamatta:

- putkien asennuksia (normiajat: 2 §)
- pumppujen asennuksia (normiajat 3 § mom. 6)
- kojeiden kytkentöjä (normiajat: 1 § mom. 3 kohta 3)

Säätöjärjestelmät, joihin kuuluu sekä moottorikäyttöinen säätöventtiili että pumppu, kuuluvat tässä mainittuihin normiaikoihin.

Säätöjärjestelmän normiaika riippuu säätöjärjestelmään kuuluvan suurimman putken koosta.

Putken DU	Järjestelmän NH/kpl
- 22	2
23 - 54	11
55 - 114,3	15
114,4 -	19
219,1 -	22

Valmiina toimitettujen säätöjärjestelmien asennusten normiaika määräytyy 3 §:n mom. 2-kohdan ”lämmönsiirtimet” mukaan.

Säätöjärjestelmät, joihin kuuluu 3-tieventtiili, kuuluvat seuraaviin normiaikoihin. Säätöjärjestelmän normiaika riippuu 3-tieventtiiliin liittyvän suurimman putken koosta.

Putken DU	Järjestelmän NH/kpl
23 - 54	4
55 - 114,3	5
114,4 -	6
219,1 -	8

Magneettiventtiili ohituksineen 1 NH/kpl

Paineentasausventtiili ohituksineen 1 NH/kpl

**Mom. 8. *LAUHDEVESISÄILIÖT, LÄMMINVESISÄILIÖT, LÄMMIN-
VESIVARAAJAT, LÄMMINVESIKOJEET, SUURTEHO-
VARAAJAT, KYLMÄVESISÄILIÖT, VEDEN SUODATTIMET,
PAINESÄILIÖT**

Paino kg	NH/kpl
- 35	0,90
- 50	1,00
- 70	1,50
- 100	2,00
- 150	2,50
- 200	3,00
- 250	3,50
- 300	4,00
- 400	4,50
- 500	5,00
- 700	6,00
- 1 000	7,00
- 1 500	8,00
- 2 000	9,00
- 3 000	10,00

KALUSTEET

Mikäli LVI-suunnitelmien mukaisesti sekoittajien kytkentäjohdot (LV, KV, BIDE, PKH) joudutaan kannakoimaan, maksetaan niistä taulukon mukainen normiaika/metri.

Mikäli LVI-suunnitelmien mukaisesti pesualtaiden, kaatoaltaiden, astianpesupöytien ym. poistoputket joudutaan kannakoimaan, maksetaan niistä taulukon mukainen normiaika/metri.

Mom. 9. KAATOALTAAT

Kaatoaltaat	1,00 NH/kpl
Tasapohja-altaat	1,00 NH/kpl
Pöytään upotettavat laboratorioaltaat	0,60 NH/kpl

Mom. 10. ASTIANPESUPÖYDÄT

Vesilukon asennus ja kytkentä	0,60 NH/kpl
Astianpesukoneen täyttö – ja poistoletkun asennus ja kytkentä	0,60 NH/kpl

Mom. 11. PESUALTAAT

Pesuallas	1,00 NH/kpl
Pöytään upotettava pesuallas	0,60 NH/kpl
*Sarjapesuallas 4:llä altaalla	1,50 NH/kpl
*Sarjapesuallas 6:lla altaalla	2,00 NH/kpl
*Ryhmäpesuallas 8:lla sekoittajalla	1,70 NH/kpl
Invapesuallas laatikolla varustettu malli	1,50 NH/kpl
Piilopesualtaan seinäasennusteline	2,00 NH/kpl

Mom. 12. WC-LAITTEET JA KAATOKULHOT

WC	1,00 NH/kpl
Kaatokulho	1,10 NH/kpl
Inva WC, lattia tai muin käsituin varustettu	1,50 NH/kpl
Piilo WC:n seinäasennusteline	2,50 NH/kpl

Mom. 13. KYLPYAMMEET JA SUIHKUALTAAT

Kylpyamme	1,10 NH/kpl
*Suihkuallas	0,70 NH/kpl
*Suihkukaappi	1,30 NH/kpl

Mom. 14. PESUISTUIMET

Pesuistuin	0,70 NH/kpl
------------	-------------

Mom. 15. VIRTSALOT

Seinävirtsalot	0,70 NH/kpl
Pylväsvirtsalot	1,00 NH/kpl
Virtsalokourut	1,10 NH/kpl

Mom. 16. JUOMA-ALTAAT

Juoma-allas	0,60 NH/kpl
-------------	-------------

Mom. 17. PESUKONEHANAT

Pesukonehana	0,20 NH/kpl
Pesukoneen poistokulma	0,10 NH/kpl

Mom. 18. SEKOITTAJAT

Sekoittaja (allas)	0,60 NH/kpl
Sekoittaja (seinä)	0,70 NH/kpl
Sekoittaja suihkuineen (allas tai seinä)	0,90 NH/kpl
Sekoittaja suihkuineen tai suihkutankoineen	1,30 NH/kpl
Elektronisten sekoittajien ohjausyksikkö	
pinta-asennusmalli	0,50 NH/kpl

Mom. 19. VESIMITTARIT, ENERGIAMITTARIT, VUODON-ILMAISIMET, VESI JA PALOPOSTIT SEKÄ VARUSTEET

Huoneistokohtainen vesimittari	0,50 NH/kpl
Huoneistokohtainen vesimittari jälkiasennuksena	0,80 NH/kpl
*Pikapalopostikela	0,90 NH/kpl
*Palopostikaappi	1,30 NH/kpl
Seinävesiposti	0,60 NH/kpl
Letkuhyllä	0,40 NH/kpl
Vuodonilmaisimien asennus:	
Muovinen jälkiasennusmalli	0,10 NH/kpl
Muut muoviset	0,20 NH/kpl
Kupariset	0,30 NH/kpl
Energiamääramittareiden asennus -114,3	1,0 NH/kpl

Mom. 20. ”ALCUTERM” TAI VASTAAVA

Lämpöelementti	0,90 NH/kpl
Lämpöelementti läpivirtauksella	1,10 NH/kpl
Lämpöelementti suihkusetillä	2,00 NH/kpl

Mom. 21. SAIRAALAKAASURASIOIDEN ULOSOTTOPISTEET JA PIKASULKULAATIKKO

Sairaalakaasurasioiden ulosottopisteet 1,00 NH/kpl

Hälytys- ja sulkuventtiilikotelo 1,50 NH/kpl

Mom. 22. *EROTUS- JA VENTTIILIKAIVOT, PUMPPAAMOT KAIVOINEEN, SAKOKAIVOT JA LOKASÄILIÖT

Paino kg	NH/kpl
- 35	0,60
- 50	0,80
- 70	1,00
- 100	1,50
- 150	2,00
- 200	2,50
- 250	3,00
- 300	3,50
- 400	4,00
- 500	5,00
- 700	6,00

Mom. 23. ÖLJYLÄMMITYSLAITTEET

Öljypolttimot

Paino kg	NH/kpl
- 35	1,20
- 50	1,50
- 70	2,00
- 100	2,50
- 150	3,00
- 200	3,50
- 250	4,00
- 300	4,50
- 400	5,00
- 500	6,00

***Öljysäiliöt**

Paino kg	NH/kpl
- 35	0,60
- 50	0,80
- 70	1,00
- 100	1,50
- 150	2,00
- 200	2,50
- 250	3,00
- 300	3,50
- 400	4,00
- 500	5,00
- 700	6,00
- 1 000	7,00

ÖLJYLÄMMITYS JA PUMPPAUSASEMAT

Normiajat 3 mom. 2-kohdan ”valmiit lämmönjakokeskukset” mukaan.

1 § SUORITUSPALKAT

Ulosmaksu- ja takuupalkat

Normiajoitetut putkieristysalan urakkatyöt

Normiajoitettujen putkieristysalan urakatöissä on jäljempänä mainittu perustuntipalkka taattu ja se maksetaan enakkona tilikausittain.

Palkkaryhmässä S ja 1 on ulosmaksu- ja takuupalkka on taulukon mukaan, 2–4 palkkaryhmissä 3 palkkaryhmän mukaan

Perustuntipalkat 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Pr	€/h
S	12,63
1	15,22
2	18,00
3	18,93
4	19,97

Perustuntipalkat 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Pr	€/h
S	13,00
1	15,66
2	18,52
3	19,48
4	20,55

Perustuntipalkat 1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Pr	€/h
S	13,31
1	16,04
2	18,96
3	19,95
4	21,04

Muut työt (huolto- ja korjaustyöt, varastotyöt yms.)

Mikäli muita kuin normiajoitettuja (hinnoiteltuja) töitä tehdään suorituspalkkauksella, käytetään takuupalkkana työntekijän henkilökohtaista kokonaisansiota, jollei muuta ole sovittu.

Putkieristysalan urakkayksikön rahakerroin

1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta, urakkayksikön rahakerroin on 4,23 €/yks.

1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta, urakkayksikön rahakerroin on 4,35 €/yks

1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta, urakkayksikön rahakerroin on 4,45 €/yks.

PUTKIERISTYSALA

Urakkatyömääräykset

1. Työ suoritetaan joko urakka- tai tuntipalkalla. Kaikki hinnoitellut työt suoritetaan etupäässä urakkatyönä, lukuun ottamatta jäljempänä olevia poikkeuksia. Aikatyön käyttämiseen hinnoitelluissa töissä tulee olla perusteltu syy. Sellaisista töistä, joista sopimukseen liittyvissä hinnoitteluissa ei ole mainintaa, saavat työnantaja ja -tekijät keskenään sopia, mutta on urakkahinnan oltava sellainen, että se antaa hinnoiteltujen urakoiden kanssa yhdenmukaisen tason.

Tässä kohdassa jäljempänä mainitut työt suoritetaan aikatyönä ja niistä maksetaan henkilökohtainen kokonaisansio. Työnantaja ja työntekijä voivat kuitenkin sopia jonkin jäljempänä mainitun työn suorittamisesta urakkapalkkausta käyttäen.

- Rakennustyömaalla suoritettavat hinnoittelemattomat työt, joita ei ole sovittu tehtäväksi urakkatyönä.
- Tehtäessä laskutöitä aikatyönä.
- Mikäli muita kuin em. kohdissa mainittuja putkieristystöitä sovitaan suoritettavaksi aikapalkalla.

2. Urakkatyössä on 6. kohdan mukaan laskettu takuupalkka taattu ja se maksetaan ulos tilikausittain.
3. Jos työnantaja ja työntekijä toteavat urakan kestävän yli kaksi kuukautta, suoritetaan välimittaus neljän viikon väliajoin. Välimittauksen perusteella maksetaan 3/4 saadusta urakkavoitosta seuraavan palkanmaksun yhteydessä, ellei urakkaennakosta toisin sovita.
4. Jollei muusta ole sovittu, valmistunut urakka on pyrittävä mittaamaan välittömästi urakan valmistuttua ja viimeistään viiden työpäivän kuluttua

siitä. Urakkavoitto maksetaan samassa palkanmaksussa, jossa työntekijälle maksetaan palkka mittausajalta. Mittaus sisältyy urakkaan, ellei työntekijää ole ennen mittausta siirretty toiselle työmaalle.

Muistutukset palkkio- tai urakkalaskelman suhteen on tehtävä kahden kuukauden kuluessa palkkio- tai urakkavoiton maksamisesta lukien, ellei työntekijä voi todistettavasti osoittaa, ettei hänellä sairauden tai muun lailisen esteen vuoksi ollut mahdollisuutta tehdä muistutustaan määräajassa.

5. Mikäli työ joudutaan keskeyttämään vähintään 4 viikoksi ja se on vähäiseltä osin kesken (esim. seinänvierihelat, vesimittariliitos) mitataan työ. Työnantajan ja -tekijän tulee tällöin sopia keskenään jäljellä olevan työn vaatima aika, jota vastaavan palkan ja urakkavoiton työnantaja pidättää, kunnes työ on tehty kokonaan valmiiksi, jolloin urakka lasketaan uudelleen ja urakkasumma jaetaan lopullisesti urakkaan osallistuneiden kesken. Urakan loppuuntekijän tulee ensisijaisesti olla työntekijä, joka on osallistunut urakan pääosan tekemiseen.

PUTKIERISTYSALAN URAKKAHINNOITTELU

I LVI-alan lämpöeristystyöt

I Y Yleiset määräykset

1. Kattila-, lämpö-, lämmönjako-, pumppuhuoneissa sekä ilmastointikyksissä korotetaan pistearvoja 25 %:lla.

Pöytäkirjamerkintä:

Em. korotukset koskevat myös erillisten IV-kojeiden yhteydessä olevia pumppuryhmiä.

2. Saneerattavissa rakennuksissa suoritettavissa urakatöissä korotetaan pistearvoja alla olevan taulukon mukaisesti lukuun ottamatta kohdan I Y 1, 6 ja 8 kohtien tiloja.

Asuinrakennukset	Korotus
Asukkaat ja/tai asukkaan huonekalut asunnossa	26 %
Asunto tyhjennetty	20 %

Muut rakennukset	Korotus
Rakennus käytössä	23 %
Rakennus poistettu käytöstä	17 %

Edellä tässä kohdassa mainitut korotukset eivät koske tapauksia, joissa rakennus ulkoseiniä ja vähäisiä kantavia rakenteita lukuun ottamatta rakennetaan uudestaan.

3. Urakkahinnaston pistearvoihin sisältyy korvaus enintään kolmen (3) metrin asennuskorkeudella telineen pystytasosta mitaten olevan työkohteen vaatiman, koottavan telineen pystytyksistä ja siirrosta tai pyörätelineiden siirrosta, asennuskorkeuden ollessa enintään noin viisi (5) metriä. Edellä mainittujen telineiden tulee olla kevytrakenteisia.
4. a) Eristettäessä putkia tai laitteita, joiden alin pinta lattia- tai vastaavasta tasosta on neljä (4) metriä, korotetaan urakkahintoja 5 %. Korkeuden kasvaessa tästä maksetaan kultakin täydeltä kahdelta (2) metriltä 5 %:n korotus urakkahintoihin.
b) Käytettäessä ajettavia henkilönostimia kuuden (6) metrin korkeudessa, korotetaan urakkahintoja 5 %. Korkeuden kasvaessa tästä maksetaan kultakin täydeltä kahdelta (2) metriltä 5 % korotus urakkahintoihin.
5. Urakkahinnoittelu edellyttää, että tarvikkeet on varastoitu työmaalla rakennuksen sisälle tai rakennuksen ulkopuolelle enintään 30 metrin päähän rakennuksen perusmuurista mitattuna. Mikäli tavarat on varastoitu 30 metrin rajan ulkopuolelle rakennuksen perusmuurista mitattuna, pistearvoja korotetaan 5 %.
6. Eristettäessä kellaritiloissa tai kanavissa, joissa vapaan työskentelytilan korkeus on alle 1,8 m tai kanavassa, jonka leveys on alle 0,6 m ja syvyys yli 1,2 m, korotetaan pistearvoja 25 %:lla.
7. Valmiiden ulkokanavaelementtien kaivojen ja pakettitalojen alla olevien liitäntöjen eristyksestä korotetaan yksikköarvoja 50 %:lla.
8. Tehtäessä eristystöitä kuiluissa siten, että eristäminen on mahdollista suorittaa ainoastaan eristäjän ollessa itsekin kuilun hoitotasolla, korotetaan pistearvoja 25 %:lla.
9. Puhtausluokkaa P1 vaativammissa tiloissa tehtävien töiden hinnoitteluperusteista sovitaan paikallisesti. Mikäli sopimukseen ei päästä, tehdään eristystyöt em. tiloissa aikatyönä.
10. Mikäli eristystyö tilaajan vaatimuksesta edellyttää, että eristeiden leikkaus tehdään muissa tiloissa tai tavarat varastointiin kuuluu erityisiä vaatimuksia, näiden vaikutuksesta yksikköarvoihin sovitaan paikallisesti. Mikäli sopimukseen ei päästä, näistä aiheutuva haitta korvataan aikatyönä.
11. Työnantaja on velvollinen hankkimaan kaikki tarvittavat työvälineet ja valaistuksen työntekijälle. Jos työntekijä käyttää omia työkalujaan, työnantaja on velvollinen suorittamaan niistä silloin työkalukorvausta seuraavasti:
1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:
2,06 €/päivä
1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:
2,12 €/päivä
1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:
2,17 €/päivä

12. Edellytyksenä työkalukorvauksen saamiselle ensimmäisen työvuoden jälkeen on, että putkieristäjällä on seuraavat työkalut:

- linjapihdit
- villapuuikko
- puukko kumille
- sakset 1 kpl
- metrimitta (tallmeter)
- otsalamppu
- liimakannu ja suti
- naskali
- villasakset
- peltisakset
- popniitti pihdit

Työnantaja hankkii kustannuksellaan otsalamppuun paristot.

Mineraalivillakouruilla tehdyt eristystyöt

I A 1 Valmiiksi päällystettyjen kourujen kiinnitys langalla ja teippaamalla

Putken	Mineraalivillakourujen paksuus, mm			
ulko Ø mm	50	60	80	100
0 - 36	0,34	0,35	0,38	0,41
37 - 54	0,35	0,37	0,42	0,44
55 - 76	0,40	0,41	0,45	0,48
77 - 114	0,44	0,46	0,49	0,54
115 - 146	0,47	0,49	0,54	0,57
147 - 178	0,52	0,53	0,58	0,62
179 - 220	0,58	0,59	0,66	0,69
245	0,60	0,64	0,68	0,74
273	0,65	0,68	0,74	0,78
324	0,73	0,77	0,80	0,87
365	0,79	0,81	0,89	0,95
406	0,85	0,89	0,96	1,03
508	0,93	0,99	1,04	1,12

Näkyviin jäävistä käyristä ja T-kappaleista maksetaan (piiloon jäävistä ei makseta) 0,5 metrin hinta putkikoon ja eristysvahvuuden mukaan.

Eristettäessä päällystämättömillä mineraalivillakouruilla taulukon yksiköarvoja korotetaan + 20 %.

Teippaus 0,15 yks./eristetty metri, mikäli kourun oma lieveteippi puuttuu. Kulmien ja t-haarojen teippaus sisältyy hintaan.

Tätä hinnastoa sovelletaan uudisasuinrakennuksissa 10 % korotettuna, lukuun ottamatta tapausta, jossa sovelletaan IY 1:n tai IY 2:n korotuksia.

Eristettäessä muhvollisia tai pannallisia viemäreitä taulukon yksikköarvoja korotetaan +50 %, kyseiseen työtapaan ei sovelleta I Y 1:n tai I Y 2:n mukaisia korotuksia.

Päätyjen teippaus tilaajan vaatimuksesta ei sisälly yksikköarvoihin.

I A 2 Mineraalikourut, päällystettynä ohuella (enintään 0,7 mm) muovilevyllä, julkiset- ja teollisuusrakennukset

Putken	Mineraalivillakourujen paksuus, mm						
ulko Ø mm	20	30	40	50	60	80	100
0 - 36	0,53	0,53	0,53	0,53	0,61	0,74	0,86
37 - 54	0,54	0,54	0,54	0,62	0,74	0,80	0,92
55 - 76	0,58	0,58	0,65	0,76	0,76	0,87	1,05
77 - 114	0,62	0,72	0,80	0,84	0,88	1,02	1,18
115 - 146	0,70	0,81	0,87	0,95	1,02	1,13	1,21
147 - 178	0,88	0,92	0,99	1,05	1,13	1,22	1,39
179 - 220	1,09	1,12	1,18	1,21	1,23	1,50	1,58
245		1,20	1,24	1,24	1,42	1,58	1,77
273		1,29	1,43	1,43	1,53	1,77	1,80
324		1,56	1,62	1,62	1,80	1,96	2,01
365		1,67	1,82	1,82	1,97	2,04	2,21
406		1,86	1,99	1,99	2,04	2,22	2,42
508		2,18	2,31	2,31	2,35	2,44	2,60

Tätä hinnastoa sovelletaan uudisasuinrakennuksissa 10 %:lla korotettuna, lukuun ottamatta tapauksia, joissa sovelletaan I Y 1:n tai I Y 2:n mukaisia korotuksia.

Käyristä ja ohituksen leikkauksesta maksetaan 0,5 metrin hinta putkikoon ja eristysvahvuuden mukaan.

Leikatut ja upotetut t-haarat 0,75 metrin hinta. Päätehelan kiinnitys 0,25 yks./kpl.

Erillinen eristyksen saumaus teippaamalla 0,20 yks./eristetty metri. Edellä mainittu hinta sisältää kannakereikien kittaukset. Mikäli kannakereikien kittaukset suoritetaan työnantajan määräyksestä eri yhteydessä kuin teippaukset, kittaukset ovat hinnoittelematonta työtä.

Eristettäessä muhvollisia tai pannallisia viemäreitä taulukon yksikköarvoja korotetaan + 25 %, kyseiseen työtapaan ei sovelleta I Y 1:n tai I Y 2:n mukaisia korotuksia.

I B Mineraalivillamatoilla tehdyt eristystyöt

I BY Yleiset määräykset

Käytettäessä mattoja, joihin on verkko valmiiksi kiinnitetty, maksetaan työstä kuten maksettaisiin kiinnitettäessä matto ja verkko erikseen.

I B 2 Mineraalivillaverkkomaton kiinnitys Bb/Bc, kuutiopaino 100 kg/m³ saakka

Kanavan ulkohalkaisija D	Mattoeristysten valmis paksuus mm				
mm	40	50	60	80	100
100	0.78	0.80	0.83	0.87	0.93
125	0.84	0.86	0.87	0.94	1.05
160	0.87	0.89	0.91	1.02	1.15
200	0.92	0.96	1.02	1.15	1.25
250	1.03	1.08	1.15	1.27	1.42
315	1.22	1.27	1.36	1.53	1.66
400	1.53	1.58	1.69	1.85	2.00
500	1.64	1.70	1.84	1.97	2.20
630	2.02	2.08	2.24	2.38	2.63
800	2.52	2.58	2.77	2.90	3.18
1000	3.11	3.18	3.40	3.53	3.83
1250	3.81	3.89	4.16	4.26	4.63

- Kulmista ja T-haaroista maksetaan 1 metrin lisähinta
- Kartioista maksetaan 0,5 metrin lisähinta
- Määrämitta verkkomatot -10 %
- Päällystämätön verkkomatto +20 %
- Eristettäessä ullakoilla, joissa vapaan työskentelytilan korkeus on alle 1,8 m, pistearvoja korotetaan 25 %:lla

I B 3 Ilmastointialumiinifoliomaton kiinnitys Ba/Be

Kanavan ulkohalkaisija D	Mattoeristyksen valmis paksuus mm				
mm	20	30	50	80	100
100	0.74	0.77	0.79	0.97	1.03
125	0.76	0.79	0.81	0.99	1.05
160	0.78	0.81	0.83	1.01	1.07
200	0.88	0.91	0.97	1.15	1.25
250	0.98	1.01	1.06	1.23	1.42
315	1.14	1.18	1.24	1.45	1.58
400	1.44	1.48	1.54	1.78	1.92
500	1.57	1.62	1.72	1.98	2.06
630	1.76	1.81	1.95	2.24	2.33
800	1.99	2.05	2.19	2.52	2.62
1000	2.62	2.70	2.89	3.32	3.46
1250	3.23	3.33	3.57	4.11	4.28

- Kulmista ja T -haaroista maksetaan 1 metrin lisähinta
- Kartioista maksetaan 0,5 metrin lisähinta
- Eristettäessä ullakoilla, joissa vapaan työskentelytilan korkeus on alle 1,8 m, pistearvoja korotetaan 25 %:lla

I C a Eri pintakäsittelystä maksettavat yksiköt

Käsiteltävän eristeen ulko-Ø	Sarake 1 Ohut (enintään 0,7 mm muovilevy)	Sarake 2 Ohut (enintään 0,7 mm muovilevy)
133	0,33	0,36
160	0,39	0,43
170	0,42	0,46
202	0,49	0,54
214	0,52	0,57
223	0,55	0,61
230	0,56	0,62
238	0,58	0,64
248	0,61	0,67
256	0,63	0,69
270	0,66	0,73
285	0,70	0,77
305	0,75	0,83
320	0,78	0,86
350	0,86	0,95
375	0,92	1,01
400	0,98	1,08
425	1,04	1,14
475	1,16	1,28
526	1,29	1,42
575	1,41	1,55
625	1,53	1,68

- Käyristä ja ohituksista 0,5 jm
- Leikatut ja upotetut t-haarat 0,75 jm
- Sarake 2 pinnoitettaessa talotekniikka RYL:n tarkoittamia Ef-eristyksiä

I D ERILLISHINTOJA

I D a Laippaventtiilin eristys:

Venttiiliin lasketaan kuuluvan 3 helaa ja maksetaan venttiilistä heloineen:

NS	50 - 80	1,52 yks./kpl
NS	100	1,64 yks./kpl
NS	125	1,85 yks./kpl
NS	150 - 200	2,11 yks./kpl

Mikäli eristäjä suorittaa rakenteen läpäisykohdan (välipohja, -seinä tms.) eristämisen erillisenä tai muun putken eristämisessä käytetystä aineesta poikkeavalla aineella, maksetaan tästä työstä seuraavasti:

– valmis kouru sidottuna 0,30 yks./kpl

Valmiin kylpyhuone-elementin kytkennän eristäminen:

– 0,3 yksikköä/kourulla eristettävä putki tai

– 0,5 yksikköä/paloeristettävä putki.

Hinnoittelu edellyttää, että eristettävä putki on korkeintaan 120 cm/putki.

II Jäähdytys-eristystyöt

II Y Yleiset määräykset

1. Eristettäessä solukumilla talotekniikka RYL tunnuksella Ef.
2. Mikäli kannakkeiden, muhvien sekä varusteiden kittaukset suoritetaan työnantajan määräyksestä eri yhteydessä, kittaukset ovat hinnoittelema-tonta työtä.
3. Kuiluissa tehtävistä töistä on kyse silloin, kun eristäminen on mahdollis-ta suorittaa ainoastaan eristäjän ollessa itsekin hoitotasolla.

IIA1 Solukumieristys suljetuissa kuiluissa ja konehuoneissa letkusta tai levystä liimattuna

Putken	Solukumieristysten paksuus, mm					
ulko Ø mm	6	10	13	19	25	32
0 - 36	0,42	0,42	0,42	0,55	0,55	0,55
37 - 54	0,42	0,42	0,42	0,55	0,55	0,59
55 - 76	0,42	0,42	0,44	0,56	0,59	0,66
77 - 114	0,51	0,54	0,57	0,69	0,75	0,82
115 - 146	0,69	0,72	0,75	0,87	0,93	1,00
147 - 178	0,80	0,83	0,86	1,00	1,06	1,13
179 - 220	1,02	1,05	1,08	1,24	1,30	1,37
245	1,18	1,21	1,24	1,41	1,47	1,54
273	1,31	1,34	1,37	1,55	1,61	1,68
324	1,55	1,58	1,61	1,81	1,87	1,94
365	1,69	1,72	1,75	1,97	2,03	2,10
406	1,92	1,95	1,98	2,22	2,28	2,35
508	2,39	2,42	2,45	2,73	2,79	2,86

Putken solumuovieristys liimattuna: Taulukon yksikköhinnat korotettu-na 20 %:lla.

Mikäli eristys tehdään Styrox-kourulla, käytetään siihen taulukon II A 1 yksikköhintoja.

Suurempien putkien sekä säiliöiden eristyshinta määräytyy seuraavasti:

	mm	yks./m ²
Eristysvahvuus	6 - 15	1,61
Eristysvahvuus	15 - 32	1,87

II A 1 -taulukon solueristystä koskevat lisähinnoittelut

Kulma, mikäli se tehdään taivuttaen ilman leikkauksia, 0,75 jm. Kulma, mikäli se tehdään letkua tai levyä leikkaamalla, 2 jm.

Haara, sisältää tarpeelliset leikkaukset 0,5 jm haaraputken mukaan. Mikäli 3. -kohdassa haaraputken koko on yli 70 mm, kokonaishinta 1,20 yks.

Mikäli 3. -kohdassa haaraputken koko on yli 115 mm, lisähinta

3. -kohdan lisäksi 0,80 yks.

Supistuskartion teko levystä leikkaamalla 0,60 yks.

Putkipäätyjen eristys

	mm	yks.
halkaisija	0 - 100	0,30
halkaisija	101 - 250	0,45
halkaisija	yli 250	0,60

II A 2 Solukumieristys suljettujen kuilujen ja konehuoneiden ulkopuolella

Putken ulko Ø mm	Eristyspaksuus mm	yks./m
0 - 89	6, 9, 13	0,65
0 - 89	19	0,85

Putken solumuovieristys liimattuna: Taulukon yksikköhinnat korotettu-
na 20 %:lla.

Mikäli eristys tehdään Styrox-kourulla, käytetään siihen taulukon II A 1 yksikköhintoja.

Hinnoittelu sisältää:

- Kulmat (leikattu / taivutettu)
- T-haarat
- Kannakkeiden eristys pannalla
- Supistukset
- Muhvit ja kittaukset
- Putkipäädty

Putken ulkohalkaisija 90 mm ja suuremmissa putkissa noudatetaan taulukon II A 1 hintoja.

II B

II A 1- ja II A 2 -taulukoiden solueristystä koskevat lisähinnoittelut

Kuperien säiliöpäätyjen eristys; lisähinnat m²-hintojen lisäksi:

- 8.1 Säiliön päädyn levitys 1,0 yks.
- 8.2 Pumpun eristys 0 - 100 mm 4 yks./kpl
Pumpun eristys 101 - 200 mm 6 yks./kpl
Pumpun eristys 201 - 300 mm 8 yks./kpl
Kytkentälaipat sisältyvät pumpun hintaan

Kannakkeiden eristys

Kannakkeen kohdalla eristys liimataan kiinni putkipidikkeeseen, tämä sisältyy metrihintaan.

- 9.2 Kannakkeen heilurin eristäminen 150 mm:n pituuteen asti 0,15 yks.
- 9.3 Eristeen leikkaus tai kovertaminen sekä kannakekohtaan liimattavat erilliset erityssuikaleet, yhteensä 0,15 yks.
- 9.4 Luistikannake 2,0 yks.
- 9.5 Sankakannake 1,6 yks./kpl
- 9.6 Sprinkler-liitin (esim. Victaulic) 1,2 yks./kpl
- 9.7 Muhvi 0,40 yks./kpl

Laippojen ja venttiilien eristys

Putken koko mm	Venttiili yks.	Venttiili laipalla yks.	Laippa yks.
0 - 60	1,65	2,90	1,6
61 - 100	2,05	3,60	2,0
101 - 150	2,50	4,40	2,4
151 - 200	2,80	4,90	2,8
201 - 300	3,30	5,80	3,2

Solukumieristystä koskevat hinnoittelut edellyttävät:

- 1. että kontaktiimaus suoritetaan putkea varten kaikissa ympäriliitoksissa ja saumoissa sekä lisäksi suuremmissa putkissa tarpeelliset kohdeliimaukset
- 2. että eristys suoritetaan letkulla putkikoon ollessa korkeintaan 115 mm
- 3. että eristäjä suorittaa tarvittaessa kourun halkaisun
- 4. että työssä noudatetaan työturvallisuutta koskevia määräyksiä.

Miesluukun eristys Ø mm

- 0 - 300 mm 4 yks.
- 301 - 500 mm 5 yks.

1 § Suorituspalkat

1. Suora urakka

Urakkasumma (US) saadaan kertomalla normituntien summa (NHS) normituntikertoimella (NHK).

$$US = NHS \times NHK$$

Tähän sopimukseen liittyvä työmaiden IV-töiden normitunti (NH) kerrotaan seuraavalla normituntikertoimella (NHK).

1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta, suoran urakan normituntikerroin on 19,10 €/NH

1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta, suoran urakan normituntikerroin on 19,65 €/NH

1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta, suoran urakan normituntikerroin on 20,12 €/NH

2. Suora palkkio

Palkkiosumma muodostuu työnantajan ja työryhmän etumiehen yhteisestä sopimuksesta. Sopimus tehdään ennen ko. työn aloittamista. Sovittua palkkiosummaa ei jälkikäteen muuteta, ellei työmääräysten muutosten johdosta työn laajuus muutu.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot suosittelevat, että sovittaessa suoran palkkion sopimuksia (ns. könttäurakoita) sopimusosapuolilla on riittävän pitkä aika perehtyä sopimusasiakirjoihin.

3. Muut palkkiot

Työnantaja ja etumies tai etumiehen puuttuessa työntekijä voivat sopia myöskin muista palkkiotavoista ja -perusteista.

4. Ulosmaksu- ja takuupalkka

Normiajoitetut IV-työt

Normiajoitettujen IV-töiden suorituspalkkaustyössä on jäljempänä mainittu perustuntipalkka taattu ja se maksetaan ennakkona tilikausittain,

Palkkaryhmissä S ja 1 on ulosmaksu- ja takuupalkka taulukon mukaan, 2–4 palkkaryhmissä 3 palkkaryhmän mukaan.

Perustuntipalkat 1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Pr	€/h
S	12,63
1	15,22
2	18,00
3	18,93
4	19,97

Perustuntipalkat 1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Pr	€/h
S	13,00
1	15,66
2	18,52
3	19,48
4	20,55

Perustuntipalkat 1.7.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Pr	€/h
S	13,31
1	16,04
2	18,96
3	19,95
4	21,04

IV-ala

Normiajoitettuja urakatöitä koskevat lisämääräykset

Jollei muuta ole sovittu, 2–4 palkkaryhmien osalta maksetaan tilikauttain ulosmaksuna 3 palkkaryhmän perustuntipalkka + 1,7 €/ tunnilta.

Muut työt (huolto – ja korjaustyöt, varastotyöt yms.)

Mikäli muita kuin normiajoitettuja (hinnoiteltuja) töitä tehdään suorituspalkkauksella, käytetään takuupalkkana työntekijän henkilökohtaista kokonaisansiota, jollei muuta ole sovittu.

2 § Suorituspalkkaustyömääräykset

IV-ala

A. Suorituspalkkaustyötä koskevat yleiset määräykset

1. Suorituspalkkaustavat
 - a. suora urakka
 - b. suora palkkio
 - c. muut palkkiot
2. Suorituspalkkojen valinnat
 1. kohdassa mainittujen palkkaustapojen valinta perustuu työnantajan ja työryhmän etumiehen sopimukseen.

Jollei muusta ole sovittu, suoritetaan normiajoitettu työmääräyksen mukaan vähintään 24 NH:n työ pientalotyömaalla ja 100 NH:n työ muulla rakennustyömaalla suorituspalkkauksella. Ellei em. töiden suorituspalkkaustavasta päästä yksimielisyyteen käytetään a) – kohdan mukaista suoraa urakkapalkkausta. (Pientalotyömaat: rakennusluokituksen 01, 02 ja 04 pääluokat).

Henkilökohtainen kokonaisansio maksetaan seuraavista töistä:

- Työnantajan antaman työmääräyksen perusteella suoritettavista muutost- ja lisätöistä, jotka eivät kuulu urakkasopimukseen ja joita ei voida järjestää suorituspalkkaustoina suoritettaviksi.
 - Mikäli normiajoittamatonta työtä ei sovita suorituspalkkaustyönä, suoritetaan se aikatyönä. Tämä määräys ei koske normiajoitettujen töiden yhteydessä olevien yksittäisten osien tai kappaleiden hinnoitteluerimielisyyksiä.
 - Ellei muiden töiden suorituspalkkauksesta päästä yksimielisyyteen, työ suoritetaan työehtosopimuksessa määritellyllä ko. työn mukaisella aikapalkalla.
3. Suorituspalkkaustyön perusteena ovat sovitun palkkaustavan lisäksi mahdollisesti työtä varten laaditut piirustukset ja työselitykset.
 4. Muutostöitä, lisätöitä ja työmääräykseen kuulumattomia töitä saadaan tehdä vain työnantajan määräyksestä.
 5. Suorituspalkkauksen sisältö ja työmääräyksen laajuus on ennen työn alkamista kirjattava käyttämällä tätä varten vahvistettuja lomakkeita. Lomake laaditaan kaksin kappalein, ja se on etumiehen ja työnantajan allekirjoitettava.
 6. Työntekijä tai työryhmä voidaan määrätä keskeyttämään jo aloitettu suorituspalkkaustyö, mikäli suoritettu työ ei vastaa sitä summaa, mikä työstä

on maksettu tai jos työntekijä rikkoo työmääräyksiä tahi laiminlyö sen, mikä kuuluu hyvään järjestykseen.

7. Milloin suorituspalkkaustyöryhmä työnantajan määräyksestä joutuu keskeyttämään aloittamansa suorituspalkkaisen työn ja mikäli tällaista työtä ei aloiteta viimeistään 4 kuukauden kuluttua keskeytyksestä, maksetaan mahdollinen ylijäämä kokonaisuudessaan suorituspalkkaustyöryhmälle. Tämän kohdan tavalla keskeytynyt työ on tarjottava niiden työntekijöiden jatkettavaksi, jotka sen aloittivat ja nämä ovat velvolliset siihen ryhtymään, ellei uusi suorituspalkkaussopimus tai muu laillinen este heitä siitä estä.

8. Jollei muuta ole sovittu, viimeistään 7 vuorokauden kuluessa suorituspalkkaustyön valmistumisesta on loppulaskenta suoritettava ja mahdollinen ylijäämä maksettava seuraavana palkanmaksupäivänä.

Suorituspalkkaustyö katsotaan valmistuneeksi silloin kun työnantajan edustajan ja etumiehen toimesta on suoritettu nk. itselle luovutus, ja mahdolliset viat ja puutteet on korjattu. Itselle luovutuksessa tarkastetaan, että työt on suoritettu oikein ja suunnitelmien mukaisesti valmiiksi saakka. Mahdolliset puutteet todetaan ja korjataan viipymättä.

Itselle luovutus tehdään viipymättä kun etumies on ilmoittanut työnantajan edustajalle suorituspalkkaustyön valmistumisesta. Mikäli itselle luovutus työnantajan edustajasta johtuvasta syystä siirtyy yli 7 kalenteripäivää etumiehen tekemästä ilmoituksesta, katsotaan suorituspalkkaustyö valmistuneeksi

9. Työntekijälle, jonka työsuhte päättyy suorituspalkkaustyön ollessa kesken, maksetaan hänelle mahdollisesti tuleva jäljellä oleva suorituspalkkausosuutensa samaan aikaan kuin 8. kohdassa on mainittu, edellyttäen, että hän on jättänyt palkanmaksuun tarvittavat tiedot.

B. Normiajoitettuja urakatöitä koskevat lisämääräykset

1. Urakan välimittaus suoritetaan sovittuna aikana ennen asennuksen piiloon jäämistä.
2. Jollei muusta ole sovittu, suoritetaan välimittaus sopivien työvaiheiden valmistuttua noin 2–3 kuukauden välein ja työntekijöille maksetaan mittaustuloksesta 90 %. Kunkin työntekijän osuus em. summasta lasketaan 5. kohdan mukaan. Tarkastelujaksoon sisältyy aina laskelma työn alusta mittaushetkeen.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot kehottavat urakan välimitauksissa kiinnittämään huomiota siihen, että mittaustulos on oikeassa suhteessa työn valmiusasteeseen.

3. Mikäli jokin pieni osa työmääräyksen mukaisesta urakasta puuttuu sen kuitenkin estämättä laitoksen käyttöön ottoa ja sen valmistuminen siirtyy yli 30 vrk:lla on urakkaryhmällä oikeus, jos niin haluaa, vaatia urakka katkaistavaksi ja mitattavaksi tehdyn työn osalta ja urakkaylijäämä maksettavaksi kokonaisuudessaan.
4. Sen jälkeen kun urakkatyömääräyksen mukaisesti mahdollisine lisä ja muutostöineen on loppuun suoritettu on sovittuna aikana työpaikalla suoritettava urakan mittaaminen, elleivät asianomaiset sovi siitä, että työ mitataan piirustusten perusteella.

Suorituspalkkaustyö todetaan valmistuneeksi kohdan 8. (itselle luovutus) määräysten mukaan. Lisätöiden, jotka käynnistyvät alkuperäisen urakan jo valmistuttua, palkkaustavoista sovitaan erikseen työehtosopimuksessa määritellyin keinoin.

Mittauksen tulos on oleva urakkahinnan laskemisen perusteena. Jos toinen osapuoli jää pois sovitusta mittaustoimituksesta, pätee toisen osapuolen mittautulos. Selvitys urakkalaskentaan liittyvistä laskelmista, tunneista sekä urakkapohjien jaosta annetaan kaikille, jotka ovat urakkakunnassa työskennelleet.

5. Urakkavoiton jakaminen

Jollei muusta ole sovittu, palkkaryhmien 2–4 työntekijä saa suorituspalkkasummasta osan, jonka suuruuden määrää palkkaryhmän 3 mukainen perustuntipalkka kerrottuna hänen työhön käyttämällään tuntimäärällä. Kunkin työntekijän kohdalla vähennetään hänen osuudestaan se summa, mikä on hänelle aiemmin jo ko. suorituspalkkaustyöstä maksettu (ulosmaksetut palkat ja välipohjat).

Jollei muuta ole sovittu, palkkaryhmän 1 työntekijä saa suorituspalkkasummasta osan, jonka suuruuden määrää osuus, joka on 50 % palkkaryhmä 3 perustuntipalkasta. Kunkin työntekijän kohdalla vähennetään hänen osuudestaan se summa, mikä hänelle aiemmin on jo ko. suorituspalkkaustyöstä maksettu (ulosmaksetut palkat ja välipohjat).

Jollei muuta ole sovittu, palkkaryhmän S työntekijät eivät ole jakamassa urakkavoittoa.

a. Normiajoitettujen töiden urakkasopimus on kokonaisuus, eikä tähän työehtosopimukseen sidottu työnantaja saa erottaa eri työvaiheita rakennustyömaalla erilaisiksi urakoiksi seuraavia poikkeuksia lukuun ottamatta:

- työt, jotka suoritetaan muualla kuin rakennustyömaalla,
- työnantajan palveluksessa ei ole kaikkiiin työvaiheisiin pystyviä työntekijöitä,
- kun ”IV-alan normiajat rakennustyömaiden IV-töille” – osassa on merkitty *:llä, työ voidaan antaa muun kuin urakkaryhmän suoritettavaksi,

- erikoislaitteet ja niiden asennukseen liittyvät IV-työt,
 - vaihteittain suoritettavat urakat,
 - laskutyöt,
 - eristystyöt,
 - eri rakennukset useiden uudisrakennusten muodostamalla rakennustyömaalla.
6. Urakanottajan on suoritettava ottamansa urakkatyö loppuun saakka, ellei hänellä ole pätevää estettä. Milloin työntekijä työnantajan määräykses-tä joutuu keskeyttämään aloittamansa sovitun urakan ja hänet siirretään pois ko. urakkatyömaalta, eikä keskeytyksen aiheuttanutta työtä voi-da järjestää suorituspalkalla, maksetaan keskeytyksen ajalta, kuitenkin enintään kuudelta työpäivältä, työehtosopimuksen 8§ mukainen keski-tuntipalkka.

3 § Etumieslisä

IV-ala

Mikäli IV-työhön sisältyy ennakkoarvion mukaan yli 100 normituntia, on rakennuksella tai yhtenäisellä rakennusryhmällä yksi etumies. Mikäli työryhmään kuuluu etumiehen lisäksi vähintään viisi muuta työntekijää, etumiesten lukumäärä on kaksi. Mikäli IV-työhön sisältyy ennakkoarvion mukaan 24–100 normituntia, on siinä yksi etumies.

IV-asentajalle, joka toimii rakennustyömaalla etumiehenä, maksetaan etumiestuntien suhteessa etumieslisänä 5,3 % suorituspalkkasumman ja maksetun työehtosopimuksen mukaisen takuupalkkasumman erotukses-ta niissä työkohteissa, jotka tehdään suorituspalkkauksella. Mikäli työ-maalla on kaksi etumiestä, jaetaan em. lisä näiden kesken etumiestuntien suhteessa.

1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta: Kullekin etumiehelle taataan etumieslisänä työtuntia kohti 0,43 €/h.

1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta: Kullekin etumiehelle taataan etumieslisänä työtuntia kohti 0,44 €/h.

1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta: Kullekin etumiehelle taataan etumieslisänä työtuntia kohti 0,45 €/h.

Taattu etumieslisä maksetaan ennakkona tilikausittain. Etumieslisää ei vähennetä sovitusta suorituspalkkasummasta.

Tämän pykälän määräyksistä voidaan 4§ mukaisesti jäsenyrityksissä paikallisesti sopia toisin.

Etumiehen tehtävät työmaalla

1. Ottaa vastaan ja välittää työnjohdolle vastaavan rakennusmestarin antamat tiedotukset.
2. IV-asennustyön alkaessa ovat asennusliikkeen työnjohto, sekä työmaan etumies velvollisia neuvottelemaan rakennustyömaan vastaavan johdon kanssa IV-asennustyöhön liittyvien tarpeellisten pukeutumis-, ruokailu-, työ- ja varastotilojen sekä purkutavaroiden kokoamispaikan järjestämisestä.
3. Etumiehen tulee valvoa työn alkaessa, että työmaalle saapuneet tarvikkeet toimitetaan asennuskohteitten välittömään läheisyyteen sekä huolehtia, että tarvikkeet varastoidaan niille varattuihin paikkoihin sekä käsitellään huolellisesti.
4. Tarkastaa saapuneet tarvikkeet hänelle luovutetun tavaraluettelon, kuormakirjan tai muiden työhön liittyvien asiakirjojen mukaan, sekä epäselvyyksien sattuessa ilmoittaa viipymättä asennusliikkeeseen tai lähetyspaikkaan.
5. Työn kuluessa tarpeelliseksi havaittujen työkalujen, kanavien, osien ja varusteiden, joita tarvikeluetteloa laadittaessa ei ole voitu edellyttää tarvittavan, lisätilaus liikkeen varastosta. Etumiehen tulee riittävän ajoissa, mikäli työ suoritetaan liikkeen sijaintipaikkakunnalla vähintään 8 työtuntia ennen ja mikäli työ suoritetaan muulla kotimaan paikkakunnalla vähintään 16 työtuntia ennen, tehdä edellä mainittu tilaus.
6. Valvoa, että ylijäämä tarvikkeet toimitetaan asennusliikkeen varastoon ja tehdä ilmoitus kuljetusta varten varastolle. Toimittaa välittömästi rikkoutuneet ja vialliset pois asennustyömaalta, ettei niitä vahingossa asennettaisi sekä valvoa, että purettavat tarvikkeet kootaan niille varattuun paikkaan.
7. Tarkistaa urakkaryhmään kuuluvien työntekijöiden tuntilistat.
8. Huolehtia siitä, että kannakkeiden ja reikien merkitseminen suoritetaan oikein.
9. Huolehtia siitä, että asennustyö suoritetaan annettujen piirustusten mukaan. Hoitaa työnantajan määräämien ylimääräisten töiden suoritus siten, että laskutyölapulle merkitään käytetyt tarvikkeet ja työtunnit oikein sekä palauttaa ko. lomakkeet tilaajan hyväksymänä työnjohdolle.

Erikoisetumies

Tämän kohdan tarkoittamasta erikoisetumiestehtävästä sovitaan kirjallisesti erikseen työmaan alkaessa. Tässä tarkoitetut erikoisetumiestehtävät ovat vaativampia ja laajempia kuin muualla tässä työehtosopimuksessa tarkoitetut etumiestehtävät. Tehtävät ovat myös sellaisia, etteivät ne sisälly normiaikoihin.

Erikoisetumiehen tehtävät voivat olla mm. seuraavia

- osallistuminen tilaajan ja urakoitsijan välisiin työmaakokouksiin yrityksen edustajana tai yhdessä työnjohdon kanssa
- osallistuminen tavanomaista laajemmin sovittavalla tavalla erilaisiin viranomaistarkastuksiin. Näitä voivat olla mm. rakennusvalvontaviranomaisten, kaukolämpölaitoksen tai Tukes:n tarkastukset
- osallistuminen työmaalla tapahtuviin katselmuksiin tai tarkastuksiin suorituspalkkausmääräysten ylittävässä määrin
- osallistuminen työmaalla pidettäviin urakoitsija-, aikataulu-, reikä- ja risteyspalaveriin ja kokouksiin suorituspalkkausmääräysten ylittävässä määrin

Tämän kohdan tarkoittamat erikoisetumiestehtävät edellyttävät erillistä sopimista ja niihin ryhtymisen tulee olla vapaaehtoista. Erikoisetumiehen tehtävistä tehtävässä sopimuksessa tulee mainita ainakin tehtävien pääkohdat ja valtuudet, joilla erikoisetumiehen tehtävään sitoutunut työntekijä toimii. Jollei muusta ole sovittu, maksetaan erikoisetumiehen tehtävien hoidosta työntekijälle henkilökohtaisen keskituntiansion mukainen palkka.

Erikoisetumiehen tehtäviin siirtyminen tai niissä toimiminen voi edellyttää ennakkokoulutusta tai tehtävän jatkuessa täydennyskoulutusta. Yrityksen tulee ottaa nämä koulutustarpeet huomioon.

IV-ALAN NORMIAJAT RAKENNUSTYÖMAIDEN IV-TÖILLE

1 § Yhteiset määräykset

Mom. 1 URAKKASUMMA SUORASSA URAKKAPALKKAUKSESSA

Tämä kirja koskee mittaukseen perustuvia suoralla suoritettavia IV-töitä rakennustyömailla. Kirja määrittelee ne perusteet, joiden mukaan suoritettu työ mitataan ja muutetaan normiajoiksi.

Urakkasumma saadaan kertomalla tämän työehtosopimuksen perusteella määräytyvällä urakatöiden normituntikertoimella normiaikojen summa.

Mom. 2 YLEISET NORMIAIKARAJAT

Kohta 1 Normiaikoihin sisältyvät työt

- A) normiajat sisältävät kaikki kanavien ja koneiden sekä niiden varusteiden asennukseen tarvittavat työvaiheet työmääräyksen mukaisen työn valmiiksi suorittamista varten suunnitelmien ja Talotekniikka RYL:n edellyttämällä tavalla.

- B) Niiden työn kuluessa tarpeelliseksi havaittujen työkalujen, kanavien, osien ja varusteiden, joita tarvikeluettelo laadittaessa ei ole voitu edellyttää tarvittavan lisätilaus liikkeen varastosta. Urakkamiehen tulee riittävän ajoissa, mikäli työ suoritetaan liikkeen sijaintipaikkakunnalla, vähintään 8 tuntia ennen ja mikäli työ suoritetaan muulla kotimaan paikkakunnalla vähintään 16 tuntia ennen, tehdä edellä mainittu tilaus.
- C) Muutostöitä, lisätöitä ja työmääräykseen kuulumattomia töitä saadaan tehdä vain työnantajan määräyksestä.

Kohta 2 Normiaikoihin eivät sisälly seuraavat työt

- A) Tarvikkeiden ja työkalujen haku kauempaa kuin 30 metrin etäisyydeltä siitä kulkuaukosta, josta tarvikkeet kuljetetaan.
- B) Jos työntekijän täytyy odottaa tarvikkeita, jotka hän on 1b-kohdan mukaisesti tilannut tai jos muutoin ilmaantuu esteitä urakkatyön jatkamiselle ja asiasta on hyvissä ajoin ilmoitettu työnantajalle eikä muuta työtä järjestetä, on näin menetetty työaika korvattava odotusajan palkan mukaan.
- C) Telineiden teko ja purkaus
- D) Kanavien läpimenoja varten tarvittavien reikien teko ja niiden paikkaaminen.
- E) Eristystyöt
- F) Kaivantojen teko ja täyttö
- G) Merkitsemistyö silloin, kun viranomaisten vaatimat reikäkuvat puuttuvat tai ovat puutteelliset, tai kun asentaja varta vasten lähetetään työmaalle ainoastaan merkitsemistyöhön.
- H) Maalaustyöt, lukuun ottamatta paikkamaalauksia pohjamaalilla yhteen kertaan.
- I) Varsinaiset talonrakennustyöt.
- J) Palautus luettelon laatiminen
- K) Työselityksessä vaadittujen kanavien, osien ja laitteiden pesu puhdistus- nesteellä ennen asennustyötä.
- L) Säätoimittaukset ja pöytäkirjan teko.
- M) Lisätilaus liikkeen varastosta, milloin tarvikeluettelo puuttuu tai on oleellisesti puutteellinen.
- N) Ilmastointikanavien nuohous työt.
- O) Tiiveys kokeet
- P) Kulkeminen taukotiloihin, jotka sijaitsevat yli 100m kulkuaukosta (Viranomaismääräyksen mukaan taukotilassa on oltava vähintään yksi neliömetri rakennustyömaan kunkin työvuoron työntekijää kohden. Taukotila on kalustettava asianmukaisilla pöydillä ja selkänojallisilla istuimilla

siten, että työntekijöillä on esteettömään ruokailuun. Jollei taukotilassa ole mahdollisuutta lämpimän aterian saantiin, tila on varustettava laitteilla mukana tuodun ruuan ja juoman säilyttämistä varten. Taukotilassa on tällöin oltava jääkaappi.)

Mom. 3 YLEISET MÄÄRÄYKSET

Kohta 1 Uudet ja vanhat rakennukset

Normiajat ovat voimassa, kun työ tehdään uudisrakennustyömaalla tai vanhan rakennuksen työmaalla. Taulukosta valitsemasi rakennustyyppin kohdalta löydät saneerauslisän rakennuksen käytön mukaisesti. Saneerauslisän osalta prosentti voi vaihdella samassa kohteessa käytön mukaisesti.

Taulukosta valitsemasi rakennustyyppin kohdalta löydät saneerauslisän rakennuksen käytön mukaisesti. Saneerauslisän osalta prosentti voi vaihdella samassa kohteessa käytön mukaisesti.

SANEERAUSLISÄ			
Rakennustyyppi	Rakennus poistettu käytöstä	Rakennus käytössä, työalue ei	Työalue käytössä
Asuinrakennukset (kerros, rivi- ja pientalot, vapaa-ajan asunnot, asuntolat ja vastaavat) majoitus-rakennukset, hotellit ja vastaavat	7	13	18
Sairaalat, palvelutalot, hoitolaitokset ja vastaavat	13	20	23
Muut kohteet (Varastorakennukset, parkkihallit, teollisuushallit, myymälä hallit, pysäköintitalot ja vastaavat Lasten päiväkodit, monitoimitalot, opetus-rakennukset ja vastaavat Liikerakennukset, myymälät, toimistorakennukset ja vastaavat)	6	7	13
Sellaisissa tapauksissa, joissa työ on verrattavissa uudisttyöhön	0	0	0

Suojelukohteissa saneeraustaulukkolisiin lisätään 5 % - yksikköä

Kohta 2 Vaativuus- ja olosuhdelisät

Vaativuuslisät

Kuululisa	+ 20 %
RST – HST – tai pinnoitettu materiaali	+ 10 %
Asennukset laboratorioissa ja erityistä puhtautta vaativa työt, vaativampi kuin P1-luokka	+ 30 %
Yli 1 mm pelistä tehty kanava	+ 20 %

Savunpoistokanavat

pyöreäkanava	+ 15 %
suorakaidekanava	+ 30 %

Olosuhdelisät

Konehuonelisä, koskee kanavistoja	+ 30 %
Vapaan työskentelytilan korkeus 0,90 m	+ 50 %
Vapaan työskentelytilan korkeus 1,8 m	+ 25 %

Työskentelykorkeus lattiasta tai maasta kanavaan yli 5.0 m + 25 % Työskentelykorkeus lattiasta tai maasta kanavaan yli 8,0 m + 50 %

Työskentely korkeus mitataan kanavan keskikorkeuteen tai kojeen alapintaan siitä lattian, katon tai maan pinnasta, jolle teline on pystytetty paitsi kuilujen kohdalla siitä tasosta, josta kuiluun voidaan siirtyä.

IV-URAKAN NORMITUNTITAUUKKO

Mom. 1. PYÖREÄT KANAVAT JA OSAT

Sarake	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Halkaisija		- 50 mm	50 - mm							
D cm	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH
- 125	0,18	0,37	0,58	0,18	0,48	1,98	0,37	0,28	0,70	0,23
- 200	0,21	0,40	0,63	0,30	0,53	1,98	0,40	0,30	0,75	0,26
250	0,25	0,48	0,75	0,35	0,58	1,98	0,48	0,36	0,90	0,31
315	0,28	0,60	0,93	0,44	0,75	1,98	0,60	0,45	1,13	0,35
400	0,32	0,68	1,06	0,53	0,96	2,84	0,68	0,51	1,28	0,40
500	0,41	0,84	1,34	0,67	1,03	2,84	0,85	0,63	1,58	0,51
630	0,54	1,08	1,69	0,80	1,46	2,84	0,96	0,80	2,00	0,68
800	0,60	1,30	2,04	1,07	1,98	3,97	1,30	0,97	2,43	0,75
1000	1,02	1,60	2,48	1,34	2,65	3,97	1,59	1,18	2,90	1,28
1250	1,34	1,98	2,92	1,79	3,44	3,97	1,87	1,33	3,33	1,68

1. Eristämätön kanava
2. Eristetty kanava ÄE, LE, PE - 50 mm
3. Eristetty kanava ÄE, LE, PE 50 - mm
4. Eristämätön, MY, KY, TY, LKP, TULPPA, ulkoliitin kanavasta < 1 m, SP, YHDEPL, lämpölaajenemiskompensaattori, tarkastusluukku valmiiseen osaan
5. Eristetty KY, TY, MY, LKP, TP, EP, JATKO, kylmäkutistepantaliitos
6. Ulospuhallinhajoittaja, Esim. Eyma
7. Äänenvaimennin

8. Eristämätön haara, saapasosa
9. Eristetty haara, saapasosa
10. Suutinkanava

Palo-osastoinnista johtuva, erityissuunnitelmassa esitetty ja etukäteen todettu lisäkannakointi 0,1 NH/kannake. Pöytäkirjaan: Ei koske palopel-
lin yhteyteen asennettavia tai kanaviston normaaleja kannakkeita.

Valmishormien kytkentä

Mikäli ilmastointiasentaja kytkee valmishormit toisiinsa liitosyhteellä,
maksetaan siitä kytkentähintana 0,25 NH/kpl

Muut valmishormiin tehtävät kytkennät 0,15 NH/kpl

TARKASTUSLUUKKU (kantikas ja pyöreä)

	Kanava	NH
Eristämätön	- 400	0,43
Eristetty	- 400	0,86
Eristämätön	500 -	0,55
Eristetty	500 -	1,01

ULKOSÄLEIKÖT *

Sarake	1
Koko	NH
- 125	0,38
- 200	0,48
250	0,54
315	0,61

Kantikas ulkosäleikkö *

Koko	NH/kpl
0,10 - 0,15	0,96
0,16 - 0,19	1,09
0,20 - 0,35	1,45
0,36 - 0,63	1,72
0,64 - 0,99	2,06
1,00 - 1,43	2,4
1,44 - 1,95	2,72
1,96 - 2,55	3,25
2,56 - 3,23	4,05
3,24 - 4,00	4,5

Mom. 2 SUORAKAIDEKANAVAT

VALMIIN KANAVAN JA OSIEN ASENNUS

Sarake	1	2	3	4
Piiri x m = m ²	NH/m	NH/m		
0 - 1 m ²	0,45	1,1	0,50	1,00
1,2 m ²	0,54	1,32	0,50	1,00
1,4 m ²	0,63	1,40	0,50	1,00
1,6 m ²	0,72	1,80	0,50	1,00
1,8 m ²	0,81	2,20	0,50	1,00
2 m ²	0,90	2,20	0,75	1,50
2,4 m ²	1,08	2,64	0,75	1,50
2,8 m ²	1,26	3,08	0,75	1,50
3,2 m ²	1,44	3,52	0,75	1,50
3,6 m ²	1,62	3,96	0,75	1,50
3,8 m ²	1,71	4,18	0,75	1,50
4 m ²	1,90	4,4	1,00	2,00
4,4 m ²	1,98	4,84	1,00	2,00
4,8 m ²	2,16	5,28	1,00	2,00
5 m ²	2,25	5,50	1,00	2,00
5,4 m ²	2,43	5,94	1,00	2,00
5,8 m ²	2,61	6,38	1,00	2,00
6 m ²	2,70	6,60	1,00	2,00
6,4 m ²	2,88	7,04	1,25	2,50
6,8 m ²	3,06	7,48	1,25	2,50
7,2 m ²	3,24	7,92	1,25	2,50
7,6 m ²	3,42	8,36	1,25	2,50
8,0 m ²	3,60	8,80	1,25	2,50

Eristämätön kanava
0,45 HN/m²

Eristetty kanava
1,10 NH/m²

1. Eristämätön kanava, KY, MY, LKT, TY, SY, pääte suuremman pään mukaan, ilmamääräsäätimet (IMS) ja palopellit, lämpölaajenemis-kompensaattori
2. Eristetty kanava, KY, MY, LKT, TY, SY, pääte suuremman pään mukaan
3. Eristämätön kanava, Sovituspää, Kanavan katkaisu
4. Eristetty kanava, sovituspää, kanavan katkaisu, mitoitus ulkokuoren mukaan

Palo-osastoinnista johtuva, erityissuunnitelmassa esitetty ja etukäteen todettu lisäkannakointi 0,1 NH/kannake. Pöytäkirjaan: Ei koske palopellin yhteyteen asennettavia tai kanaviston normaaleja kannakkeita.

Suorakaidekanavataulukko Sivu a + Sivu b x 2 x 1m = m²

Sivu a mm	Sivu b mm											
	100	150	200	250	300	400	500	600	800	1000	1200	1500
200												
250												
300			1 m ²	1,1 m ²	1,2 m ²							
400	1 m ²	1,1 m ²	1,2 m ²	1,3 m ²	1,4 m ²	1,6 m ²						
500	1,2 m ²	1,3 m ²	1,4 m ²	1,5 m ²	1,6 m ²	1,8 m ²	2 m ²					4 m ²
600	1,4 m ²	1,5 m ²	1,6 m ²	1,7 m ²	1,8 m ²	2 m ²	2,2 m ²	2,4 m ²				
800	1,8 m ²	1,9 m ²	2 m ²	2,1 m ²	2,2 m ²	2,4 m ²	2,6 m ²	2,8 m ²	3,2 m ²			
1000			2,4 m ²	2,5 m ²	2,6 m ²	2,8 m ²	3 m ²	3,2 m ²	3,6 m ²	4 m ²		5 m ²
1200					3 m ²	3,2 m ²	3,4 m ²	3,6 m ²	4 m ²	4,4 m ²	4,8 m ²	5,4 m ²
1400							3,8 m ²	4 m ²	4,4 m ²	4,8 m ²	5,2 m ²	5,8 m ²
1600									4,8 m ²	5,2 m ²	5,6 m ²	6,2 m ²
1800									5,2 m ²	5,6 m ²	6 m ²	6,6 m ²
2000							5 m ²		5,6 m ²	6 m ²	6,4 m ²	7 m ²
2400										6,8 m ²	7,2 m ²	7,8 m ²
2800										7,6 m ²	8 m ²	8,6 m ²
3000							7 m ²			8 m ²	8,4 m ²	9 m ²
3200										8,4 m ²	8,8 m ²	9,4 m ²

Alue = 1 m²

Mom. 3 VENTTIILIT

KOKO mm	1	2	3	4	5	6	7
	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH
100	0,50	0,85	0,60	0,78	0,30	0,90	1,20
125	0,50	0,91	0,60	0,78	0,30	0,90	1,20
160	0,60	1,00	0,80	1,04	0,32	0,90	1,60
200	0,60	1,05	0,80	1,04	0,34	1,00	1,60
250	0,60	1,14	0,80	1,04	0,38	1,00	1,60
315	0,60	1,48	0,95	1,5	0,43	1,00	1,90
400	0,73	1,70	1,10	1,7	0,50	1,21	2,20
500	0,98	1,93	1,28	1,9		1,81	2,56
630	1,25	2,38	1,60	2,5		2,42	3,20
800	1,43		1,88	3,2			
1000	1,76		2,23	3,6			
1250	2,16		2,57	4			
1400	2,55		2,94				
1600	3,01		3,31				
1800	3,46		3,67				
2000	3,97		4,05				
2400	4,40		4,43				

1. Tulo ja poistosäleiköt
2. Piennopeusjakolaite
3. Palopelti, E-luokka, pyöreät ilmamääräsäätimet
4. Palopelti, EI-luokka
5. Tulo ja poistoventtiilit
6. Paineenalennus ja liitäntälaatikot
7. Tulo- ja poistoilmavirtasäädin, esim. Halton HHW

Mom. 4. ILMANVAIHTOKONEET

1 TULOILMAKOJE, sisältää 3 osaa

2 TULO- JA POISTOILMAKOJEPAKETTI, sisältää 6 osaa

Jos pyörivä LTO-yksikkö toimitetaan osina työmaalle, sen kokoaminen on hinnoittelematonta työtä

Sarake	1	2
m ³ /s	NH	NH
0 - 0,99	3,8	6,88
1,00 - 1,99	5,76	10,23
2,00 - 3,49	7,67	13,74
3,50 - 4,99	9,59	17,26
5,00 - 6,99	11,5	20,77
7,00 - 10,00	13,42	23,97

Päälleasennuksessa + 30 %, ei koske taulukon riviä 1

Tehdasvalmisteinen teline kojeille sisältyy asennustapaan

Työnormit sisältävät haalauksen nosturin ulottuvilta iv-konehuoneeseen

Pakettiin erikseen liitettävät koneosat hinnoitellaan koneosien normituntitaulukon mukaan

Pöytäkirjamerkintä:

Ilmanvaihtokoneiden hinnoittelussa 30 % suuruinen päälle asennus lisä koskee kaikkia niitä ilmanvaihtokoneita, jotka asennetaan jonkin muun ilmanvaihtokoneen päälle.

Ilmanvaihtokone alkaa sulkupellistä (raitisilma- ja / tai poistoilmapellistä) ja sitä ennen tai jälkeen asennettuihin kanavistoihin tulee sovellettavaksi 30 % suuruisen osuudella siltä osin kun kanavistot sijaitsevat IV-konehuoneessa.

KONEOSIEN NORMITUNTITÄULUKKO

KOJEEN TUOTTO m ³ / s	
1	0 - 0,99
2	1,00 - 1,99
3	2,00 - 3,49
4	3,50 - 4,99
5	5,00 - 6,99
6	7,00 - 10,00

Jälkilämmityspatteri ja jäähdytyspatteri hinnoitellaan kanavassa kulkevan ilmamäärän mukaan taulukosta.

Sarake	1	2	3	4	5	6
Rivi	NH	NH	NH	NH	NH	NH
1.	1,11	1,32	2,04	2,36	2,68	3,01
2.	1,41	1,69	2,69	3,06	3,49	3,94
3.	1,66	1,96	2,95	3,35	3,74	4,14
4.	1,66	1,96	2,95	3,35	3,74	4,14

OSAT

1. Sälepelti, väliosa, kostutin
2. Patteri
3. Äänenvaimennin
4. Puhallin

Mom. 5 PIENKOJEET

Laite	NH/kpl
Talotuuletin, Liesikupu, Tuuletin	2,28
VSS iv-koje. Kanavat hinnoitellaan taulukon mukaan	3,70
Tuulikaappikoje	3,40
Pientalo LTO kone seinämalli, alle 40 kg	5,00
Äänieristyspatja asennettuna kaikki koot	1,99
Jäähdytyskoje	1,92
Kanavapuhallin 100 - 160	0,48
Kanavapuhallin 200 - 315	0,64
Kohdepoistopuhallin kone	1,75
Kohdepoistopuhaltimen ”kärsä”	2,50
Rautarakenteet teko ja asennus hinnoittelematon työ.	

***KIERTOILMAKOJEET, JÄÄHDYTYSALKIT, TALOTEKNIKKAPALKIT JA PASSIIVIPANEELIT**

Kiertoilmakojet ja jäähdytysalkit

Paino kg	1 NH/kpl	2 NH/kpl
- 15	1,04	1,28
- 35	1,16	1,39
- 60	1,74	1,97
- 100	2,32	2,55
- 150	2,90	3,13
- 200	3,48	3,71

1. Yhteen virtauspiiriin kytkettävät
2. Useampaan kuin yhteen virtauspiiriin kytkettävät

Talotekniikkapalkit

Pituus mm	NH/kpl
- 1500	1,50
- 2000	1,90
- 2500	2,20
- 3000	2,50
- 3500	2,80
- 4000	3,20
- 4500	3,60
- 5000	3,90

Talotekniikkapalkin pituus = palkin pituus + suoja Pellin pituus

Talotekniikkapalkilla tarkoitetaan palkkia, joka sisältää jäähdytys/lämmitysjärjestelmän lisäksi muutakin tekniikkaa, kuten sähkötekniikkaa.

Passiivipaneelit

	Majoitus- ja hotelli- rakennukset	Muut rakennukset
Pituus mm	NH/kpl	NH/kpl
- 1500	1,24	1,35
- 2000	1,58	1,72
- 2500	1,83	1,98
- 3000	2,08	2,25
- 3500	2,32	2,52
- 4000	2,65	2,88
- 4500	2,99	3,24
- 5000	3,23	3,50
- 5500	3,48	3,77
- 6000	3,72	4,04

Jäähdytys- ja talotekniikkapalkkien sekä passiivipaneelien asennuksen normiaikoja korotetaan + 15 %, mikäli käytössä ei ole kanavanostinta tai muuta vastaavaa apulaitetta.

Elpotek hormien kytkeä

Mikäli ilmastointiasentaja kytkee nk. elpotek hormit toisiinsa liitosyhteellä, maksetaan siitä kytkehintana 0,25 NH/kpl

Ilmanvaihtolaitteet omakotitaloihin, toimitiloihin yms.

Paino	kg	NH/kpl
1.	40 - 99	6
2.	100 - 210	8

Mom. 6 AKSIAALIPUHALTIMET

Sarake	Liitäntäkoko
1.	0 - 250
2.	315 - 400
3.	500 - 630
4.	800 - 1000
5.	1250 -

Sarake	1	2	3	4	5
Rivi	NH	NH	NH	NH	NH
1.	0,17	0,29	0,37	0,46	0,57
2.	0,17	0,29	0,37	0,46	0,57
3.	0,29	0,37	0,46	0,57	0,66
4.	0,37	0,57	0,74	0,94	1,11
5.	0,37	0,57	0,74	0,94	1,11
6.	0,57	0,74	0,94	1,11	1,31
7.	0,57	0,74	0,94	1,11	1,31
8.	0,74	0,94	1,11	1,31	1,45
9.	0,74	0,94	1,11	1,31	1,45
10.	1,11	1,31	1,48	1,68	1,87

1. Tärinän eristimet
2. Suojaverkko
3. Jalat
4. Kangasliitin
5. Johtosiivistö
6. Imukartio
7. Puhalluskartio
8. Ääniloukku, Suodatinosa
9. Moottoripelti
10. Puhallin

Huippuimuri

Koko kg	Imuri	LV-Piippu
	NH	NH
- 12	1,22	1,22
- 23	1,92	1,92
- 40	2,44	2,44
- 56	2,88	2,88
- 71	4,28	4,28

Mom. 7 OSIEN TEKO

Urakan ulkopuolinen työ jolla on olemassa kattava hinnoittelu liitetään urakkaan vain työkunnan niin halutessa

Hinnoittelun käyttö edellyttää asialliset verstaskoneet:

Kiljotiini, Kaarisakset, Kantti, Lökkari, Mankeli, Pistehitsi, Sikkikone sähkökäyttöinen.

OSIEN TEKO

Eristetty osa / kanava mitataan ulkokuoren mukaan

Yksinkertainen kanavan teko		0,42 NH / m ²
Yksinkertainen MY keskeinen / KY 90-45-30		0,68 NH / m ²
Yksinkertainen MY ja KY epäkeskeinen		0,84 NH / m ²
Eristetty kanava	- 50 mm	0,82 NH / m ²
Eristetty kanava	51 - 100 mm	1,15 NH / m ²
Eristetty MY keskeinen KY / 90-45-30	- 50 mm	1,31 NH / m ²
Eristetty MY ja KY epäkeskeinen	- 50 mm	1,64 NH / m ²
Eristetty MY keskeinen KY / 90-45-30	51 - 100 mm	1,84 NH / m ²
Eristetty MY ja KY epäkeskeinen	51 - 100 mm	2,30 NH / m ²

ITSETEHTYJEN JA VALMIIDEN OSIEN ASENNUS ITSETEHTYIHIN KANAVIIN JA OSIIN

Yksinkertainen	LKT	Hinnoittelu taulukon mukaan	
Yksinkertainen	TL	> 0,59 m ²	0,73 NH / kpl
Yksinkertainen	TL	< 0,6 m ²	1,10 NH / kpl
Eristetty	LKT	Hinnoittelu taulukon mukaan	
Eristetty	TL	> 0,59 m ²	1,40 NH / kpl
Eristetty	TL	< 0,6 m ²	1,74 NH / kpl
Putkituki / Kulmatuki			0,09 NH / kpl
Tehdasvalmisteiset		Hinnoittelu taulukon mukaan	
yli 1 mm pelliille korotus		50 %	
ÄE-Kanavan muovitus		10 %	

IV-LYHENTEET

PK6025-ZN05	P-kanava 250 s=0,5 l=6
PKT6025-ZN05	P-kanava tulpattu 250 s=0,5 l=6
PKL6050025	Lämpöeristetty kanava 250 Le=50 l=6
PKÄ6050025	Äänieristetty kanava 250 Äe=50 l=6
PKP6050025	Paloeristetty kanava 250 Pe=50 l=6
PK2300x200 ZN05	Kantikas kanava 300x200 s=0,5 l=2
KYK90025	Kulmayhde 90 250
KYK45025	Kulmayhde 45 250
LKTK025	Lähtökaulus tasopinnasta 250
LKPK025-025	Lähtökaulus putkelle 250-250
POK025	Pohja 250
LYPK025	Liitin putkelle 250
TLPP025	Tarkastusluukku pyöreälle 250
TLTP040x020	Tarkastusluukku tasopintaan 400x200
TLPP025-A30	Tarkastusluukku paloluokka A30 E=60
MYK025-0200	Muuntoyhde 250-200
MYE025-0200	Muuntoyhde epäkeskeinen 250-200
SP025	Säätöpelti 250 Esim: PRA,liris, MRS
PP025	Palopelti 250
THPK04003150250	T-Haara 400/315/250
USAV250	Ulkosäleikkö 250
ÄV02501200	Äänenvaimennin 250 l=1200

SPRINKLERALA

1 § Suorituspalkat

1. Suora urakka

Urakkasumma (US) saadaan kertomalla normituntien summa (NHS) normituntikertoimella (NHK).

$$US = NHS \times NHK$$

Tähän sopimukseen liittyvä työmaiden sprinklertöiden normitunti (NH) kerrotaan seuraavalla normituntikertoimella (NHK).

1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta, suoran urakan normituntikerroin on 19,10 €/NH

1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta, suoran urakan normituntikerroin on 19,65 €/NH

1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta, suoran urakan normituntikerroin on 20,12 €/NH

2. Suora palkkio

Palkkiosumma muodostuu työnantajan ja työryhmän etumiehen yhteisestä sopimuksesta. Sopimus tehdään ennen ko. työn aloittamista. Sovittua palkkiosummaa ei jälkikäteen muuteta, ellei työmääräysten muutosten johdosta työn laajuus muutu.

Liitot suosittelevat, että sovittaessa suoran palkkion sopimuksia (ns. könttäurakoita) sopimusosapuolilla on riittävän pitkä aika perehtyä sopimusasiakirjoihin.

3. Muut palkkiot

Työnantaja ja etumies tai etumiehen puuttuessa työntekijä voivat sopia myös muista palkkiotavoista ja perusteista.

4. Ulosmaksu- ja takuupalkat

Normiajoitettujen sprinklertöiden suorituspalkkaustyössä on jäljempänä mainittu perustuntipalkka taattu ja se maksetaan ennakkona tilikausittain.

Palkkaryhmässä S ja 1 on ulosmaksu- ja takuupalkka taulukon mukaan, 2–4 palkkaryhmissä 3 palkkaryhmän mukaan.

1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Pr	€/h
S	12,63
1	15,22
2	18,00
3	18,93
4	19,97

1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Pr	€/h
S	13,00
1	15,66
2	18,52
3	19,48
4	20,55

1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Pr	€/h
S	13,31
1	16,04
2	18,96
3	19,95
4	21,04

Jollei muusta ole sovittu, 2–4 palkkaryhmien osalta maksetaan tilikausittain ulosmaksuna 3 palkkaryhmän palkka + 1,7 €/tunnilta.

Mikäli muita kuin normiajoitettuja (hinnoiteltuja) töitä tehdään suorituspalkkauksella, käytetään takuupalkkana työntekijän henkilökohtaista kokonaisansiota, jollei muuta ole sovittu.

2 § Suorituspalkkausmääräykset

Sprinklerala

A. Suorituspalkkaustyötä koskevat yleiset määräykset

1. Suorituspalkkaustavat

- a. suora urakka
- b. suora palkkio
- c. muut palkkiot

2. Suorituspalkkojen valinta

1. – kohdassa mainittujen palkkaustapojen valinta perustuu työnantajan ja työryhmän etumiehen sopimukseen.

Jollei muusta ole sovittu, suoritetaan normiajoitettu työmääräyksen mukaan vähintään 100 NH:n työ rakennustyömaalla suorituspalkkauksella. Ellei em. töiden suorituspalkkaustavasta päästä yksimielisyyteen käytetään a) – kohdan mukaista suoraa urakkapalkkausta.

Hinnoittelu ei koske teollisuuden prosesseihin liittyviä sprinklerasennuksia.

Henkilökohtainen kokonaisansio maksetaan seuraavista töistä:

Työnantajan antaman työmääräyksen perusteella suoritettavia muutos ja lisätöitä, jotka eivät kuulu urakasopimukseen ja joita ei voida järjestää suorituspalkkaustyönä suoritettavaksi.

Mikäli normiajoittamatonta työtä ei sovita suorituspalkkaustyönä, suoritetaan se aikatyönä. Tämä määräys ei koske normiajoitettujen töiden yhteydessä olevien yksittäisten osien tai kappaleiden hinnoitteluerimielisyyksiä.

Ellei muiden töiden suorituspalkkauksesta päästä yksimielisyyteen, työ suoritetaan työehtosopimuksessa määritellyllä ko. työn mukaisella aikapalkalla.

3. Suorituspalkkaustyön perustana ovat sovitun palkkaustavan lisäksi mahdollisesti työtä varten laaditut piirustukset ja työselitykset.
4. Muutostöitä, lisätöitä ja työmääräykseen kuulumattomia töitä saadaan tehdä vain työnantajan määräyksestä.
5. Suorituspalkkauksen sisältö ja työmääräyksen laajuus on ennen työn alkamista kirjattava käyttämällä tätä varten vahvistettuja lomakkeita. Lomake laaditaan kaksin kappalein, ja se on etumiehen ja työnantajan allekirjoitettava.

6. Työnantajalla on, keskusteltuaan asiasta ensin urakkatyökunnan etumiehen kanssa, oikeus tarvittaessa lisätä tai vähentää työvoimaa urakkatyökohteeseen määritelttyään ensin työn valmiusasteen. Lomanaikaisesta menettelystä työmaalla keskustellaan ennen etumiehen vuosilomaa.
7. Työntekijä tai työryhmä voidaan määrätä keskeyttämään jo aloitettu suorituspalkkatyö, mikäli suoritettu työ ei vastaa sitä summaa, mikä työstä on maksettu tai jos työntekijä rikkoo työmääräyksiä tahi laiminlyö sen, mikä kuuluu hyvään järjestykseen.
8. Milloin suorituspalkkaustyöryhmä työnantajan määräyksestä joutuu keskeyttämään aloittamansa suorituspalkkaisen työn ja mikäli tällaista työtä ei aloiteta viimeistään 4 kuukauden kuluttua keskeytyksestä, maksetaan mahdollinen ylijäämä kokonaisuudessaan suorituspalkkaustyöryhmälle. Tämän kohdan tarkoittamalla tavalla keskeytynyt työ on tarjottava niiden työntekijöiden jatkettavaksi, jotka sen aloittivat ja nämä ovat velvolliset siihen ryhtymään, ellei uusi suorituspalkkaussopimus tai muu laillinen este heitä siitä estä.
9. Jollei muusta ole sovittu, viimeistään 7 vuorokauden kuluessa suorituspalkkaustyön valmistumisesta on loppulaskenta suoritettava ja mahdollinen ylijäämä maksettava seuraavana palkanmaksupäivänä.

Suorituspalkkaustyö katsotaan valmistuneeksi silloin kun työnantajan edustajan ja etumiehen toimesta on suoritettu nk. itselle luovutus, ja mahdolliset viat ja puutteet on korjattu. Itselle luovutuksessa tarkastetaan, että työt on suoritettu oikein ja suunnitelmien mukaisesti valmiiksi saakka. Mahdolliset puutteet todetaan ja korjataan viipymättä.

Itselle luovutus tehdään viipymättä kun etumies on ilmoittanut työnantajan edustajalle suorituspalkkaustyön valmistumisesta. Mikäli itselle luovutus työnantajan edustajasta johtuvasta syystä siirtyy yli 7 kalenteripäivää etumiehen tekemästä ilmoituksesta, katsotaan suorituspalkkaustyö valmistuneeksi.

Muistutukset palkkio- tai urakkalaskelman suhteen on tehtävä kahden kuukauden kuluessa palkkio- tai urakkavoiton maksamisesta lukien, ellei työntekijä voi todistettavasti osoittaa, ettei hänellä sairauden tai muun laillisen esteen vuoksi ollut mahdollisuutta tehdä muistutustaan määräajassa.

10. Työntekijälle, jonka työsuhde päättyy suorituspalkkatyön ollessa kesken, maksetaan hänelle mahdollisesti tuleva jäljellä oleva suorituspalkkaosuutensa samaan aikaan kuin 8. kohdassa on mainittu, edellyttäen, että hän on jättänyt palkanmaksuun tarvittavat tiedot.

B. Normiajoitettuja urakatöitä koskevat lisämääräykset

1. Urakan välimittaus suoritetaan sovittuna aikana ennen asennuksen piiloon jäämistä tai purkutyöhön ryhtymistä, ellei purkutyötä voida mitata piirustuksista.
2. Jollei muusta ole sovittu, suoritetaan välimittaus sopivien työvaiheiden valmistuttua noin 2–3 kuukauden välein ja työntekijöille maksetaan mitaustuloksesta 90 %. Kunkin työntekijän osuus em. summasta lasketaan 5-kohdan mukaan. Tarkastelujaksoon sisältyy aina laskelma työn alusta mittaushetkeen.
3. Mikäli jokin pieni osa työmääräyksen mukaisesta urakasta puuttuu sen kuitenkin estämättä laitoksen käyttöön ottoa ja sen valmistuminen siirtyy yli 30 vrk:lla on urakkaryhmällä oikeus, jos niin haluaa, vaatia urakka katkaistavaksi ja mitattavaksi tehdyn työn osalta ja urakkaylijäämä maksettavaksi kokonaisuudessaan.
4. Sen jälkeen kun työ urakkatyömääräyksen mukaisesti mahdollisine lisä- ja muutostöineen on loppuun suoritettu, on sovittuna aikana työpaikalla suoritettava urakan mittaaminen, elleivät asianomaiset sovi siitä, että työ mitataan piirustusten perusteella.

Suorituspalkkaustyö todetaan valmistuneeksi kohdan 9. (itselle luovutus) määräysten mukaan. Lisätöiden, jotka käynnistyvät alkuperäisen urakan jo valmistuttua, palkkaustavoista sovitaan erikseen työehtosopimuksessa määritellyin keinoin.

Mittauksen tulos on oleva urakkahinnan laskemisen perusteena. Jos toinen osapuoli jää pois sovitusta mittaustoimituksesta, pätee toisen osapuolen mittaustulos. Selvitys urakkalaskentaan liittyvistä laskelmista, tunneista sekä urakkapohjien jaosta annetaan kaikille, jotka ovat urakkakunnassa työskennelleet.

5. Urakkavoiton jakaminen

Jollei muusta ole sovittu, palkkaryhmien 2-4 työntekijä saa suorituspalkkasummasta osan, jonka suuruuden määrää palkkaryhmän 3 mukainen perustuntipalkka kerrottuna hänen työhön käyttämällään tuntimäärällä. Kunkin työntekijän kohdalla vähennetään hänen osuudestaan se summa, mikä on hänelle aiemmin jo ko. suorituspalkkaustyöstä maksettu (ulosmaksetut palkat ja välipohjat).

Jollei muuta ole sovittu, palkkaryhmän 1 työntekijä saa suorituspalkkasummasta osan, jonka suuruuden määrää osuus, joka on 50 % palkkaryhmä 3 perustuntipalkasta. Kunkin työntekijän kohdalla vähennetään hänen osuudestaan se summa, mikä hänelle aiemmin on jo ko. suorituspalkkaustyöstä maksettu (ulosmaksetut palkat ja välipohjat).

Jollei muuta ole sovittu, palkkaryhmän S työntekijät eivät ole jakamassa urakkavoittoa.

a) Normiajoitettujen töiden urakkasopimus on kokonaisuus, eikä tähän työehtosopimukseen sidottu työnantaja saa erottaa eri työvaiheita rakennustyömaalla erillisiksi urakoiksi seuraavia poikkeuksia lukuun ottamatta:

- Työnantajan palveluksessa ei ole kaikkiin työvaiheisiin pystyviä työntekijöitä, työt, jotka suoritetaan muualla kuin rakennustyömaalla, erikseen laskutettavat työt, pumppaamot.
- Pumppaamoiden osalta rajana pidetään pumppaamon sisäseiniä. Jos rajauksessa on epäselvyyttä, määritellään rajat tarkemmin työmaan suorituspalkkausopimuksessa. Pumppaamo sisältää sitä palvelevat putket ja laitteet.
- Urakka voidaan paikallisesti sopien jakaa erillisiin osiin. Jakamisesta sovitaan yhdessä eri urakkatyökuntien etumiesten ja työnantajan edustajan kesken.

6. Urakanottajan on suoritettava ottamansa urakkatyö loppuun saakka, ellei hänellä ole pätevää estettä. Milloin työntekijä työnantajan määräyksestä joutuu keskeyttämään aloittamansa sovitun urakan ja hänet siirretään pois ko. urakkatyömaalta, eikä keskeytyksen aiheuttanutta työtä voida järjestää suorituspalkalla, maksetaan keskeytyksen ajalta, kuitenkin enintään kuudelta työpäivältä, palkka keskituntiansion mukaan.

3 § Etumieslisä

Mikäli sprinklertyöhön sisältyy ennakkoarvion mukaan yli 100 normituntia, on rakennuksella tai yhtenäisellä rakennusryhmällä yksi etumies. Mikäli työryhmään kuuluu etumiehen lisäksi vähintään viisi muuta työntekijää, etumiesten lukumäärä on kaksi.

Asentajalle, joka toimii rakennustyömaalla etumiehenä, maksetaan etumiestuntien suhteessa etumieslisänä 5,3 % suorituspalkkasumman ja maksetun työehtosopimuksen mukaisen takuupalkkasumman erotuksesta. Mikäli työmaalla on kaksi etumiestä, jaetaan em. lisä näiden kesken etumiestuntien suhteessa.

1.9.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta: Kullekin etumiehelle taataan etumieslisänä työtuntia kohti 0,43 €/h

1.6.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta: Kullekin etumiehelle taataan etumieslisänä työtuntia kohti 0,44 €/h

1.6.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta: Kullekin etumiehelle taataan etumieslisänä työtuntia kohti 0,45 €/h

Taattu etumieslisä maksetaan ennakkona tilikausittain.

Etumieslisää ei vähennetä sovitusta suorituspalkkasummasta.

Tämän pykälän määräyksistä voidaan 4 §:n mukaisesti jäsenyrytyksissä paikallisesti sopia toisin.

Etumiehen tehtävät työmaalla

1. Ottaa vastaan ja välittää työnjohdolle vastaavan rakennusmestarin antamat tiedotukset.
2. Sprinklerasennustyön alkaessa ovat asennusliikkeen työnljohto sekä työmaan etumies velvollisia neuvottelemaan rakennustyömaan vastaavan johdon kanssa sprinklerasennustyöhön liittyvien tarpeellisten pukeutumis-, ruokailu-, työ- ja varastointitilojen sekä purkutavaroiden kokoa-mispaikan järjestämisestä.
3. Etumiehen tulee valvoa työn alkaessa, että työmaalle saapuneet tarvikkeet toimitetaan asennuskohteitten välittömään läheisyyteen sekä huolehtia, että tarvikkeet varastoidaan niille varattuihin paikkoihin sekä käsitellään huolellisesti.
4. Tarkastaa saapuneet tarvikkeet hänelle luovutetun tavaraluettelon, kuormakirjan tai muiden työhön liittyvien asiakirjojen mukaan, sekä epäselvyyksien sattuessa ilmoittaa viipymättä asennusliikkeeseen tai lähetyspaikkaan.
5. Työn kuluessa tarpeelliseksi havaittujen työkalujen, putkien, osien ja varusteiden, joita tarvikeluettelo laadittaessa ei ole voitu edellyttää tarvittavan, lisätilaus liikkeen varastosta. Etumiehen tulee riittävän ajoissa, mikäli työ suoritetaan liikkeen sijaintipaikkakunnalla vähintään 8 työtuntia ennen ja mikäli työ suoritetaan muulla kotimaan paikkakunnalla vähintään 16 työtuntia ennen, tehdä edellä mainittu tilaus.
6. Valvoa, että ylijäämatarvikkeet toimitetaan asennusliikkeen varastoon ja tehdä ilmoitus kuljetusta varten varastolle. Toimittaa välittömästi rikkoutuneet ja vialliset tarvikkeet pois asennustyömaalta, ettei niitä vahingossa asennettaisi sekä valvoa, että purettavat tarvikkeet kootaan niille varattuun paikkaan.
7. Tarkistaa urakkaryhmään kuuluvien työntekijäin tuntilistat.
8. Huolehtia siitä, että kannakkeiden ja reikien merkitseminen suoritetaan oikein.

9. Huolehtia siitä, että asennustyö suoritetaan annettujen piirustusten ja työnantajan ohjeiden mukaan. Hoitaa työnantajan määräämien ylimääräisten töiden suoritus siten, että laskutyölapulle merkitään käytetyt tarvikkeet ja työtunnit oikein sekä palauttaa ko. lomakkeet tilaajan hyväksymänä työnjohdolle.

Erikoisetumies

Tämän kohdan tarkoittamasta erikoisetumiestehtävästä sovitaan kirjallisesti erikseen työmaan alkaessa. Tässä tarkoitetut erikoisetumiestehtävät ovat vaativampia ja laajempia kuin muualla tässä työehtosopimuksessa tarkoitetut etumiestehtävät. Tehtävät ovat myös sellaisia, etteivät ne sisälly normiaikoihin.

Erikoisetumiehen tehtävät voivat olla mm. seuraavia

- osallistuminen tilaajan ja urakoitsijan välisiin työmaakokouksiin yrityksen edustajana tai yhdessä työnjohdon kanssa
- osallistuminen tavanomaista laajemmin sovittavalla tavalla erilaisiin tarkastuksiin. Näitä voivat olla mm. rakennusvalvontaviranomaisten, pelastusviranomaisten tai Tukes:n tarkastukset
- osallistuminen työmaalla tapahtuviin katselmuksiin tai tarkastuksiin suorituspalkkausmääräysten ylittävässä määrin
- osallistuminen työmaalla pidettäviin urakoitsija-, aikataulu-, reikä- ja risteyspalaveriin ja kokouksiin suorituspalkkausmääräysten ylittävässä määrin

Tämän kohdan tarkoittamat erikoisetumiestehtävät edellyttävät erillistä sopimista ja niihin ryhtymisen tulee olla vapaaehtoista. Erikoisetumiehen tehtävistä tehtävässä sopimuksessa tulee mainita ainakin tehtävien pääkohdat ja valtuudet, joilla erikoisetumiehen tehtävään sitoutunut työntekijä toimii. Jollei muusta ole sovittu, maksetaan erikoisetumiehen tehtävien hoidosta työntekijälle henkilökohtaisen keskituntiansion mukainen palkka.

Erikoisetumiehen tehtäviin siirtyminen tai niissä toimiminen voi edellyttää ennakkokoulutusta tai tehtävän jatkuessa täydennyskoulutusta. Yrityksen tulee ottaa nämä koulutustarpeet huomioon.

SPRINKLERASENNUSALAN URAKKAHINNOITTELU
SPRINKLERALAN NORMIAJAT RAKENNUSTYÖMAIDEN
SPRINKLERTÖILLE

1 § Yhteiset määräykset

Mom. 1 URAKKASUMMA SUORASSA URAKKAPALKKAUKSESSA

Tämä hinnoittelu koskee mittaukseen perustuvia suoralla urakkapalkalla suoritettavia sprinklertöitä rakennustyömailla. Hinnoittelu määrittelee ne perusteet, joiden mukaan suoritettu työ mitataan ja muutetaan normiajoiksi.

Urakkasumma saadaan kertomalla tämän työehtosopimuksen perusteella määräytyvällä urakatöiden normituntikertoimella normiaikojen summa.

Mom. 2 YLEISET NORMIAIKARAJAT

Kohta 1 Normiaikoihin sisältyvät työt

- a. Normiajat sisältävät kaikki sprinklerlaitteiden, kojeiden, suuttimien ja putkien sekä niiden varusteiden asennuksiin tarvittavat työvaiheet työn valmiiksi suorittamista varten suunnitelmien ja ohjeiden mukaan.
- b. Työn kuluessa tarpeelliseksi havaittujen työkalujen, putkien, osien ja varusteiden, joita tarvikeluetteloa laadittaessa ei ole voitu edellyttää tarvittavan, lisätilaus liikkeen varastosta. Urakkatyöntekijän tulee riittävän ajoissa, mikäli työ suoritetaan liikkeen sijainti paikkakunnalla, vähintään 8 työtuntia ennen ja mikäli työ suoritetaan muualla kotimaan paikkakunnalla vähintään 16 tuntia ennen, tehdä edellä mainittu tilaus.
- c. Muutostöitä, lisätöitä ja työmääräykseen kuulumattomia töitä saadaan tehdä vain työnantajan määräyksestä.

Kohta 2 Normiaikoihin eivät sisälly seuraavat työt

- a. Tarvikkeiden, veden ja työkalujen haku kauempaa kuin 30 metrin etäisyydeltä siitä kulkuaukosta, josta tarvikkeet kuljetetaan.
- b. Jos työntekijän täytyy odottaa tarvikkeita, jotka hän on 1 b kohdan mukaisesti tilannut tai jos muutoin ilmaantuu esteitä urakkatyön jatkamiselle ja asiasta on hyvissä ajoin ilmoitettu työnantajalla eikä muuta työtä järjestetä, on näin menetetty työaika korvattava odotusajan palkan mukaan.

- c. Telineiden teko ja purku.
- d. Putkien läpimenoja varten tarvittavien reikien teko ja niiden paikkaaminen.
- e. Merkitsemistyö silloin, kun viranomaisten vaatimat reikäkuvat puuttuvat tai ovat puutteelliset, tai kun asentaja varta vasten lähetetään työmaalle ainoastaan merkitsemistyöhön.
- f. Maalaustyöt, lukuun ottamatta paikkamaalauksia pohjamaalila yhteen kertaan.
- g. Varsinaiset talonrakennustyöt
- h. Palautusluettelon laatiminen
- i. Työselityksissä vaadittu putkistojen putkenosien ja laitteiden pesu puhdistusnesteellä ennen asennustyötä.
- j. Lisätilaus liikkeen varastosta, milloin tarvikeluettelo puuttuu tai on oleellisesti puutteellinen.

Mom. 3 YLEISET MÄÄRÄYKSET

Kohta 1 Uudet ja vanhat rakennukset

Normiajat ovat voimassa kun työ tehdään uudisrakennustyömaalla.

SANEERAUSTYÖT

Saneeraustöissä työtä hidastavat tai nopeuttavat seikat kompensoidaan käyttämällä saneerausprosentteja, jotka lisätään tai vähennetään normituntien summasta.

Sovittavissa olevan lisän tai vähennyksen suuruus on $\pm 20 \%$. Prosentti sovitaan ennen työn aloittamista työnantajan ja etumiehen kesken.

Kohta 2 Vaativuus- ja olosuhdelisät

Vaativuuslisät

Luokkahitsattavat teräsputket + 20 %

Olosuhdelisät

Matalantilanlisä

Vapaan työskentelytilan korkeus 0,9 metriä + 50 %

Vapaan työskentelytilan korkeus 1,8 metriä + 25 %

Korkeuslisä

a) Asennettaessa putkia tai laitteita, joiden alin pinta lattia- tai vastaavasta tasosta on neljä (4) metriä, korotetaan normiaikoja 5 %. Korkeuden kasvaessa tästä maksetaan kultakin täydeltä kahdelta (2) metriltä 5 %:n korotus normiaikoihin.

b) Käytettäessä ajettavia henkilönostimia kahdeksan (8) metrin korkeudessa, korotetaan normiaikoja 5 %. Korkeuden kasvaessa tästä maksetaan kultakin täydeltä kahdelta (2) metriltä 5 % korotus urakkahintoihin.

Kohta 3 Esivalmistelut

Jos putkiston osia toimitetaan esivalmistettuina, tällaisten putkiston osien normiajat ovat:

- Esivalmisteen asennustyön normiaika on tavallisen työn normiajasta 50 %.
- Esivalmisteiksi ei katsota täysiä putkikankia eikä valmiiksi uritettuja putkia.

Esivalmistettuna toimitettavien putkiston osien laajuus todetaan työsuunnitelmista ennen asennustyön aloittamista. Esivalmistuksen prosenttiosuus esivalmistealueittain kirjataan työmaasopimukseen. Osuutta määritettäessä huomioidaan runko- ja haaraputkien esivalmisteosuudet. Jos osuus muuttuu projektin kuluessa, päivitetään uusi prosentti työmaasopimukseen.

SPRINKLERURAKAN NORMIAJAT

Mom. 1. SUUTTIMET

Suutin	Kierreputki NH/kpl	Uraputki NH/kpl	Puristamalla NH/kpl
Normaalisuutin vapaa – asennus koko > 50	1,2	1,0 1,3	0,96
Normaalisuutin nousu tai laskuputkelle	1,3	1,1	1,04
Suutin peiteprikalla tai asennuskehyksellä kiinteä asennus	1,6		1,28
Suutin peiteprikalla tai asennuskehyksellä joustava putki	1,3	1,2	1,04
Välitilasuutin	0,8	0,8	0,64
Suutin gridijärjestelmään koko >50	1,0	0,8 1,2	0,8
Kuivajärjestelmäsuutin	1,3	1,1	1,04

Suuttimien normiajat sisältävät suutinputkistojen asennukset runkoiheen, pois lukien syöttörunkoputket ja Mom. 3 tarkoittamat kojeet ja varusteet.

Palo-osastoinnista johtuva, suunnitelma-asiakirjoissa esitetty kannakointi 0,1 NH/putki.

Mom. 2 SYÖTTÖRUNKOPUTKET

Syöttörunkoputkiksi katsotaan vesilähteeltä keskukselle ja keskukselta suojattavan alueen ensimmäiselle haaralle asennettavat putket.

Sarake	1	2	3	4
Ulkohalkaisija Du	Hitsattavat NH/m	Kierrelitöksiin NH/m	Puristamalla NH/m	Uraliitoksiin NH/m
63	0,60	0,55	0,41	0,41
76,1	0,65	0,60	0,45	0,45
88,9	0,70	0,65	0,49	0,49
114,3	0,80	0,70	0,53	0,53
139,7	0,90	0,80		0,76
168,3	1,10	0,90		0,86
219,1	1,30	1,10		1,05

Palo-osastoinnista johtuva, suunnitelma-asiakirjoissa esitetty kannakointi 0,1 NH/putki.

Mom. 3 KOJEET JA VARUSTEET

1. Märkähälytysventtiili varusteineen

Koko DN	NH
- 65	8
- 100	9
- 150	11
- 200	13

2. Kuivahälytys-, kuivajatke- tai Delugeventtiili

Koko DN	NH
- 65	10
- 150	12
- 200	15

3. Glygoliasema 7 NH

4. Talojohdon liitântävarusteet

Koko DN	NH
- 80	6
- 100	8
- 150	11

5. Hälytyskello putkistoiheen 4 NH

– Sisältää 5 metrin pituisen putkiasennuksen

6. Virtauskytkin kokeiluventtiileineen 4 NH

– Sisältää 3 metrin pituisen putkiasennuksen

7. VHE – pumppu putkistoiheen 4 NH

– Sisältää yhden hälytysventtiilin kytkennän.
Ylimeneviltä 1 NH/venttiili.

8. Kompressorit putkistoiheen 5 NH

– Sisältää yhden hälytysventtiilin kytkennän.
Ylimeneviltä 1 NH/venttiili.

9. Koestuslaite

Koko DN	NH
- 80	4
- 100	6
- 150	8

10. Palokunnan syöttöliitin 4 NH

– Sisältää 6 metrin pituisen putkiasennuksen

11. Paineenkorotuspumppu DN 100 asti 8 NH

12. Vesitysastia kuivajärjestelmään

a) valmiina toimitettu 3 NH

b) itse tehty 5 NH

PAIKKAKUNTAKOHTAISET NOLLAPISTEET, Liite 7

Heinola	Juna-asema
Pääkaupunkiseutu	Helsingin päärautatieasema, eteläisen sisäänkäynnin edessä
Hämeenlinna	Hallituskadun ja Linnakadun kulma
Hyvinkää	Rautatieasema, pääsisäänkäynnin edessä
Imatra	Jukankadun ja Koskenpartaan risteys
Joensuu	Siltakadun ja Kauppakadun kulma
Jyväskylä	Matkakeskus, pääsisäänkäynnin edessä
Kajaani	Linja-autoasema, pääsisäänkäynnin edessä
Kemi	Rautatieasema, pääsisäänkäynnin edessä
Kokkola	Rautatieasema, pääsisäänkäynnin edessä
Kotka	Tori, eteläinen kulma
Kouvola	Rautatieasema, pääsisäänkäynnin edessä
Kuopio	Tori, kaupungintalon pääoven edessä
Lahti	Torikadun ja Aleksanterinkadun kulma
Lappeenranta	Oksasenkadun ja Toikankadun kulma
Mikkeli	Maaherrankadun ja Hallituskadun kulma
Nokia	Rautatieasema, pääsisäänkäynnin edessä
Oulu	Rotuaarin pallo
Pieksämäki	Rautatieasema, pääsisäänkäynnin edessä
Pori	Gallen-Kallelankadun ja Antinkadun risteys
Raahe	Rautatieasema, pääsisäänkäynnin edessä
Rauma	Linja-autoasema, pääsisäänkäynnin edessä
Riihimäki	Linja-autoasema, pääsisäänkäynnin edessä
Rovaniemi	Koskikadun ja Rovakadun risteys
Savonlinna	Olavinkadun ja Kauppatorin risteys
Seinäjoki	Rautatieasema, pääsisäänkäynnin edessä
Tampere	Tori, kaupungintalon pääoven edessä
Tornio	Linja-autoasema, pääsisäänkäynnin edessä
Turku	Yliopistonkadun ja Kauppiaskadun risteys
Vaasa	Kauppapuistikon ja Vaasanpuistikon risteys
Varkaus	Rautatieasema, pääsisäänkäynnin edessä
Ylivieska	Kartanotien ja Rautatiekadun risteys

LVI-ALAN AAKKOSELLINEN ASIAHAKEMISTO

A

Aikatyö, palkkaustapa	47
Ammatillinen koulutus	94
Ansionmenetyksen korvaus	
– koulutusaika.....	94, 95
– kunnalliset luottamustehtävät	77
– kutsuntapäivä	77
– luottamushenkilöille	86, 87
– lääkärintarkastus	75
– reservinharjoitusaika.....	77
Arkipyhäkorvaus.....	42
Ay-jäsenmaksut.....	81
Ay-koulutus.....	95

E

Ennakot	
– lomarahasta	68
Erilliset palkanlisät	
– näyttötutkintotutkintolisät.....	58
– etumieslisä urakatyössä... 105, 149, 171	
– etumieslisä aikatyössä.....	59
– erityistyölisä.....	59
– ilta- ja yötyölisä	37
Erimielisyydet ja menettelytavat	81
Erinäisiä korvauksia.....	77
Etumiehen tehtävät	105, 150, 172

H

Harjannostajaistilaisuudet.....	78
Henkilökohtainen merkkipäivä	77
Henkilökohtainen aikapalkka	47
Henkilökohtainen kokonaisansio.....	48
Henkilötiedot, työ sopimus.....	33
Hinnoittelematon työ ..109, 133, 152, 174	
Hälytysluontoinen työ.....	44

I

Iltatyö.....	37
Iltatyölisä	38
Irtisanominen	35
Itsenäisyyspäivän palkka	42

K

Karenssi (sairausaika).....	72
Kehityskeskustelu	45
Keskituntiansio	57
– lomapalkka.....	67, 70
Koeaika	34
Kunnalliset luottamustehtävät	77
Kutsuntapäivän palkka	77
Kuukausipalkka	49
– muunneltu	49
– sovittu.....	49

L

Lakisääteinen lääkärintarkastus	75
– muut lääkärintarkastukset.....	75
Lomaraha	68
Loma keskituntiansio.....	70
Lomapalkka	67
Lomapalkkasopimus.....	70
Lomapäivien kerroin.....	70
Lomautus	34
Luottamushenkilöiden ansion-	
menetyksen korvaus	86
Luottamusmiehelle annettavat	
tiedot	91
Luottamusmiehen tehtävät.....	86
Lääkärintarkastukset	75

M

Majoituskorvaus	62
Matkustusaika	43
– palkka työaikana	43
– palkka työajan ulkopuolella	61, 62
Matkalippukorvaus	60
Matka-aikakorvaus	61
Matkatyöt ja päivärahat	61
Matkakustannusten korvaukset	60
– päiväraha	61
Merkkipäivät (50 v ja 60 v)	77

N

Neuvottelujärjestys	94
Nuoret työntekijät	49

O

Odottamaton työ	44
Odotusajan palkka	58
Omaisten kuolemantapaukset	78

P

Paikallinen sopiminen	32
Paikallinen sopiminen työajoista	39
Palkkalaskenta-aika	66
Palkanmaksukausi	66
Palkanmaksupäivä	66
Palkankorotukset	12
Palkkataulukot	48
Perustuntipalkka	48
Peseytymiskorvaus	44
Poikkeava työaika	37
Putkieristysalan työkalukorvaus	135
Päivärahatyöt	61
– majoituskorvaus	62
– matkustusaika	62
– päiväraha	62
– vajaa vuorokausi	62
Päivätyö	36
Pääluottamus mies	84, 85
– ajankäyttö	86

– annettavat tilastotiedot	91
– korvaukset	86
Pääluottamusmiesten yhteysmies	84

R

Raskausvapaa	74
Reserviharjoitusten palkka	77
Ruokailutauot	38
Ryhmähenkivakuutus	80

S

Sairausaika	72
– ajanjaksot	72
– ilmoitusvelvollisuus	72
– karenssi	72
– sairauden toteaminen	73
– sairastumispäivä	72
– uusiutuminen	74
– vieraalla paikkakunnalla	73
Sopimuksen soveltamisala, yleissopimus	31
Sopimuksen voimassaoloaika	11
Sosiaalililat	80
Suojavaatetus	79
Suorituspalkat (eristysala)	132
Suorituspalkat (IV-ala)	144
Suorituspalkat (putkiala)	99
Suorituspalkat (sprinklerala)	166
Sunnuntaityö	43
– korotus	43
Säännöllinen työaika	36

T

Takuupalkat	100, 132, 144, 167
Tasaava palkanmaksu	40
Tauot	38
Tuntikortit	65
Työaika	
– säännöllinen työaika	36
– poikkeava työaika	37

Työajan lyhennys	46
Työajan siirtäminen	39
Työehtosopimuksen soveltamisala	31
Työhönnötopaikka	35
Työmatkat	61–63
Työpalkat	47–50
Työrauhavelvoite	32
Työskentely ulkomailla.....	63
Työsopimus.....	33
– määräaikainen	33
– toistaiseksi voimassa oleva.....	33
Työsuhde.....	33–35
– alkaminen.....	33
– päättymisen.....	35
Työsuhdeturva.....	34
Työsuojeluvaltuutettu	86
– ajankäyttö.....	86
– korvaukset.....	87
Työtapaturma	72
Työtuntijärjestelmä, ulkomaan työt	63
– vuorokautinen	64
– viikoittainen	64
Työturvallisuusmääräykset	78
Työviikko	36
Työvuorokausi	36
Työvuoroluettelot.....	39
Työvälineet.....	79

U

Ulkomaantyöt	63–65
Ulkopuolinen työvoima	97
Urakan keskeytyminen	
– keskeyttäminen	102, 134, 147, 169
– loppuselvitys	102, 133, 147, 169
– selvitysaika	102, 133, 147, 169
Urakkapalkka	102, 132, 146, 168

Urakkatyö	
– urakkasopimus	101, 146, 168
– urakan kokonaisuus	104, 148, 171
– poikkeusluettelo.....	104, 148, 171
– muutos ja lisätyöt.....	101, 146, 168
– välimitäus.....	103, 147, 170
Urakkaosuus.	103, 148, 170

V

Vajaavuorokausi (päivärahat)	62
Vanhempainvapaa	74
Vapaapäivät.....	37
Varallaolokorvaus	45
Viikkolepo.....	44
– korvaus.....	44
Viikoittainen työaika.....	36
– ylityöt	41
Vuorokautinen työaika.....	36
– ylityö	43
Vuorotyö	36
– lisä	37
Vuosilomamääräykset.....	67–69
– lomapäivien lukumäärään perustuva kerroin	70
Vuosilomapalkat	70
– irtisanomisen yhteydessä	66
– keskituntiansio	57
Vähentämisyjärjestys.....	35

Y

Yhden päivän karenssi.....	72
Yleissopimus.....	82
Ylityö	
– viikoittainen	43
– vuorokautinen	43
Ylityölisät.....	43
Yötyö	36
– lisä	38

RAKENNUSTIETO>

www.rakennustietokauppa.fi

ISBN 978-952-267-517-0

9 789522 675170